

Innvandrere og norskfødte ved stortingsvalget 2025

Øyvin Kleven

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2026/3

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 5. februar 2026

Rettet 5. februar 2026: side 4 og 57

ISBN 978-82-587-2070-3 (elektronisk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

I denne rapporten gir vi en samlet oversikt over stemmeberettigede, valgdeltakelse, partivalg og representasjon etter innvandringsbakgrunn ved stortingsvalget 2025. SSBs standard for gruppering av personer etter innvandringsbakgrunn er delt inn i 6 gjensidig utelukkende kategorier. Født i Norge med to norskfødte foreldre. Innvandrere. Norskfødte med innvandrerforeldre. Utenlandsfødte med én norskfødt forelder. Norskfødte med én utenlandsfødt forelder. Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre. Så langt det er mulig benyttes alle disse kategoriene i fremstillingen. I analysene er det imidlertid lagt mest vekt på å sammenlikne innvandrere og deres etterkommere, norskfødte med innvandrerforeldre, med den norske befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

SSB har siden 1997 gjennomført manntallsundersøkelser for å måle valgdeltakelsen blant norske statsborgere med innvandrerbakgrunn ved stortingsvalg. Fra 2005 har SSB fullstendig register over kandidater og representanter ved stortingsvalgene, og kan fremstille det etter innvandringsbakgrunn. Fra 2013 har SSB gjennomført egne velgerundersøkelser blant personer med innvandrerbakgrunn ved stortingsvalgene.

Hoveddelen av rapporten er finansiert av Integreringsavdelingen i Arbeids og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 2. februar 2026

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Økning i valgdeltakelse også blant dem med innvandrerbakgrunn i 2025

Ved det siste valget var valgdeltakelsen blant innvandrerne 56 prosent og 60 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre. Sammenliknet med valget i 2021 var det en økning i deltagelsen blant innvandrere på 6 prosentpoeng og 8 prosentpoeng blant norskfødte med innvandrerforeldre. Det var en generell økning i valgdeltakelsen i 2025 sammenliknet med 2021, uavhengig av innvandrerbakgrunn. Ved de siste valgene har valgdeltakelsen ligget på mellom 50 og 56 prosent blant innvandrerne og 52 til 60 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre. Deltakelsen blant norske uten innvandrerbakgrunn har vært rundt 80 prosent i samme tidsrom, i 2025 var den 83 prosent.

Innvandrere fra Norden og Vest-Europa stemmer i større grad enn andre innvandrere

Som ved tidligere stortingsvalg er deltagelsen høyere blant dem fra nordiske og vest-europeiske land sammenliknet med dem fra afrikanske og asiatiske land.

Innvandrere stemmer i mindre grad enn øvrige

Forskjellene i deltagelse mellom innvandrere og befolkning uten innvandrerbakgrunn blir redusert når vi kontrollerer for bakgrunnsvariabler som alder, kjønn, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus. Men forskjellene forsvinner ikke. Det er her forskjeller med hensyn til landbakgrunn. Ser vi på innvandrere fra Asia (som er den største gruppen blant innvandrerne) så reduseres forskjellen fra rundt 30 prosentpoeng til 24 prosentpoeng. For innvandrere fra Afrika så reduseres forskjellen fra 33 prosentpoeng til 23 prosentpoeng. Det er den samme effekten for norskfødte med innvandrerforeldre. Deltakelsen er lavere i denne gruppen sammenliknet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn når vi kontrollerer for kjønn, alder, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus.

Frp frem blant innvandrerne

Blant dem med innvandrerbakgrunn er fortsatt Arbeiderpartiet (Ap) det største partiet. De med innvandrerbakgrunn i større grad enn øvrige på venstresidens partier, samt MDG. Men vi ser betydelige endringer blant velgere med innvandrerbakgrunn. Frp går samlet sett frem med rundt 9 prosentpoeng blant innvandrerne. Ap, derimot, går samlet sett tilbake med 5 prosentpoeng blant innvandrerne. Blant norskfødte med innvandrerforeldre går også Frp frem.

Ap tilbake blant velgere fra Asia, Latin-Amerika og Europa utenfor EU/EFTA/Storbritannia.

Ved valget i 2025 var det en klar tilbakegang for Ap blant velgere fra Asia, Latin-Amerika og Europa utenfor EU/EFTA/Storbritannia. Blant velgere fra Asia er det en tilbakegang for Ap på 10 prosentpoeng, mens Frp går frem med 12 prosentpoeng. Videre går Rødt frem med 2 prosentpoeng, mens oppslutningen om SV er så å si uforandret. Blant velgere fra Afrika gikk derimot Ap litt frem, mens Sv gikk tilbake.

11 av 169 av stortingsrepresentanter er innvandrer eller barn av innvandrere

I 2025 var 150 av 169 representanter norskfødt med to norskfødte foreldre, 6 var innvandrere, 5 var norskfødte med to innvandrerforeldre. 7 var norskfødt med en norskfødt forelder, mens 1 var utenlandsfødt med en utenlandsfødt forelder.

Rundt 12 prosent hadde «innvandrerbakgrunn»

I 2025 var 11,5 prosent innvandrere eller barn av to innvandrere, 9,6 prosent var innvandrere, mens 1,9 prosent var norskfødte med innvandrerforeldre. I 2021 var andelen 7,4 og 1,5. Størst andel med innvandrerbakgrunn er det i valgdistriktene Oslo og Akershus. De fleste har bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land.

Abstract

In this report, we provide a comprehensive overview of eligible voters, voter turnout, party choices and representation among persons with immigration background in the 2025 general election. In the last election, voter turnout among immigrants was 56 percent and 60 percent among Norwegian-born to immigrant parents. Compared to the 2021 election, there was an increase in voter turnout of 6 percentage points among immigrants and 8 percentage points among Norwegian-born to immigrant parents. There was a general increase in voter turnout regardless of immigrant background in 2025 compared to 2021. In recent elections, voter turnout has been between 50 and 56 percent among immigrants and 52 to 60 percent among Norwegian-born with immigrant parents. The turnout among Norwegians without an immigrant background has been around 80 percent during the same period, in 2025 it was 83 percent.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	6
1. Stemmeberettigede	8
1.1. Innvandringsbakgrunn	8
1.2. Landbakgrunn og Fødeland.....	8
1.3. Stemmerettsvilkårene	8
1.4. Historisk utvikling.....	9
1.5. 12 prosent av de stemmeberettigede var innvandrere eller barn av innvandrere	11
1.6. Flest innvandrere fra Somalia, Irak, Syria, Eritrea og Pakistan	15
1.7. Flest innvandrere i valgdistriktene Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold	18
2. Valgdeltakelse	19
2.1. Ulike perspektiver på demokrati og valgdeltakelse	19
2.2. Valgdeltakelsen er lavere blant innvandrere og deres etterkommere sammenliknet med norske uten innvandrerbakgrunn	24
2.3. Klar økning i valgdeltakelse blant dem med innvandrerbakgrunn i 2025	24
2.4. Innvandre fra Norden og Vest-Europa stemmer i høyere grad enn innvandrere fra andre deler av verden.....	25
2.5. Valgdeltakelsen etter kjønn, alder, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus	28
2.6. Forskjellene vedvarer når vi kontrollerer for bakgrunnsvariabler	34
2.7. Valgdeltakelse etter innvandringsgrunn og botid	37
2.8. Valgdeltakelsen blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025	40
3. Partivalg	43
3.1. Frp frem blant innvandrere	43
3.2. Lavere oppslutning om Arbeiderpartiet blant innvandrere fra Asia.....	45
3.3. Velgeroverganger blant landgruppe R3 mellom 2021 og 2025	48
4. Stortingsrepresentanter og kandidater	55
4.1. Datakilder om stortingsrepresentanter og kandidater	56
4.2. 11 av 169 av stortingsrepresentanter er innvandrere eller etterkommere av innvandrere	56
4.3. Fra 10 til 11 representanter med bakgrunn fra Asia eller Afrika	57
4.4. Moderat økning i antall kandidater med innvandrerbakgrunn.....	58
Referanser	60
Figurregister	62
Tabellregister	63

1. Stemmeberettigede

Denne rapporten gir en samlet oversikt over personer med ulike innvandringskategorier sin deltakelse og representasjon ved stortingsvalget i 2025. Rapporten er en tabellbasert beskrivelse av status etter valget i 2025. I kapittel 1 gir vi en oversikt over stemmeberettigede personer med innvandrerbakgrunn og en beskrivelse av den historiske utviklingen. I kapittel 2 viser vi valgdeltakelsen blant de stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn. I kapittel 3 viser vi partivalget til personer med innvandrerbakgrunn. I kapittel 4 viser vi hvor mange listekandidater med innvandrerbakgrunn det var, og hvor mange som ble representanter etter valget.

Rapporten gir en samlet oversikt over personer med innvandrerbakgrunn sin deltakelse og representasjon ved stortingsvalget i 2025. Personer med innvandrerbakgrunn sammenliknes med personer uten innvandrerbakgrunn først og fremst etter kjennetegnene kjønn, alder og utdanning. Det er så langt datamaterialet tillater det lagt vekt på å sammenlikne utviklingen over tid.

1.1. Innvandringsbakgrunn

I SSBs standard for gruppering av personer etter innvandringsbakgrunn deles befolkningen inn etter seks kriterier:

A: Født i Norge med to norskfødte foreldre

B: Innvandrere

C: Norskfødte med innvandrerforeldre

E: Utenlandsfødte med én norskfødt forelder

F: Norskfødte med én utenlandsfødt forelder

G: Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre

Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge og tatt norsk statsborgerskap.

Norskfødte med innvandrerforeldre er norske statsborgere som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

1.2. Landbakgrunn og Fødeland

Fødeland er hovedsakelig mors bosted ved personens fødsel. Landbakgrunn er eget fødeland. For norskfødte er dette foreldrenes eventuelle utenlandske fødeland. Når begge foreldrene er født i utlandet, er de i de aller fleste tilfellene født i samme land. I tilfelle der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som blir valgt. I rapporten benyttes det en 8-delt landgruppering basert på verdensregioner, en 3-delt gruppering eller enkeltland avhengig av datakilden og analyseformål. Beskrivelse av grupperingene er plassert i teksten der det er relevant.

1.3. Stemmerettsvilkårene

Stemmerett ved stortingsvalg har norske statsborgere som fyller 18 år innen utgangen av valgåret, og som noen gang har vært folkeregisterført som bosatt i Norge. De stemmeberettigede må være ført inn i manntallet. Manntall er en systematisk oversikt over hvilke innbyggere som har stemmerett til valg. Manntallet er offentlig, og er lagt ut til offentlig gjennomsyn i periodene før

valget til Stortinget. For å ha stemmerett i valg må man stå i manntallet i den kommunen en skal stemme. Folkeregisteret danner grunnlaget for manntallet. Folkeregisteret har en nøkkelrolle når det gjelder persondata i Norge. Siden 1946 har det i hver enkelt kommune vært et lokalt folkeregister som skal registrere alle bosatte i kommunen i samsvar med lov om folkeregistrering og forskrifter til loven. Folkeregistrene får meldinger om fødsler, dødsfall, giftermål, skilsmisser, flyttinger mv. fra ulike kilder. Det sentrale personregisteret (DSP) ble bygget opp i SSB mellom 1964-1966 med utgangspunkt i folketellingen i 1960, samtidig som det 11-sifrede fødselsnummeret ble innført som identifikasjon (Soltvedt 2004). Registeret inneholdt de som var med i folketellingen og senere alle som har vært bosatt i Norge fra og med 1. oktober 1964. Det norske folkeregisteret tildeler id-nummer, og det registrerer sentrale demografiske og juridiske opplysninger. SSBs befolkningsregister, som har Folkeregisteret i Skatteetaten som kilde, er grunnlaget for informasjon om de stemmeberettigedes bakgrunnskjennetegn som kjønn, alder og innvandringskategori. Andre relevante datasystemer er 'befolkningens høyeste utdanning' og system for persondata.

1.4. Historisk utvikling

Ved stortingsvalget i 2025 var til sammen 12 prosent enten selv innvandrere eller barn av to innvandrere (norskfødt med to innvandrerforeldre). Det er en økning på 3 prosentpoeng fra stortingsvalget i 2021.

Innvandring til Norge fra nærliggende land som Sverige, Danmark og Tyskland har lang historie. Etter krigen kom det også innvandrere og flyktninger fra en rekke land i Europa. Blant annet kom det etter oppstanden i Ungarn flyktninger som fikk permanent opphold og etter hvert ble norske statsborgere. Denne innvandringen var imidlertid svært beskjedent sett i dagens målestokk. Fra slutten av 1960-tallet ble Norge, i likhet med mange andre europeiske land, berørt av den globale sør-nord migrasjonen. Først kom arbeidsinnvandrere fra land i nærheten av Europa som Marokko og Tyrkia. Senere også fra Asia, spesielt kom det mange fra Pakistan (Brochmann og Kjeldstadli 2014). Fra 1980-tallet har det kommet flyktninger fra krig, blant annet fra Vietnam, Irak, Iran, Somalia og det tidligere Jugoslavia. Innvandrere og innvandrernes etterkommere har gått fra å være en svært beskjedent gruppe blant velgerne til å bli en større andel. Det var først på 1990-tallet at innvandrerne i stor grad ble norske statsborgere og dermed fikk stemmerett ved stortingsvalg.

Tabell 1.1 Antall stemmeberettigede i alt, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Stortingsvalgene 1981-2025. Avrundede tall.

År	I alt	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
1981	3 004 000	31 700	1 020
1985	3 100 000	33 890	1 340
1989	3 190 000	37 670	1 640
1993	3 260 000	46 340	2 250
1997	3 311 000	70 820	3 950
2001	3 359 000	92 600	6 690
2005	3 422 000	111 100	11 000
2009	3 554 000	154 200	18 200
2013	3 644 000	185 400	28 000
2017	3 765 000	233 300	41 300
2021	3 892 500	288 400	56 570
2025	4 059 200	391 040	75 860

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå,

I det siste stortingsvalget var det i alt 4 059 200 stemmeberettigede. Det er en økning i antall stemmeberettigede med litt over en million siden 1981. Denne økningen skyldes delvis at folk lever lenger, men også innvandringen har ført til at det er flere stemmeberettigede. I 2025 var 391 000 av de stemmeberettigede innvandrere. 75 900 var norskfødte med innvandrerforeldre. Til sammenlikning var det i 1981 kun 32 000 av de stemmeberettigede som var innvandrere. I 2001 var

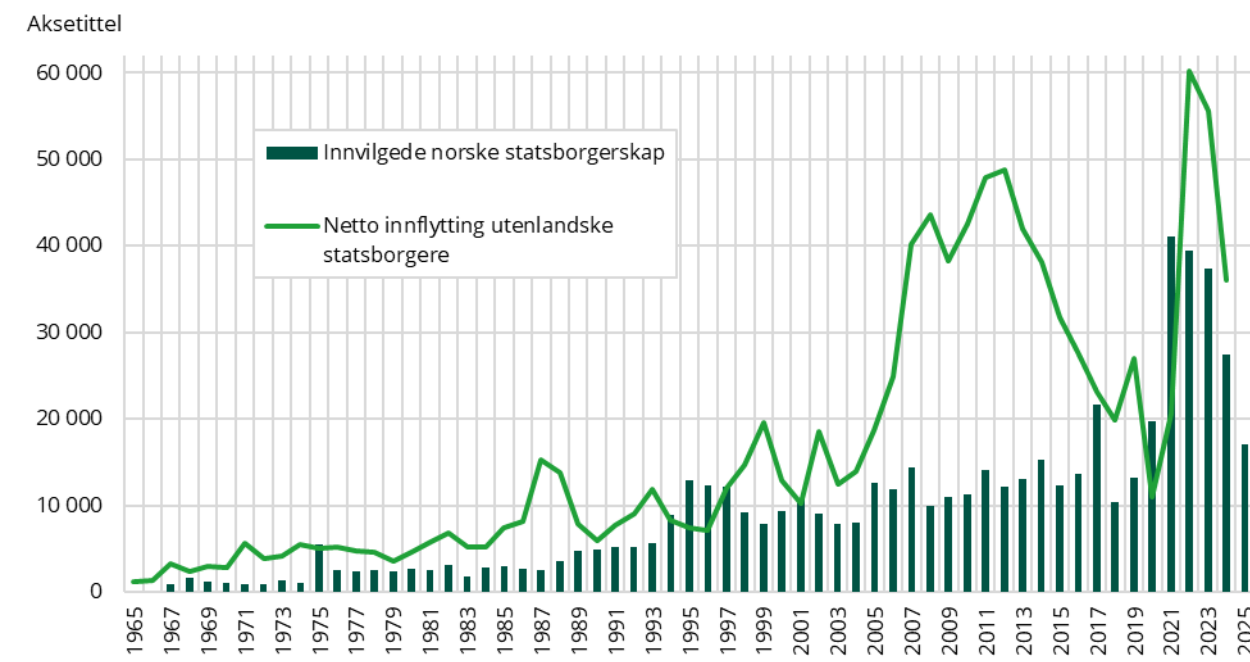
antallet økt til 92 600, og i 2013 var det over 185 400. Antallet som er barn av to innvandrere (norskfødt med to innvandrerforeldre) var i 2025 nær 76 000.

Andelen med innvandrerbakgrunn blant de stemmeberettigede avhenger av hvor stor nettoinnvandringen er, hvor mange av innvandrerne som får norsk statsborgerskap og hvor mange barn innvandrerne får. Innvilgelse av norsk statsborgerskap er for de aller fleste ikke mulig før en har hatt fast opphold i åtte år, selv om noen også ved søknad for innvilget norsk statsborgerskap ved kortere botid.

Innvandringen til Norge de senere år er på et historisk høyt nivå. Det skyldes i hovedsak innvandringen som følge av krigen i Ukraina. Det er imidlertid få av flyktningene fra Ukraina som har blitt norske borgere og dermed kan stemme ved stortingsvalget. Innvandringen lå også som vi ser i figur 1.1 også på et høyt nivå mellom 2005 til 2015. Under pandemien sank innvandringen til Norge. Økningen i den generelle innvandringen fra midten av 2000-tallet var fra østeuropeiske EU-land, blant disse er det mindre vanlig å søke overgang til norsk statsborgerskap. Innvandringen fra østeuropeiske EU-land har gått ned de senere år og nettoinnvandringen har gått ned. Antallet som har fått norsk statsborgerskap har imidlertid økt de senere år. Kurvene for nettoinnflytting av utenlandske statsborgere og antallet som får norsk statsborgerskap følger hverandre altså ikke nødvendigvis. Det er en naturlig årsak til det, først må det komme en innvandringsbølge, så må innvandrende bestemme seg for å bli, og cirka etter 8 år kan de bli norske statsborgere. Gruppen innvandrere fra Pakistan, Tyrkia, Marokko og Vietnam, som hadde vært i Norge siden 1970-tallet og begynnelsen av 1980-tallet, søkte og fikk norsk statsborgerskap først fra midten av 1990-tallet.

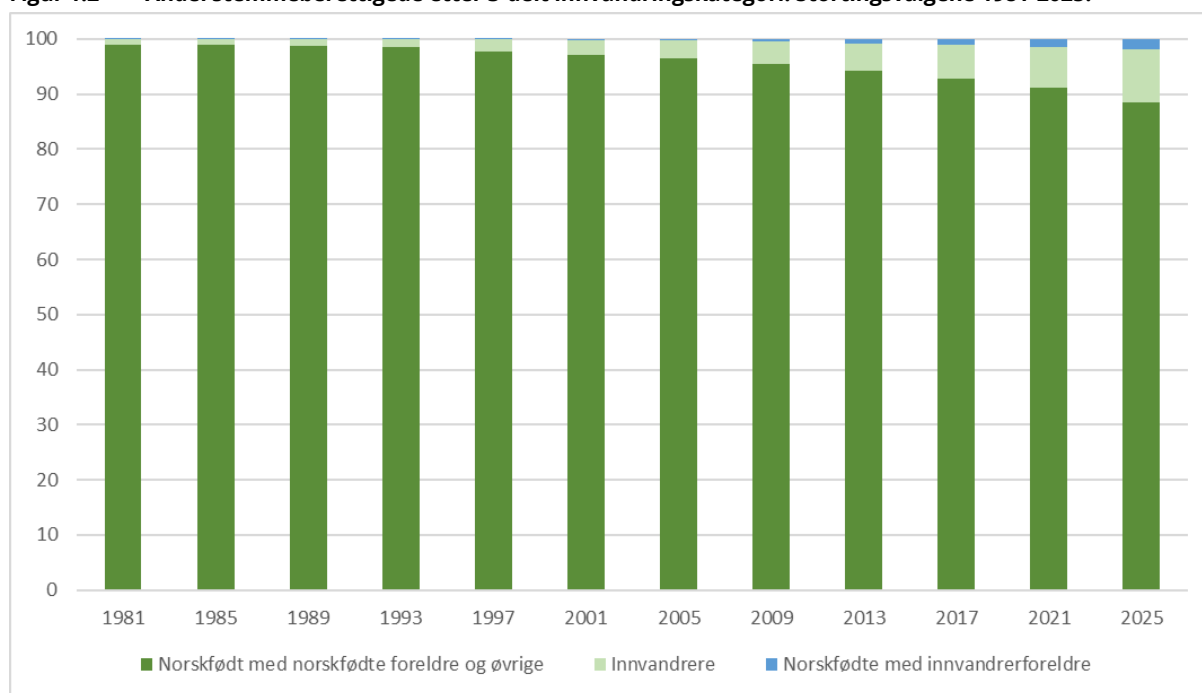
Fra 1. januar 2020 ble det tillatt med dobbelt statsborgerskap i Norge. Til forskjell fra tidligere kan personer bosatt i Norge søke norsk statsborgerskap uten å måtte gi avkall på andre statsborgerskap. Det førte til en kraftig økning i antallet innvilgede søknader til norsk statsborgerskap i årene mellom 2021 og 2023. I 2024 sank imidlertid antallet igjen, men det er fortsatt på et historisk høyt nivå. I SSBs registerbaserte statistikk har vi ingen oversikt over dem som har dobbelt statsborgerskap, vi vet kun at de har fått innvilget statsborgerskap.

Figur 1.1 Innvilgelse av norsk statsborgerskap og netto innflytting av utenlandske statsborgere per år. 1965-2025¹. Antall

Per 30. juni 2025.

Kilder: Vassenden 2020, Overgang til norsk statsborgerskap, Flyttinger, 05394: Innvandring, utvandring og nettoinnvandring, etter norsk/utenlandsk statsborgerskap 1958 – 2024. Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.2 Andel stemmeberettigede etter 3-delt innvandringskategori. Stortingsvalgene 1981-2025.

Norskfødte med norskfødte foreldre og øvrige inkluderer: Født i Norge med to norskfødte foreldre, Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, Norskfødte med én utenlandsfødt forelder og Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre
 Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå,

9,6 prosent av de stemmeberettigede, ved det siste stortingsvalget i 2025, var innvandrere. 1,9 prosent var norskfødte med innvandrerforeldre. Gruppen, av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, er samlet sett er en relativt liten andel av de stemmeberettigede. Men det har som tidligere nevnt vært en betydelig vekst i gruppen. I 1981 var om lag 1 prosent av de stemmeberettigede innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. I 1997 var andelen økt til 2 prosent av de stemmeberettigede mens de i siste valg altså var 12 prosent.

Norskfødte med innvandrerforeldre er en relativt liten gruppe, men den har økt relativt mye ved de siste stortingsvalg. Tilbake i 2005 var det kun 11 000 personer, ved valget i 2017 hadde gruppen økt til 41 300, og 75 900 personer i 2025. I følge framskrivningene vil om lag 100 000 velgere rundt 2030 være norskfødte med innvandrerbakgrunn, og de vil da utgjøre rundt 2 prosent av velgerne.

1.5. 12 prosent av de stemmeberettigede var innvandrere eller barn av innvandrere

Ved stortingsvalget i 2025 var til sammen 12 prosent enten selv innvandrer eller barn av to innvandrere (norskfødt med to innvandrerforeldre). Det er en økning på 3 prosentpoeng fra stortingsvalget i 2021.

I SSBs standard for gruppering av personer etter innvandringsbakgrunn deles befolkningen inn etter seks kriterier: Født i Norge med to norskfødte foreldre, Innvandrere, Norskfødte med innvandrerforeldre, Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, Norskfødte med én utenlandsfødt forelder og Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre. Dette er altså en mer detaljert inndeling enn den vi benyttet i tabell 1.1 og figur 1.1. I tabell 1.1 fremstiller vi antallet og andelen stemmeberettigede etter inndelingen.

Tabell 1.2 Stemmeberettigede i stortingsvalgene 2009-2025 etter innvandringskategori. Antall og prosent.

	Antall	Prosent av i alt
2025 - I alt	4 059 200	100,0
Norskfødte med norskfødte foreldre	3 344 100	82,4
Innvandrere	391 300	9,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	75 900	1,9
Utenlandsfødte med en norskfødt forelder	31 600	0,8
Norskfødte med en utenlandsfødt forelder	180 200	4,4
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	36 100	0,9
2021 - I alt	3 892 500	100,0
Norskfødte med norskfødte foreldre	3 331 060	85,6
Innvandrere	288 440	7,4
Norskfødte med innvandrerforeldre	56 570	1,5
Utenlandsfødte med en norskfødt forelder	27 240	0,7
Norskfødte med en utenlandsfødt forelder	155 360	4,0
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	33 880	0,9
2017 - I alt	3 765 200	100,0
Norskfødte med norskfødte foreldre	3 300 600	87,7
Innvandrere	233 300	6,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	41 300	1,1
Utenlandsfødte med en norskfødt forelder	23 900	0,6
Norskfødte med en utenlandsfødt forelder	135 500	3,6
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	30 600	0,8
2013 - I alt	3 644 000	100,0
Norskfødte med norskfødte foreldre	3 259 000	89,4
Innvandrere	186 900	5,1
Norskfødte med innvandrerforeldre	28 000	0,8
Utenlandsfødte med en norskfødt forelder	21 500	0,6
Norskfødte med en utenlandsfødt forelder	120 700	3,3
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	27 750	0,8
2009 - I alt	3 553 900	100,0
Norskfødte med norskfødte foreldre	3 230 800	90,9
Innvandrere	154 200	4,3
Norskfødte med innvandrerforeldre	18 200	0,5
Utenlandsfødte med en norskfødt forelder	19 200	0,5
Norskfødte med en utenlandsfødt forelder	106 100	3,0
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	25 300	0,7

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå,

82 prosent av samtlige stemmeberettigede er født i Norge med to norskfødte foreldre

I det følgende fordeler vi de innvandringskategoriene etter en 8-delt landinndeling. Norskfødte med to norskfødte foreldre er den største gruppen, 82,4 prosent av de stemmeberettigede hører hjemme her.

4,3 prosent av de stemmeberettigede er innvandre fra asiatiske land, mens 1,9 prosent av de stemmeberettigede kommer fra afrikanske land. Det betyr at 65 prosent av de stemmeberettigede innvandrerne kommer fra enten Asia eller Afrika. Den tredje største landgruppen er 'Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia', 1,1 prosent av de stemmeberettigede kommer herfra. Stater som tidligere var en del av Jugoslavia som Bosnia-Hercegovina og Kosovo er plassert i denne landgruppen.

5,4 prosent av alle stemmeberettigede er 'norskfødte med en norskfødt forelder og en utenlandsfødt forelder'. Ser vi på fødelandet til den utenlandsfødte forelder, er 68 prosent av disse fra nordiske land, Vest-Europa eller Nord-Amerika og Oseania. Rundt 20 prosent innen denne gruppen har en forelder fra enten Asia eller Afrika i denne gruppen.

Gruppen norskfødte med innvandrerforeldre er en relativt ung gruppe

Medianalderen til samtlige stemmeberettigede er 50 år. I gruppen norskfødte med to norskfødte foreldre er medianalderen 52 år. Blant innvandrerne er den 45 år. Det er litt forskjeller avhengig av landgruppe. Blant innvandrerne fra Afrika er medianalderen 41 år, mens den er 46 år blant dem fra Asia. Gruppen av innvandrere er altså i gjennomsnitt yngre sammenliknet med gruppen norskfødte med to norskfødte foreldre. Medianalderen for utenlandsfødt med en norskfødt forelder er 37 år, den er 42 år for utenlandsfødt med to norskfødte foreldre, mens den er 35 år blant norskfødte med en norskfødt forelder. Yngst er gruppen norskfødte med innvandrerforeldre, medianalderen er her 27 år. Blant dem med foreldre fra Asia er den 27 år, mens den for dem med foreldre fra Afrika er 24 år. Blant dem med foreldre fra Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia er medianalderen 24 år. I andre enden ser vi at norskfødte med foreldre fra Nord-Amerika er en medianalder på 72 år, dette er også en liten gruppe blant de stemmeberettigede. Blant norskfødte med foreldre fra Norden er medianalderen 45 år.

Kvinneandelen høy blant innvandrerne

Kvinneandelen blant alle stemmeberettigede er 50 prosent. Blant innvandrerne er andelen kvinner 53 prosent, men det er stor variasjon. Kvinneandelen blant innvandrere fra Asia er 53 prosent, mens det blant dem fra Afrika er flere menn enn kvinner, 47 prosent er kvinner. Høyest er kvinneandelen blant innvandrere fra Latin-Amerika, 62 prosent. Men også fra «østeuropeiske EU-land» og Europa utenfor EU er kvinneandelen relativt høy, rundt 60 prosent.

Sysselsettingsgrad og utdanningsnivå lavere blant innvandrere fra Afrika og Asia

I tabell 1.3 har vi tatt ut dem mellom 21 og 67 år og viser andelen som enten er sysselsatt eller er i et utdanningsløp. Videre viser vi andelen som har minimum videregående skole i samme aldersgruppe. Andelen som enten er sysselsatt eller under utdanning er 82 prosent for alle stemmeberettigede. Blant innvandrerne er andelen blant dem fra Asia eller Afrika 70 prosent. Blant dem fra Norden eller EU-land er det 87 prosent. Blant dem fra Nord-Amerika er den 83 prosent.

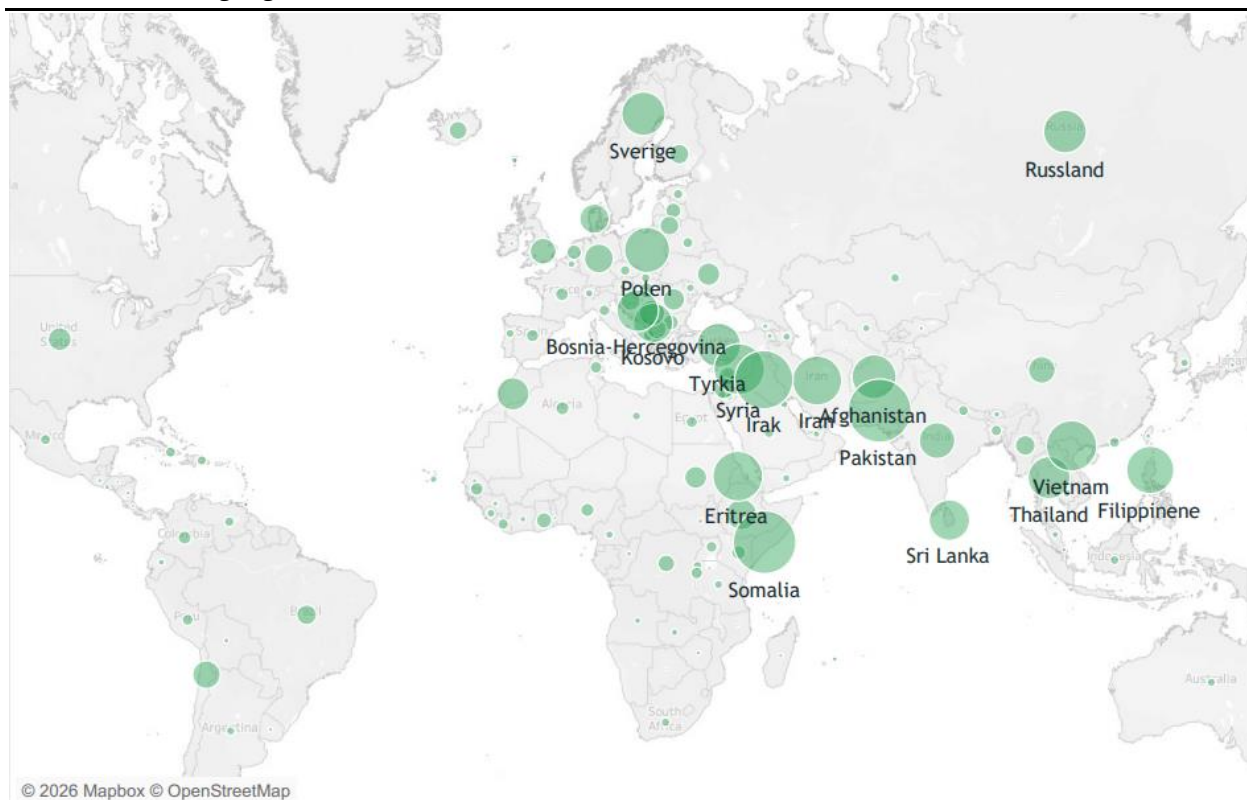
Blant innvandrere fra Afrika er det 57 prosent som har utdanning minst på videregående nivå. Blant innvandrere fra Asia er det 66 prosent som har utdanning på minst videregående nivå. Til sammenlikning er det 83 prosent av samtlige stemmeberettigede som har utdanning på det nivået.

Tabell 1.3 Stemmeberettigede i stortingsvalget 2025 etter innvandringskategori og landgruppe. Antall, medianalder, kvinneandel, andel med grunnskole og høyskole/universitet, andel sysselsatte/studenter (21-67 år), andel som har fullført minimum videregående opplæring.

	Antall	%	Endring fra 2021 (+)	Median alder	% kvinner	Sysselsatt/ student (21-67 år)	Minimum VGS (21-67 år)
I alt	4 058 500	100,0	166 000	50	50	82	83
Norskfødt med to norskfødte foreldre	3 343 800	82,4	12 740	52	50	83	84
Innvandrere	391 000	9,6	102 560	45	53	74	71
Norden	24 610	0,6	12 230	52	54	87	92
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	17 380	0,4	8 190	54	49	87	91
Nye EU-land etter 2004	30 190	0,7	15 000	44	61	87	90
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	45 960	1,1	9 560	46	59	76	81
Nord-Amerika/Oseania	5 160	0,1	2 280	52	55	83	94
Afrika	76 390	1,9	8 090	41	47	70	57
Asia	176 440	4,3	44 730	46	53	70	66
Latin-Amerika og Karibia	14 900	0,4	2 510	49	62	79	81
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	75 900	1,9	19 330	27	49	83	79
Norden	2 360	0,1	560	45	50	84	86
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	2 060	0,1	580	37	49	83	87
Nye EU-land etter 2004	2 630	0,1	780	30	50	79	84
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	7 810	0,2	2 700	24	49	86	79
Nord-Amerika/Oseania	470	0,0	0	72	52	80	85
Afrika	12 880	0,3	240	24	49	77	72
Asia	45 630	1,1	14 100	27	49	84	81
Latin-Amerika og Karibia	2 020	0,0	340	30	47	81	72
Utenlandsfødt, en norskfødt forelder	31 600	0,8	4 360	37	50	78	83
Norden	9 820	0,2	940	45	50	80	84
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	9 330	0,2	1 220	39	49	79	85
Nye EU-land etter 2004	520	0,0	100	29	46	77	78
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	310	0,0	80	27	46	86	77
Nord-Amerika/Oseania	5 020	0,1	720	36	52	72	82
Afrika	1 080	0,0	70	36	51	77	81
Asia	3 800	0,1	920	29	55	78	79
Latin-Amerika og Karibia	1 720	0,0	310	33	49	73	72
Norskfødt, en norskfødt forelder	180 100	4,4	24 740	35	49	83	84
Norden	61 560	1,5	6 220	40	49	84	85
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	43 580	1,1	4 230	40	49	84	86
Nye EU-land etter 2004	8 620	0,2	1 390	33	48	81	83
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	4 820	0,1	1 590	24	49	84	80
Nord-Amerika/Oseania	18 070	0,4	1 100	42	48	82	86
Afrika	9 600	0,2	-20	30	49	81	78
Asia	25 510	0,6	8 260	27	49	84	79
Latin-Amerika og Karibia	8 360	0,2	1 990	28	48	82	79
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	36 100	0,9	2 220	42	53	81	84
Norden	6 460	0,2	150	55	49	80	84
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	3 670	0,1	210	50	49	85	93
Nye EU-land etter 2004	500	0,0	50	29	42	62	45
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	240	0,0	10	29	38	74	67
Nord-Amerika/Oseania	5 460	0,1	180	59	50	80	89
Afrika	2 040	0,1	160	44	45	85	89
Asia	12 380	0,3	1 070	37	63	84	86
Latin-Amerika og Karibia	5 320	0,1	360	35	44	77	71

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå

Figur 1.3 Antall stemmeberettigede innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter enkeltland. Stortingvalget 2025.

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå

1.6. Flest innvandrere fra Somalia, Irak, Syria, Eritrea og Pakistan

Ser vi på enkeltland er det flest innvandrere fra Somalia og Irak. Det er nesten 25 000 fra Somalia og nær 21 000 fra Irak. Til sammenlikning var Irak også det største landet i 2013, med om lag 13 000 stemmeberettigede, mens det da var om lag 12 000 fra Somalia. Antall stemmeberettigede innvandrere fra Somalia har altså økt med cirka 10 000 på 8 år. Pakistan er tredje største land blant innvandrerne, rundt 16 000 er herfra. Økningen blant stemmeberettigede fra Pakistan er mer beskjeden, en økning på om lag 3 000 fra 2013. Går vi tilbake til 1997 var det om lag 6 000 innvandrere fra Pakistan som hadde stemmerett. Mens det i 1997 var kun rundt 800 fra Somalia og 500 fra Irak. Iran er det fjerde største landet med rundt 14 000 stemmeberettigede innvandrere. Fra landene: Filipinene, Vietnam, Afghanistan, Thailand og Eritrea er det også over 10 000 stemmeberettigede innvandrere.

Tabell 1.4 Stemmeberettigede innvandrere fra land med flere enn 1 000 stemmeberettigede i 2025. Stortingsvalgene 2013-2025. Antall. Sortert etter antall i 2025.

	2013	2017	2021	2025
Somalia	12 040	15 400	21 700	24 770
Irak	13 170	17 400	19 440	21 360
Syria	1 030	1 710	3 980	18 870
Eritrea	1 870	5 320	10 240	17 990
Pakistan	13 020	14 740	15 930	17 010
Iran	11 060	12 140	13 920	15 900
Filippinene	6 480	9 280	12 360	15 870
Polen	4 500	5 300	6 390	14 370
Afghanistan	4 890	8 910	11 120	13 900
Sverige	2 960	3 370	5 840	13 380
Thailand	3 980	7 430	10 280	13 190
Russland	4 960	6 490	9 610	13 170
Vietnam	11 690	12 050	12 280	12 630
Bosnia-Hercegovina	9 590	9 730	10 060	10 890
Tyrkia	7 540	8 210	8 600	9 590
Kosovo	7 110	7 980	8 400	8 810
Sri Lanka	7 080	7 460	7 620	7 820
India	3 740	4 740	5 840	7 210
Etiopia	2 320	3 820	5 050	6 510
Danmark	3 530	3 230	3 830	5 630
Tyskland	2 890	3 360	3 560	5 590
Marokko	4 150	4 590	4 800	5 050
Storbritannia	1 410	1 390	2 240	4 600
Kina	3 120	3 640	4 180	4 600
Serbia	1 170	1 480	2 440	4 560
Chile	4 090	4 160	4 210	4 420
Ukraina	870	1 660	2 610	3 800
USA	1 310	1 460	2 160	3 650
Sudan	500	970	2 200	3 600
Romania	1 010	1 340	1 750	3 490
Palestina	1 680	2 360	2 850	3 230
Brasil	780	1 490	2 170	2 940
Myanmar	760	2 200	2 700	2 890
Finland	950	910	1 500	2 630
Litauen	300	700	1 240	2 630
Kroatia	1 910	2 070	2 130	2 480
Island	320	360	980	2 320
Nord-Makedonia	1 590	1 650	1 780	2 110
Kongo	730	1 340	1 680	1 990
Libanon	1 350	1 500	1 630	1 760
Bulgaria	750	900	1 060	1 740
Latvia	200	310	590	1 730
Ungarn	830	810	870	1 420
Ghana	910	1 100	1 270	1 410
Kenya	610	850	1 120	1 390
Nederland	720	830	920	1 340
Colombia	580	760	950	1 250
Nigeria	470	670	940	1 180
Frankrike	310	330	430	1 170
Spania	300	320	420	1 110
Algerie	830	940	990	1 040

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå

Blant de europeiske landene er det flest fra Bosnia-Hercegovina, 10 000 av innvandrerne er herfra. Russland er nest størst blant de europeiske statene, 9 600 stemmeberettigede. Polen som er det landet med flest innvandrere i Norge er lenger ned på listen siden det er relativt få av de polske innvandrerne som er blitt norske statsborgere.

Flest norskfødte fra Pakistan, Vietnam, Somalia og Tyrkia

Norskfødte med to utenlandsfødte foreldre, er en relativt beskjeden gruppe blant de stemmeberettigede men det er en gruppe som vil øke i de kommende valgene. De er en relativt ung gruppe velgere. 78 prosent av dem har foreldre fra enten Asia eller Afrika. 9 prosent er fra Øst-Europa utenfor EU. Det er desidert flest med foreldre fra Pakistan. 11 670 av de stemmeberettigede har foreldre herfra. Deretter følger Vietnam med 5 600, Tyrkia med 4 160 og Sri Lanka med 3 780. Somalia, som er det største enkeltlandet blant innvandrerne, følger så med omlag 3 000 stemmeberettigede.

Det største europeiske landet er Kosovo med 2 000 stemmeberettigede fulgt av Bosnia-Hercegovina med 1 600 stemmeberettigede.

Tabell 1.5 Stemmeberettigede norskfødte med innvandrerforeldre. Etter foreldres opprinnelsesland. Land med flere enn 500 stemmeberettigede i 2025. Stortingsvalgene 2013-2025. Antall. Sortert etter antall i 2025.

	2013	2017	2021	2025
Pakistan	7 730	9 750	11 670	13 400
Vietnam	3 050	4 290	5 610	6 780
Somalia	740	1 590	3 030	5 120
Tyrkia	2 240	3 200	4 160	5 080
Sri Lanka	1 330	2 530	3 780	4 700
Irak	250	810	2 370	4 570
Kosovo	580	1 080	2 030	2 980
Marokko	1 280	1 780	2 350	2 970
India	1 480	1 900	2 240	2 570
Iran	710	1 170	1 850	2 490
Bosnia-Hercegovina	490	1 070	1 670	2 390
Chile	870	1 100	1 270	1 430
Filippinene	540	720	910	1 160
Polen	550	690	770	1 150
Kina	380	540	730	910
Afghanistan	80	140	340	910
Danmark	530	710	760	900
Nord-Makedonia	420	550	720	880
Sverige	260	600	660	870
Russland	40	80	230	870
Eritrea	280	440	630	850
Libanon	240	380	550	710
Etiopia	130	220	380	700
Tyskland	240	350	410	660
Syria	130	230	380	540
Storbritannia	190	330	400	540

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå

1.7. Flest innvandrere i valgdistriktene Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold

Til stortingsvalgene er det til sammen 19 ulike valgdistrikter. De 169 representantene som velges sitter sammen inndelt etter valgdistriktene uavhengig av hvilket parti de representerer. De 19 valgdistriktene er de samme som fylkene før regionsreformen i 2020. I kun ett av valgdistriktene er summen av stemmeberettigede innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre over 20 prosent, det er Oslo hvor andelen er 25 prosent. I 6 av 19 valgdistrikter er summen av stemmeberettigede innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre over 10 prosent. I 3 av 19 valgdistrikter er summen av stemmeberettigede innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under 5 prosent. I 15 av 19 distrikter er andelen norskfødte med innvandrerforeldre rundt eller under 1 prosent.

Det er desidert flest stemmeberettigede som er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo. Til sammen utgjorde de 25 prosent av de stemmeberettigede i 2025. 19 prosent var innvandrere, mens 6 prosent av de stemmeberettigede i Oslo var norskfødte med innvandrerforeldre. I valgdistriktet Akershus var 13 prosent av de stemmeberettigede innvandrere, mens 3 prosent var norskfødte med innvandrerforeldre. Deretter følger Buskerud hvor 12 prosent var innvandrere og 2 prosent som var norskfødte med innvandrerforeldre. I Østfold var det 11 prosent som var innvandrere og 2 prosent som var norskfødte med innvandrerforeldre.

I den andre enden er det færrest innvandrere i valgdistriktene Nordland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag Rundt 4 prosent i disse valgdistriktene.

I samtlige valgdistrikter har andelen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre steget, sammenliknet med tidligere valg. Dette gjelder også i de valgdistriktene hvor andelen er relativt liten.

Tabell 1.6 Stemmeberettigede etter innvandringskategori og valgdistrikt. Stortingsvalget 2025. Prosent.

	Norskfødte 2 norsk.f	Innvan- drer	Norskfødte 2 innvf.	Norskfødte			I alt
				Utenl.f 1 n.f. f	1 utenl. forelder	Utenlandsfødte 2 norskfødte	
Oslo	65	19	6	1	7	1	518 570
Akershus	76	13	3	1	6	1	514 260
Buskerud	80	12	2	1	4	1	194 780
Østfold	80	11	2	1	5	1	234 810
Vest-Agder	82	9	1	1	5	1	144 890
Rogaland	84	9	1	1	4	1	350 260
Vestfold	84	8	1	1	5	1	191 600
Aust-Agder	86	7	1	1	4	1	91 320
Telemark	86	8	1	1	4	1	133 910
Hordaland	86	7	1	1	4	1	397 430
Sør-Trøndelag	88	6	1	1	3	1	257 550
Finnmark	89	6	0	0	4	0	54 600
Hedmark	89	6	1	1	3	1	155 130
Troms	90	5	0	1	3	1	126 350
Møre og Romsdal	90	5	0	1	3	1	196 500
Oppland	90	5	1	0	3	0	133 300
Nordland	92	4	0	0	2	1	181 810
Sogn og Fjordane	92	4	0	0	2	0	79 080
Nord-Trøndelag	93	4	0	0	2	1	102 350

Kilde: Personer med stemmerett. Statistisk sentralbyrå

2. Valgdeltakelse

2.1. Ulike perspektiver på demokrati og valgdeltakelse

I fremveksten av de representative demokratiene sto kampen om allmenn stemmerett sentralt. Et representativt demokrati innebærer at folket velger seg representanter til de politiske beslutningsorganene. En mye brukt definisjon av demokrati lyder:

«Demokrati er et system for samfunnsstyre, der medlemmer av et samfunn i det store og det hele deltar eller kan delta direkte eller indirekte i utformingen av beslutninger som angår dem alle (Cohen 1984:305)».

Alle norske borgere kan delta i valgene, men ikke alle gjør det. Valgloven i Norge stiller ingen krav til et visst nivå på valgdeltakelsen. Nedgang i valgdeltakelse fra det ene valget til det andre kan tolkes som uttrykk for misnøye blant velgerne med tingenes tilstand, men lav valgdeltakelse kan også tolkes som at folk er fornøyd og mener de styrende gjør en såpass god jobb at det ikke er nødvendig å engasjere seg for å få forandringer. Valgdeltakelsen er ikke bare en kvantitativ størrelse, en må også tenke på kvaliteten på deltakelsen (Offerdal 2003 og Saglie 2015 drøfter dette). Hvor viktig nivået på valgdeltakelsen er for legitimiteten til de demokratiske beslutningene som fattes vil variere innenfor ulike forståelser av demokrati. Demokrati er ikke et entydig begrep, det kan ha ganske ulik betydning (se Næss 1968). Nedenfor drøfter vi valgdeltakelsen og fire litt ulike perspektiver på demokrati.

Det teoretiske perspektivet som nok er mest utbredt i faglitteraturen er *konkurransedemokratiet*. Oppsummert i en berømt spissformulering av Joseph Schumpeter:

«the democratic method is that institutional arrangement for arriving at political decisions in which individuals acquire the power to decide by means of a competitive struggle for the people's vote (Schumpeter 1942/1987:299).

Det sentrale her er at ulike elitegrupper konkurrerer om makten gjennom regelmessige og frie valg. Velgernes primære oppgave er å kontrollere at de folkevalgte utfører jobben sin på en måte som er i samsvar med velgernes interesser. Hvis de folkevalgte ikke gjør jobben sin, slik velgerne ønsker, kan velgerne la være å gjenvelge dem ved neste valg.

I større grad enn "konkurransedemokratene" legger teoretikerne innen *deltakerdemokratiet* vekt på den enkelte samfunnsborgers engasjement og involvering i de politiske prosesser (Pateman 1970). Her vil en være opptatt av i hvilken grad folk flest har samme evne og mulighet til å delta i beslutninger som angår dem. Demokrati er ikke bare et spørsmål om å kunne velge mellom konkurrerende eliter med jevne mellomrom, det legges også vekt på valgdeltakelsens egenverdi ved at den bidrar til kunnskap, innsikt, samfunnsansvar og selvaktelse for den som deltar (Lafferty 1983).

I *deliberativt demokrati* er en mer opptatt av hva slags deltakelse som foregår enn hvor mye deltakelse det er fra samfunnsborgerne. Ordet deliberasjon stammer fra latin (*deliberatus*) og betyr overveielse eller rådslaging. En kritikk her av både konkurransedemokratiet og deltakerdemokratiet er at de er for opptatt av hvordan man aggregerer, registrerer og oppsummerer samfunnsborgernes preferanser om politikk, og ikke like opptatt av hvordan preferansen er blitt til. Hovedsaken i et deliberativt demokrati er meningsdannelsen, og idealet er at det skal foregå en fri og saklig utveksling av argumenter, slik at man kan komme frem til felles enighet (Habermas 1996, Elster 1998). I dette perspektivet er politikk noe mer enn flertallsbeslutninger og fokus settes på argumentene og gjensidige overveielser.

I de senere år er har flere tatt til ordet for at likhetsidealet har en sentral plass i demokratisk teori. Det er ikke nok at innbyggerne har sivile rettigheter og kan stemme, man må aktivt fremme tiltak for at alle *kan* delta på like vilkår (Rawls 2005). Noen betegner dette som *egalitært demokrati* (Sigman og Lindberg 2019). Det er på ingen måte en motsetning mellom dette og «klassiske»

demokratiteoretikere som for eksempel Robert A. Dahl. Det er også en betydelig overlapp med det deltakerdemokratiske perspektivet. Men det kan hevdes at det er en fornyet interesse for forskjellene mellom de juridisk demokratiske rettighetene og friheten innbyggerne har, og i hvilken grad de er likt fordelt mellom innbyggerne.

Hvor viktig nivået på selve valgdeltakelsen eller forskjeller i valgdeltakelse for ulike grupper i samfunnet er, vil være forskjellig innen de ulike demokratiperspektivene. Svingninger i valgdeltakelsen og forskjeller mellom grupper i valgdeltakelse anses for å være av størst betydning i det deltakerdemokratiske perspektivet. I dette perspektivet blir gjerne høy deltakelse i valgene sett på som et mål i seg selv. Men enda viktigere er det at det ikke er betydelige forskjeller mellom ulike grupper i samfunnet. Dette er også selvsagt helt sentralt i egalitært demokrati.

Tabell 2.1 Demokratiperspektiver og valgdeltakelse

Perspektiv	Kjennetegn	Valgdeltakelse
Konkurransedemokrati	Politiske eliter konkurrerer om velgernes gunst. Velgerne kan avsette elitene gjennom frie og fredelige valg	Borgerne må ha institusjonelle rettigheter til å stemme, bør ikke være store hindringer for å kunne delta ved valgene.
Deltakerdemokrati	Borgernes deltakelse i demokratiet, den enkelte samfunnsborgers engasjement og involvering i de politiske prosesser	Bør være høy og likt fordelt
Deliberativt demokrati	Hovedsaken i et deliberativt demokrati er meningsdannelsen, og idealet er at det skal foregå en fri og saklig utveksling av argumenter, slik at man kan komme frem til felles enighet	Nivået på valgdeltakelsen er ikke nødvendigvis så viktig. Argumentenes egentyngde kan komme i konflikt med idealet om én person, én stemme.
Egalitært demokrati	Det er ikke nok at innbyggerne har sivile rettigheter og kan stemme, man må aktivt fremme tiltak for at alle kan delta på like vilkår	Bør være høy og likt fordelt

Innen konkurransedemokratiet vil det viktigste være at samfunnsborgerne har institusjonelle rettigheter til å stemme og at det ikke er store hindringer for å kunne delta ved valgene. Eventuelle svingninger i valgdeltakelse eller forskjeller mellom grupper i valgdeltakelse vil ofte bli sett på som mindre viktig. Det er ikke noe poeng at deltakelsen er høyest mulig. Høy og særlig raskt økende valgdeltakelse kan være et signal om underliggende uro og sterke motsetninger i samfunnet. Veldig høy deltakelse kan tyde på at uvitende velgere med begrenset interesse og kunnskap om politikk stemmer ved valgene. Det har blitt hevdet at mange av disse velgerne kan være intolerante, bærere av autoritære holdninger og lite motstandsdyktige overfor sterke ledere (Schumpeter 1942; Lipset 1981). På den annen side vil også konkurransedemokrater hevde at svært lav valgdeltakelse og svært store forskjeller i valgdeltakelse over tid ikke er bra for demokratiet.

For tilhengere av deliberativt demokrati er ikke nivået på valgdeltakelsen nødvendigvis så viktig. Det er meningsprosessene som går forut for og uavhengig av valgene som betones. Argumentenes egentyngde kan komme i konflikt med idealet om én person, én stemme (Rasch 2000:42). Tilhengere av deliberativt demokrati vil nok ikke mene at nivået på valgdeltakelsen er uviktig siden det er nødvendig å ha en viss bredde i argumentasjonen, men det er ikke det viktigste i det representative demokrati.

SSB har målt valgdeltakelse fordelt etter kjønn og andre kjennetegn i lang tid. Dette ut fra en forståelse av at høy og bred valgdeltakelse er en styrke for legitimiteten til demokratiet. Endringer på et par prosentpoeng fra et valg til et annet eller moderate endringer over tid er ikke å anse som alvorlige. I tråd med ulike demokratiteorier anses bred deltakelse som vel så viktig som høy valgdeltakelse. For store forskjeller mellom ulike grupper i befolkningen der visse grupper systematisk deltar sjelden i valgene kan svekke systemets legitimitet. Det er altså ikke nødvendigvis nivået på valgdeltakelsen som er det viktigste å holde øye med, men om det over tid utvikler seg betydelige forskjeller i deltakelsen. En nedgang på et par prosentpoeng er neppe alvorlig. Et viktig spørsmål er om deltakelsesnivået har sammenheng med dårlige levekår og utenforskap.

Hva kan forklare nivået på valgdeltakelse?

Det er ingen som kan gi et enkelt og entydig svar på hvorfor noen velger å stemme, mens andre lar det være. Det er lagt frem flere ulike forklaringsmodeller for variasjoner i valgdeltakelse. Noen tar utgangspunkt i institusjonelle rammebetingelser, andre er opptatt av den sosiale og politiske konteksten, mens andre er mest opptatt av trekk ved individene. Skal en forsøke å forklare forskjeller i valgdeltakelse vil nok de fleste se på samspillet mellom rammebetingelser, sosial og politisk kontekst og trekk ved individene.

Politiske ressurser betyr mye for valgdeltakelsen

Det er ingen som kan gi et enkelt og entydig svar på hvorfor noen velger å stemme mens andre lar det være. Det er lagt frem flere ulike forklaringsmodeller for variasjoner i valgdeltakelse. Noen tar utgangspunkt i institusjonelle rammebetingelser, andre er opptatt av den sosiale og politiske kontekst mens andre er mest opptatt av trekk ved individene. Skal en forsøke å forklare forskjeller i valgdeltakelse vil nok de fleste se på samspillet mellom rammebetingelser, sosial og politisk kontekst og trekk ved individene. I denne rapporten tar vi utgangspunkt i trekk ved individene.

I studier av valgdeltakelse er det lang tradisjon for å ta utgangspunkt i individets sosiale og økonomiske bakgrunn (Tingsten 1937, Lipset 1960). Sentralt her er begrepet «politiske ressurser». Med politiske ressurser menes alle former for egenskaper et individ kan gjøre bruk av for å få innflytelse i samfunnet (Dahl 1963). Stemmerett er i seg selv en politisk ressurs som er likt fordelt, men det er i tillegg mange andre politiske ressurser som er ulik fordelt i samfunnet. Personlige egenskaper som skaper politiske ressurser, eller innsatsfaktorer, som gjør enkeltpersoner bedre rustet og motiverte til å stemme i valget er for eksempel utdanningsnivå, god økonomi og stort sosialt nettverk. Individets koplinger til grupper, organisasjoner og partier spiller en sentral rolle ved at dette bidrar til sosial og politisk integrasjon (Dahl 1963). Dess høyere sosial status en har og jo bedre integrert en er i samfunnet jo høyere er valgdeltakelsen. Valgdeltakelsen i Norge øker med alderen og utdanningsnivå, men det er også geografiske forskjeller i valgdeltakelse. Deltakelsen stiger ikke lineært, den er høyere blant førstegangsvelgerne som er 18 og 19 år gamle sammenliknet med andre unge i 20 årene. Samtidig er det sånn at deltakelsen synker etter fylte 80 år (Kleven 2021, Kleven og Normann 2024). Når vi skal analysere forskjeller og likheter i valgdeltakelse mellom innvandrere og befolkningen forøvrig, må vi ta hensyn til bakgrunnsvariabler som alder og utdanningsnivå. Hvis stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn i gjennomsnitt er yngre og har i gjennomsnitt lavere utdanning enn den øvrige befolkningen vil de sannsynligvis også ha lavere valgdeltakelse. Det er derfor viktig å sammenlikne stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn med befolkningen ellers innenfor samme aldersgruppe og samme utdanningsnivå.

Mange av innvandrerne i Norge kommer fra land hvor en ikke er vant til å ha frie valg, andre kommer fra land hvor valgdeltakelsen er lav. Flere har tidligere pekt på at er tegn på at erfaringene fra opprinnelseslandet preger valgatferden (Faye 1995). Landbakgrunn (fødeland), samt foreldrenes landbakgrunn er derfor viktig å inkludere i analysene av valgdeltakelse.

Rammebetingelser

De største forskjellene i valgdeltakelse mellom land kan knyttes til forskjellige institusjonelle rammebetingelser med hensyn til valgordningen eller valgsystemet. I Belgia, Australia, New Zealand og Luxemburg er det for eksempel obligatorisk å stemme ved valgene, og disse landene ligger dermed også på topp i internasjonale sammenlikninger. I Norge er man automatisk med i manntallet og kan stemme, mens i USA må man selv aktivt registrere seg som velger. Valgdeltakelsen er lavere i USA enn i Norge. Land med proporsjonale valgsystemer (flere partilister i flermanskretser) har gjerne høyere valgdeltakelse enn land med flertallsvalg i enmannskretser. Dette kan skyldes at velgerne i land med proporsjonalvalg har flere valgmuligheter og ikke «kaster bort» stemmen på partier eller kandidater som ikke kommer inn i den valgte forsamlingen. I Sverige har de lokalvalg og rik valg på samme dag, noe som sannsynligvis gir en høyere valgdeltakelse for

lokalvalget sammenliknet med lokalvalget i Norge, som er et separat valg. Valg over flere dager med mulighet til å forhåndsstemme kan gi høyere valgdeltakelse sammenliknet med et valg som avholdes på kun én dag. Hvor betydningsfullt valget er for politikktutformingen i samfunnet påvirker også valgdeltakelsen. For eksempel er deltakelsen til fylkestingsvalgene i Norge lavere enn deltakelsen til stortingsvalgene og kommunestyrevalgene, samtidig som fylkestinget oppfattes som et mindre viktig styringsnivå, og fylkespolitikken oppfattes som mindre betydningsfull for folks hverdag. På samme måte er også legitimiteten til det organet det skal velges representanter til, viktig for valgdeltakelsen. Institusjonelle rammebetingelser som har betydning for valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn handler også om hvilke tiltak myndighetene retter mot innvandtermiljøer. I Norge brukes det statlige midler til informasjons-kampanjer på ulike språk og opplysningskampanjer i innvandtermiljøer, organisasjoner og nettverk. Hvis myndighetene ikke foretok slike tiltak ville sannsynligvis valgdeltakelsen blant dem med innvandrerbakgrunn ha vært lavere. Partiene oversetter også valgkampmateriellet sitt til flere av minoritetsspråkene i Norge. I nominasjonsprosessene sørger også partiene for at enkelte av kandidatene på listene har innvandrerbakgrunn. Valgordningen i Norge gjør det mulig ved kommunestyre- og fylkestingsvalgene å gi kandidater personstemmer, slik at velgerne kan påvirke hvem som kommer inn i de folkevalgte organene. Det er grunn til å tro at en valgordning som gir velgerne liten innvirkning på hvilke kandidater som blir valgt inn, vil føre til lavere valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn i lokalvalgene.

Sosial og politisk kontekst

Den sosiale konteksten individet beveger seg i, familien, blant venner, naboer, arbeidskollegaer osv. vil påvirke om en velger å stemme eller bli hjemme på valgdagen. Kjennetegn ved nærmiljøet der en bor kan bidra til å stimulere eller svekke valgdeltakelsen. De tidligste analysene og forsøk på å forklare forskjeller i valgdeltakelse mellom sosiale grupper baserte seg på fremstillinger av valgdeltakelse i ulike geografiske områder. For eksempel den såkalte Tingstens lov om sosial gravitasjon, som sier at valgdeltakelsen innen en sosial gruppe øker med den relative styrken til gruppen i valgdistriktet (Tingsten 1937:230). Det samme fenomenet ligger til grunn for såkalt «krysspress». Individet kan komme i klemme mellom egne oppfatninger og de oppfatninger som dominerer i nærmiljøet. Individet kan løse dette dilemmaet ved ikke å delta i valget (Lazarfeld et al. 1948). I studier av forskjeller i valgdeltakelse mellom Norge og USA på 1960-tallet ble det pekt på at valgdeltakelsen var høyere i Norge blant arbeidere og småkårsfolk fordi lekmannsbevegelsen, arbeiderbevegelsen og målbevegelsen hadde mobilisert «vanlige folk» og disse hadde «sine egne partier» å stemme på. I USA med to dominerende partier med svakere bånd til sivile organisasjoner var det dermed større forskjeller.

Den politiske konteksten, den politiske rammen rundt et valg, kan ha betydning for valgdeltakelsen. Hvis det er lav intensitet i valgkampen, eller det er vanskelig for de stemmeberettigede å se forskjell på de ulike politiske alternativene, kan det føre til lavere valgdeltakelse. Hvis det er klare forskjeller på partiene og kandidatene, er det sannsynlig at dette virker stimulerende for valgdeltakelsen (Campbell 1966). Dette benyttes gjerne som forklaring på den høye deltakelsen i stortingsvalgene i 1965 og 1985, hvor det var en klar borgerlig og sosialistisk blokk som stilte til valg. På samme måte kan nedgangen i valgdeltakelsen på 1990-tallet forklares med uklare regjeringalternativer, og at noen velgere lar være å stemme i situasjoner hvor de er uenige med eget parti i viktige spørsmål. I begynnelsen av 1990-årene var Norge preget av den forestående avstemningen om norsk EU-medlemskap i 1994. EU-saken preget det politiske liv og valgkampene utover på 1990-tallet. Noen av partiene som gikk inn for norsk medlemskap i EU, som for eksempel Arbeiderpartiet, hadde også mange velgere som stemte mot norsk EU-medlemskap. Det er tegn som tyder på at mange av disse opplevde krysspress og lot være å delta i valget (Valen 1999:115).

Velgere som hadde holdt fast på det samme partiet tidligere, ble mindre partitroe, og samtidig ble flere hjemmesittere. EU-saken førte til at den klare blokkdannelsen mellom en borgerlig og en sosialistisk blokk ble svekket. Det ga uklare regjeringalternativer ved flere av valgene. I analyser av

innvandrere og valgfaterd er det fruktbart også å inkludere transnasjonale relasjoner (Rogstad 2007). Mange med innvandrerbakgrunn er deltakere i nettverk på tvers av nasjonalgrensene. De kan ha utstrakt kontakt med familie, venner osv. i opprinnelseslandet. I vår tid er det selvsagt lett å ha samkvem selv om man ikke geografisk bor i samme område. I denne sammenhengen kan det for eksempel virke positivt inn på valgdeltakelsen hvis noen opinionsledere forsøker å påvirke andre i det samme nettverket til å stemme på et parti hvor noen fra det samme innvandringsmiljøet stiller på liste. Studier av geografisk mobilitet viser at folk som flytter til et nytt sted er mindre integrert i lokale nettverk sammenliknet med fastboende, noe som bidrar til lavere valgdeltakelse blant disse (Pettersen 1988). I analysen av innvandreres valgdeltakelse er dette relevant, både med hensyn til hvilke politiske ressurser innvandrere har med seg når de ankommer, og i hvilken grad de sosialt og politisk integreres i det norske demokratiet. Mange av innvandrerne i Norge kommer fra land hvor en ikke er vant til å ha frie valg, mens andre kommer fra land hvor valgdeltakelsen er lav. Mange er arbeidsinnvandrere som har tenkt å være relativt kort her i landet og derfor ikke ønsker å sette seg inn i norsk politikk. Det er også mange tegn på at erfaringene fra hjemlandet preger valgfaterden. De som kommer fra land med relativt høyt politisk engasjement, tar i større grad del i det politiske liv i sitt nye land sammenliknet med innvandrere som kommer fra land med relativt lavt politisk engasjement.

Datakilder til valgdeltakelse

Datakilder er de avkryssede valgmanntallslistene i de ulike kommunene. I henhold til valgloven og forskriftene til valgloven skal velgerne «krysses av i manntallet før de legger stemmesedlene i urnen». Det pålegges også kommunene å oppbevare «avkryssede manntallslistene» i to valgperioder før de kasseres på en betryggende måte. Resultater fra de enkelte kommunene rapporteres inn via det elektroniske valgadministrasjonssystemet (EVA) til Valgdirektoratet. Valgdirektoratet har ansvar for de operative støtteoppgavene til kommuner og fylkeskommuner ved valg gjennomføring, samt drift og forvaltning av EVA. I henhold til Statistikkloven og Valgloven leverer Valgdirektoratet data til SSB. De fleste kommunene rapporterer inn de avkryssede manntallslistene gjennom EVA. De kommuner som ikke leverer gjennom EVA blir kontaktet direkte av SSB og leverer manntallslistene rett til SSB.

Fra stortingsvalgene 2025 og 2021 har SSB et fullstendig register over valgdeltakelsen til alle stemmeberettigede. I 2017 var det fulltelling i 255 kommuner med til sammen 3 263 700 personer. I de resterende 170 kommunene var det 501 500 stemmeberettigede, av disse ble det trukket et utvalg på 5 900, minimum 25 personer i hver kommune. Estimaten er vektet for å gi tverrsnittsegenskaper (fulltellingskommuner og utvalgskommuner slått sammen).

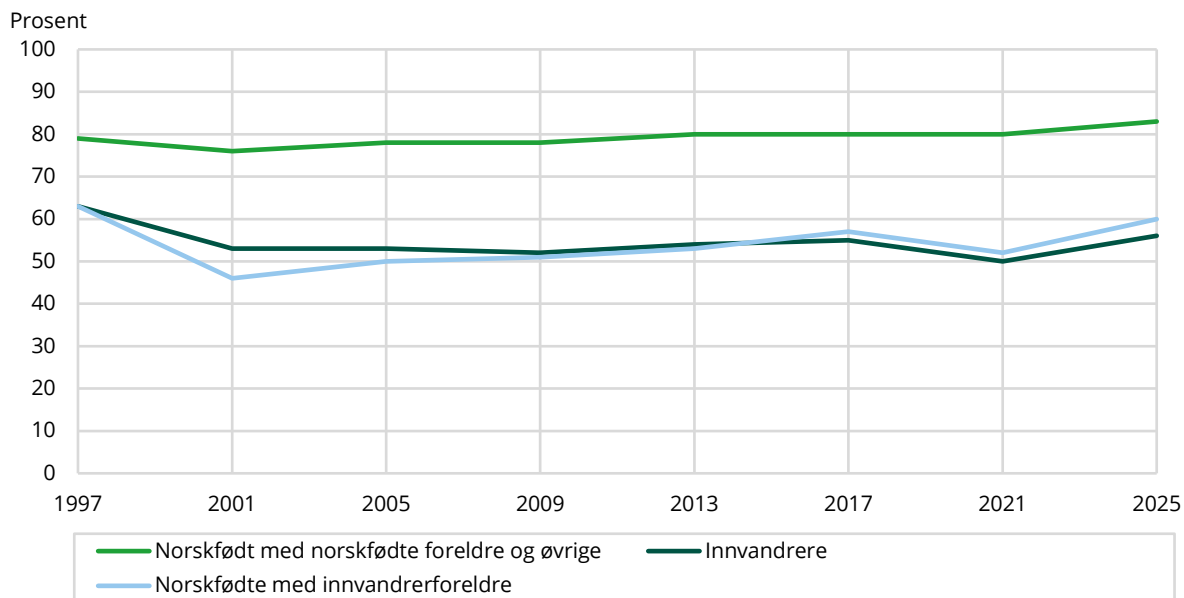
I 2013 var det fulltelling i 15 kommuner, de mest folkerike kommunene var blant disse, som utgjorde 1 008 500 stemmeberettigede (Fredrikstad, Oslo, Tynset, Larvik, Re, Mandal, Sandnes, Bergen, Radøy, Bremanger, Ålesund, Trondheim, Bodø, Vefsn og Hammerfest). I de resterende kommunene var det til sammen 2 635 100 stemmeberettigede, av disse ble det trukket et utvalg på 13 100 stemmeberettigede. Estimaten er vektet for å gi tverrsnittsegenskaper (fulltellingskommuner og utvalgskommuner slått sammen).

Fra 1997 til 2009 er estimaten om valgdeltakelse basert på utvalg av om lag 10 000 stemmeberettigede innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

2.2. Valgdeltakelsen er lavere blant innvandrere og deres etterkommere sammenliknet med norske uten innvandrerbakgrunn

Første gang SSB målte valgdeltakelsen blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre var i 1997. Da var valgdeltakelsen blant innvandrere og barn av innvandrere 63 prosent. I befolkningen forøvrig var den 79 prosent. Ved de siste valgene har valgdeltakelsen ligget på mellom 50 og 56 prosent blant innvandrerne. Blant norskfødte med innvandrerforeldre har den ligget på mellom 52 og 60 prosent. I samme periode har deltakelsen blant norske uten innvandrerbakgrunn ligget mellom 80 og 83 prosent.

Figur 2.1 Valgdeltakelse etter 3-delt innvandringskategori. Stortingsvalgene 1997-2025. Prosent.

Norskfødt med norskfødte foreldre og øvrige inkluderer: Født i Norge med to norskfødte foreldre, Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, Norskfødte med én utenlandsfødt forelder og Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå,

2.3. Klar økning i valgdeltakelse blant dem med innvandrerbakgrunn i 2025

Ved stortingsvalget i 2025 var den samlede valgdeltakelsen 80,0 prosent. I 2021 var den 77,2 prosent. Sammenliknet med valget i 2021 var det en økning i valgdeltakelsen uavhengig av kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå eller innvandrerbakgrunn. Vi må tilbake til 1989 for å finne en høyere valgdeltakelse i et stortingsvalg.

Blant norskfødte med innvandrerforeldre var deltakelsen i årets valg på 60 prosent, det er høyt i et historisk perspektiv. I 2021 var deltakelsen blant norskfødte med innvandrerforeldre 52 prosent, mens den i 2017 var 57 prosent. Blant innvandrere var deltakelsen i årets valg 56 prosent, en økning på 6 prosentpoeng fra 2021. Deltakelsen blant innvandrere i årets valg er imidlertid på nivå med deltakelsen i 2017.

Økningen i valgdeltakelsen blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre gjelder uavhengig av landbakgrunn. Som i tidligere stortingsvalg er deltakelsen høyere blant dem fra nordiske og vest-europeiske land sammenliknet med dem fra afrikanske og asiatiske land.

Tabell 2.2 Valgdeltakelse etter 3-delt innvandringskategori og 8-delt landgruppe. Stortingsvalgene 1997-2025. Prosent.

	1997	2001	2005	2009	2013	2017	2021	2025
I alt	78	76	77	76	78	78	77	80
Norskfødt med norskfødte foreldre og øvrige	79	76	78	78	80	80	80	83
Innvandrere i alt	63	53	53	52	54	55	50	56
Norden	75	76	78	77	77	73	76	81
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	77	74	75	76	75	69	71	80
Nye EU-land etter 2004	67	59	62	54	53	54	53	58
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	49	43	38	37	44	47	43	49
Nord-Amerika/Oseania	75	69	68	73	64	67	72	78
Afrika	51	42	47	51	52	55	46	51
Asia	55	45	50	51	51	55	49	53
Latin-Amerika og Karibia	63	52	55	61	57	58	59	62
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	63	46	50	51	53	57	52	60
Norden	71	70	75	74	76	76	77	80
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	63	70	78	74	67	75	73	79
Nye EU-land etter 2004	70	61	66	68	63	65	61	67
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	68	41	55	35	43	47	43	52
Nord-Amerika/Oseania	83	81	93	..	87	80	78	82
Afrika	38	38	41	44	47	53	45	57
Asia	56	34	47	49	51	56	52	60
Latin-Amerika og Karibia	..	50	..	45	42	54	52	62

Norskfødte med norskfødte foreldre og øvrige inkluderer: Født i Norge med to norskfødte foreldre, Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, Norskfødte med én utenlandsfødt forelder og Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre

Kilde: Valgdeltakelse, Statistisk sentralbyrå,

2.4. Innvandre fra Norden og Vest-Europa stemmer i høyere grad enn innvandrere fra andre deler av verden

Som tidligere ser vi at det er betydelige forskjeller i valgdeltakelsen avhengig av hvor innvandrerne kommer ifra (tabell 2.2, tabell 2.3). Valgdeltakelsen blant innvandrere fra nordiske land, Vest-Europa og Nord-Amerika er betydelig høyere enn blant innvandrere fra andre deler av verden. Deltakelsen blant innvandrere fra ulike landgrupper ved stortingsvalget 2025 var henholdsvis (2021 i parentes):

- Norden: 81% (76).
- EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden: 80 % (71)
- Nord-Amerika/Oseania: 78 % (72)
- Latin-Amerika og Karibia: 62 % (59)
- Nye EU-land etter 2004: 58 % (53)
- Asia: 53 % (49)
- Afrika: 51 % (46)
- Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia: 49 % (43)

Sammenlikner vi med valget i 2021 så ser vi at det er en økning i deltakelsen uavhengig av landbakgrunn.

I tabell 2.2 kan vi se på trendene fra stortingsvalget 1997 og frem til 2025. Her ser vi at trenden (den langsiktige hovedretningen) til deltakelsen blant innvandrere fra Asia og Afrika ligger rundt 50 prosent, mens deltakelsen blant innvandrere fra Latin-Amerika ligger på rundt 60 prosent. Deltakelsen blant innvandrere fra Europa utenfor EU/EFTA har alltid ligget lavest, mellom 37 og 49 prosent, den har aldri vært over 50 prosent. Deltakelsen blant innvandrere fra Nye EU-land har ligget på mellom 50 og 60 prosent i perioden 1997 til 2025. Deltakelsen blant innvandrere fra Norden og EU/EFTA fram til 2004 og har ligget høyst blant innvandrerne, mellom 70 og 80 prosent. Blant dem fra Nord-Amerika og Oseania har deltakelsen ligget mellom 67 og 78 prosent.

Deltakelsen er litt høyere blant etterkommerne

Deltakelsen blant norskfødte med innvandrerforeldre fra ulike landgrupper ved stortingsvalget 2025 var henholdsvis (2021 i parentes):

- Nord-Amerika/Oseania: 82 % (78)
- Norden: 80 % (77)
- EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden: 79 % (73)
- Nye EU-land etter 2004: 67 % (61)
- Latin-Amerika og Karibia: 62 % (52)
- Asia: 60 % (52)
- Afrika: 57 % (45)
- Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia: 52 % (43)

Deltakelsen blant norskfødte med innvandrerforeldre er generelt litt høyere enn de samme landgruppene blant innvandrere. Valgdeltakelsen er 9 prosentpoeng høyere blant dem med foreldre fra Nye EU-land etter 2004 sammenliknet med innvandrere fra samme landgruppe. Blant dem med foreldre fra Asia er deltakelsen 7 prosentpoeng høyere blant de norskfødte. I landgruppen Afrika er deltakelsen 6 prosentpoeng høyere blant de norskfødte. I landgruppen Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia er deltakelsen 3 prosentpoeng høyere. Blant de fra Latin-Amerika er det ingen forskjell. Mens for de fra Norden og Vest-Europa er deltakelsen 1 prosentpoeng lavere blant de norskfødte sammenliknet med innvandrerne.

Valgdeltakelsen blant norskfødte med foreldre fra Asia har gjerne variert mellom 34 prosent og 60 prosent. Stortingsvalget i 2025 er det høyeste nivået noensinne. Det samme gjelder dem med foreldre fra Afrika, her har nivået ligget mellom 38 og 57 prosent. Økningen i deltakelsen i denne gruppen er på 12 prosent sammenliknet med 2017.

Valgdeltakelse etter enkeltland

I figur 2.2 ser vi valgdeltakelsen etter de største enkeltlandene. Enkeltland med til sammen minimum 3 500 innvandrere og norskfødte er tatt med. Det vil si de 30 største enkeltlandene. Høyest valgdeltakelse er det med dem med landbakgrunn fra Storbritannia, Danmark, Sverige, Tyskland og USA. Her ligger deltakelsen litt over eller litt under 80 prosent. De med bakgrunn fra det tidligere Jugoslavia har relativt lav valgdeltakelse, innvandrere fra Kosovo er nede i 35 prosent, mens innvandrere fra Bosnia-Hercegovina og Serbia ligger på rundt 50 prosent.

Blant innvandrere fra Somalia, det enkeltlandet det er flest innvandrere fra, er deltakelsen, er deltakelsen 50 prosent. Blant dem fra Irak er nede i 47 prosent. De fra Syria har en deltakelse på 48 prosent. Blant innvandrere fra Eritrea er deltakelsen 51 prosent. Blant innvandrere fra Pakistan er deltakelsen 60 prosent.

For de fleste landene er det høyere valgdeltakelse blant innvandrernes etterkommere, norskfødte med innvandrerforeldre. Men for dem med foreldre fra Thailand og Russland er deltakelsen høyere blant innvandrerne.

Figur 2.2 Valgdeltakelse etter de største enkeltland blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Stortingsvalget 2025. Prosent.

Hvor stor andel stemte ved Stortingsvalget 2025?

Valgdeltakelse etter innvandrerkategori og landbakgrunn
I prosent av stemmeberettigede

¹ Norskfødte med innvandrerforeldre. ² Viser utvalgte land basert på antall stemmeberettigede. Kilde: Valgdeltakelse.

2.5. Valgdeltakelsen etter kjønn, alder, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus

I tabell 2.3 til 2.6 viser vi valgdeltakelsen etter bakgrunnskjennetegnene kjønn, alder og utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus hver for seg. Tabellene er brutt ned på innvandringskategori og landbakgrunn. Vi viser også endringen sammenliknet med 2021 i prosentpoeng innenfor hver av undergruppene. Vi kommenterer ikke tabellene i detalj. Nedenfor følger oppsummeringer av hver av tabellene.

Kvinnene stemmer oftere enn mennene

SSBs valgstatistikk har lenge vist at kvinnene stemmer oftere enn mennene (Kleven og Normann 2024). I de siste valgene har forskjellene vært på rundt 3 prosentpoeng. Ved det siste valget var forskjellen på 2,5 prosentpoeng. I de aller fleste gruppene fremstilt i tabell 2.3 ser vi at kvinnene stemmer i størst grad. Blant norskfødte med innvandrerforeldre med foreldre fra Afrika er deltakelsen 20 prosentpoeng høyere for kvinnene sammenliknet med mennene. Blant kvinnene i denne gruppen er det en økning i valgdeltakelsen på hele 16 prosent. Blant innvandrere fra Afrika er forskjellen langt mindre, 5 prosentpoeng. Blant innvandrere fra Asia er valgdeltakelsen henholdsvis 55 prosent blant kvinnene og 51 prosent blant mennene.

De yngste stemmer i mindre grad

Unge voksne velgere har generelt lavere valgdeltakelse sammenliknet med eldre. Det gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn (tabell 2.4). Norskfødte med innvandrerforeldre er en forholdsvis ung og liten gruppe. Ser vi på aldersgruppen 18-34 år, blant norskfødte med innvandrerforeldre, ser vi at valgdeltakelsen i 2023 er nede i 58 prosent. Blant innvandrere, som er norske borgere, er deltakelsen 48 prosent i denne gruppen, en økning på 8 prosent fra 2025. Blant norskfødte med to norskfødte foreldre, altså norske uten innvandrerbakgrunn, var deltakelsen 80 prosent i 2025, en økning på 8 prosentpoeng sammenliknet med 2021. Valgdeltakelsen har alltid vært lavere for unge voksne med innvandrerbakgrunn sammenliknet med unge uten innvandrerbakgrunn.

Forskjeller i deltakelse med hensyn til utdanningsnivå

Det er relativt flere uten innvandringsbakgrunn som tar høyere utdanning sammenliknet med dem med innvandrerbakgrunn. Det er på den annen side også flere med innvandrerbakgrunn som tar kortere utdanningsløp eller faller fra i grunnskole eller videregående skole. Utdanningsnivå har stor betydning for valgdeltakelsen, jo lengre utdanning jo høyere er valgdeltakelsen (se Kleven 2019). Valgdeltakelsen stiger altså med utdanningsnivå. Dette gjelder også for innvandrere. Blant innvandrerne med kun grunnskole er den 47 prosent, blant dem med videregående er den 55 prosent, så stiger den til 66 prosent for dem med lavere universitets- eller høyskolegrad, mens den er på topp med 73 prosent for dem med høyere universitets- eller høyskolegrad. Til sammenlikning er den på 69 prosent for norskfødt med to norskfødte foreldre med ungdomsskole, 83 prosent for dem med videregående, 91 prosent for dem med lavere universitetsgrad og 95 prosent for dem med høyere universitetsgrad. Deltakelsen er altså 22 prosentpoeng lavere for innvandrerne blant dem med ungdomsskole, mens for videregående er 28 prosentpoeng lavere, og for lavere universitetsutdannede er 25 prosentpoeng lavere, blant dem med lang universitetsutdanning er den 22 prosentpoeng lavere. Med hensyn til landgruppe ser vi at innvandrere fra Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika har høyest deltakelsen blant innvandrerne uavhengig av utdanningsnivå. Når det gjelder de kontinentene det er flest innvandrere fra, Afrika og Asia, så er nivået innenfor hvert utdanningsnivå nært gjennomsnittet for alle innvandrere med unntak av lang universitetsutdanning, der er nivået 6 prosentpoeng lavere. Innvandrerne fra Europa utenfor EU/EFTA/UK har det laveste nivået, med unntak av dem med høyere universitets- og høyskolegrad. Blant dem med høyere universitets- og høyskolegrad er deltakelsen på nivået til dem fra Afrika og Asia, rundt 67 prosent.

Blant norskfødte med innvandrerforeldre er nivået omtrent det samme som blant innvandrerne som har norsk statsborgerskap. Norskfødte med innvandrerforeldre har lavere deltakelse innenfor alle utdanningsnivåene sammenliknet med norske med to norskfødte foreldre. Men det er også der en klar sammenheng mellom utdannelsesnivå og deltakelse.

Arbeidsmarked

Statistikken viser at personer som ikke er tilknyttet arbeidslivet, som lever av trygder og andre sosiale overføringer, har lavere valgdeltakelse enn de som er yrkesaktive. Det er også solid valgdeltakelse blant personer som har vært i arbeid, men som har pensjonert seg. Personer med yrker som krever universitets- og høyskoleutdanning, stemmer oftere enn personer med yrker som krever kortere skolegang (Kleven 2019).

Arbeidsplassen er en viktig arena for å utvikle politisk bevissthet. Personer som er i arbeid, har arbeidskolleger som de kan diskutere politikk med i lunsjpausen osv. Dette virker stimulerende på politisk interesse og om man deltar i valget eller ikke. Videre kan man tenke seg at normpresset om å stemme blir større for dem som er i arbeid sammenliknet med dem som ikke er det. Mange personer som jobber, er også medlemmer av fagorganisasjoner. Alt dette peker i retning av at man er mer integrert i samfunnslivet, og bør derfor resultere i høyere valgdeltakelse sammenliknet med de som ikke er yrkesaktive. Det å delta i yrkeslivet setter også til en viss grad spor, slik at man forblir et aktivt samfunnsmedlem i pensjonsalderen. Det er tidligere blitt vist at i Norge er det personer i tidlig pensjonsalder som stemmer i størst grad (Kleven 2019).

I System for persondata (SFP) fremkommer det om personene er sysselsatte eller ikke sysselsatte, og for begge grupper gis det opplysninger om hvorvidt de er under utdanning eller mottar ytelser. Det beregnes én status for den enkelte persons forhold til arbeidsmarkedet, utdanning og ytelser. Personer som er aktive på flere områder samtidig, blir da plassert i én status ut i fra en bestemt prioritering. Yrkesaktive (sysselsatte) defineres her som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon el. Personer som er inne til førstegangs verneplikt og personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte. Personer som ikke er sysselsatt, men mottar kontantstøtte, forsørgerstønad, sosialhjelp osv. er plassert i andre grupper.

I tabell 2.6 viser vi valgdeltakelse etter arbeidsmarkedsstatus. Blant norske uten innvandrerbakgrunn (født i Norge med to norskfødte foreldre) er deltakelsen høyest blant de som er sysselsatte. Blant de sysselsatte er den 87 prosent, mens den blant studenter er 84 prosent. Blant innvandrerne er deltakelsen høyest blant de sysselsatte og pensjonister, den er 63 prosent blant sysselsatte og 58 prosent blant pensjonister. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er valgdeltakelsen 58 prosent blant de sysselsatte, altså på nivå med innvandrerne. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er deltakelsen blant pensjonistene på høyde med dem som er født i Norge med to norskfødte foreldre. Men det er relativt få i denne kategorien. For øvrig ser vi samme tendens som tidligere deltakelsen er høyest blant de med bakgrunn fra Norden og Vest-Europa. Den er lavest blant dem med bakgrunn fra Nye EU-land etter 2004 (Øst-Europa utenfor EU).

Tabell 2.3 Valgdeltakelse etter kjønn, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.

	I alt	Menn	Kvinner	Endring i alt fra -21	Endring Menn - 2021	Endring Kvinner -2021
I alt	80	79	81	3	3	3
Norskfødt med to norskfødte foreldre	83	82	84	3	4	3
Innvandrer	56	54	58	6	5	6
Norden	81	80	82	5	5	5
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	80	79	80	9	8	10
Nye EU-land etter 2004	58	54	60	5	5	5
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	49	44	52	6	6	6
Nord-Amerika/Oseania	78	77	79	6	4	7
Afrika	51	48	53	4	2	7
Asia	53	51	55	4	4	5
Latin-Amerika og Karibia	62	59	64	3	3	3
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	60	54	66	8	8	9
Norden	80	77	82	3	1	4
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	79	77	81	6	6	7
Nye EU-land etter 2004	67	64	71	6	4	8
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	52	48	55	9	10	7
Nord-Amerika/Oseania	82	83	81	4	6	1
Afrika	57	47	67	12	8	16
Asia	60	55	65	8	7	8
Latin-Amerika og Karibia	62	57	67	10	11	7
Utenlandsfødt, en norskfødt forelder	72	70	74	4	4	4
Norden	79	77	81	4	5	4
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	75	73	76	5	5	4
Nye EU-land etter 2004	65	62	69	5	6	3
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	64	62	66	4	2	6
Nord-Amerika/Oseania	66	63	68	4	4	4
Afrika	71	69	72	6	7	5
Asia	63	57	68	4	5	4
Latin-Amerika og Karibia	64	59	69	5	6	4
Norskfødt, en norskfødt foreldre	79	77	82	5	5	4
Norden	83	81	84	5	6	4
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	82	81	84	5	5	4
Nye EU-land etter 2004	80	78	82	6	7	4
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	73	69	78	7	7	8
Nord-Amerika/Oseania	82	81	83	4	4	3
Afrika	74	68	80	7	7	6
Asia	70	66	75	6	7	5
Latin-Amerika og Karibia	74	71	78	8	10	7
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	81	77	84	4	4	4
Norden	83	81	85	3	3	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	88	87	89	3	5	1
Nye EU-land etter 2004	62	60	64	10	10	9
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	69	67	72	11	12	8
Nord-Amerika/Oseania	87	87	88	4	4	3
Afrika	87	84	90	3	2	4
Asia	79	71	84	4	5	4
Latin-Amerika og Karibia	72	68	77	6	6	5

Endring viser endring i prosentpoeng fra stortingsvalget 2021

Kilde: Valgdeltakelse, Statistisk sentralbyrå,

Tabell 2.4 Valgdeltakelse etter aldersgruppe, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.

	18-34	35-49	50-69	70+	Endring '18- 34' fra 2021	Endring '35-49' fra 2021	Endring '50-69' fra 2021	Endring '70+' fra 2021
I alt								
Norskfødt med to norskfødte foreldre	80	82	87	83	8	1	2	2
Innvandrere	48	57	60	57	8	5	5	3
Norden	68	80	85	80	9	3	4	5
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	65	83	85	79	14	12	8	5
Nye EU-land etter 2004	57	59	58	55	11	4	3	2
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	46	53	48	33	8	6	4	2
Nord-Amerika/Oseania	58	78	83	80	8	4	6	6
Afrika	45	51	56	48	6	2	5	10
Asia	47	55	57	47	7	4	3	3
Latin-Amerika og Karibia	54	63	64	57	7	3	2	0
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	58	64	81	84	9	6	1	2
Norden	74	77	86	84	9	-2	4	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	74	80	86	82	15	4	5	-1
Nye EU-land etter 2004	62	69	81	88	9	5	5	-1
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	51	55	75	..	9	0	-9	
Nord-Amerika/Oseania	67	76	89	86	10	6	3	4
Afrika	56	62	74	..	12	11	..	..
Asia	59	63	71	..	8	6	-8	
Latin-Amerika og Karibia	60	65	..	..	10	0	..	..
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	63	70	85	86	7	0	2	2
Norden	70	75	87	87	8	0	3	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	68	72	84	86	9	-1	3	2
Nye EU-land etter 2004	61	67	79	75	7	2	-4	
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	63	65	..	..	7	-7	..	..
Nord-Amerika/Oseania	53	62	85	84	7	1	1	1
Afrika	61	71	86	89	12	-4	3	6
Asia	59	62	79	83	6	2	1	-6
Latin-Amerika og Karibia	60	63	74	93	8	3	-5	13
Norskfødt, en norskfødt foreldre	75	79	87	88	8	2	1	2
Norden	80	81	87	87	9	2	2	2
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	80	80	87	88	8	2	2	1
Nye EU-land etter 2004	76	79	87	87	8	3	4	6
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	72	74	83	88	10	2	0	-3
Nord-Amerika/Oseania	76	78	89	88	8	0	1	3
Afrika	71	75	87	92	8	2	0	1
Asia	68	73	88	95	7	3	-2	-1
Latin-Amerika og Karibia	72	74	86	90	10	4	2	-4
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	76	78	88	88	7	0	2	0
Norden	75	77	88	86	10	-2	1	-2
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	84	88	91	88	5	2	3	4
Nye EU-land etter 2004	62	56	..	..	11	..	..	..
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	67	72	..	..	10	..	..	..
Nord-Amerika/Oseania	82	85	89	89	9	0	3	5
Afrika	80	90	92	90	6	1	2	-1
Asia	78	78	85	92	6	2	1	-9
Latin-Amerika og Karibia	70	72	86	90	7	2	-4	-6

Endring viser endring i prosentpoeng fra stortingsvalget 2021

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå,

Tabell 2.5 Valgdeltakelse etter utdanningsnivå, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.

					Endring 2025-2021	Endring 2025-2021	Endring 2025-2021	Endring 2025-2021
	Grunnskole	VGS	Univ I	Univ II	2021Gr	VGS	Univ I	Univ II
I alt	66	80	89	92	5	3	2	1
Norskfødt med to norskfødte foreldre	69	83	91	95	5	3	2	2
Innvandrere	47	55	66	73	6	6	7	7
Norden	65	78	88	92	5	3	4	4
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	62	75	85	91	6	5	5	8
Nye EU-land etter 2004	49	53	64	69	10	6	3	2
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	34	42	57	67	5	5	6	5
Nord-Amerika/Oseania	59	71	84	88	8	2	8	2
Afrika	48	54	61	66	7	5	6	5
Asia	47	55	63	67	5	5	6	7
Latin-Amerika og Karibia	49	60	71	78	3	5	3	4
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	50	61	73	79	16	8	10	9
Norden	72	78	88	92	8	2	4	1
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	64	81	88	95	10	5	7	6
Nye EU-land etter 2004	58	70	76	86	18	10	8	7
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	43	51	65	79	20	7	9	9
Nord-Amerika/Oseania	71	83	94	93	3	2	2	8
Afrika	51	63	76	79	19	14	14	10
Asia	49	58	72	77	16	7	10	10
Latin-Amerika og Karibia	47	67	78	91	15	12	6	12
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	60	76	85	91	13	6	6	4
Norden	66	80	90	95	10	6	5	2
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	64	79	85	91	15	6	5	6
Nye EU-land etter 2004	53	72	80	83	15	6	13	-1
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	55	64	78	88	19	8	5	2
Nord-Amerika/Oseania	55	75	81	88	15	6	6	5
Afrika	57	73	85	91	11	12	9	8
Asia	51	67	80	87	12	5	7	7
Latin-Amerika og Karibia	53	67	85	87	15	4	9	4
Norskfødt, en norskfødt foreldre	66	79	89	93	13	6	5	3
Norden	70	82	90	95	13	6	4	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	70	81	90	93	13	6	5	3
Nye EU-land etter 2004	69	79	88	93	13	6	7	4
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	66	76	83	89	21	7	6	2
Nord-Amerika/Oseania	69	83	89	93	11	4	4	3
Afrika	59	74	86	92	15	8	5	2
Asia	58	70	84	91	17	7	6	5
Latin-Amerika og Karibia	64	74	87	92	19	9	7	3
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	62	79	89	95	9	5	3	3
Norden	65	81	92	95	8	3	3	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	75	86	92	96	12	5	2	5
Nye EU-land etter 2004	54	68	85	..	8	13	12	..
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	60	68	80	..	13	7	11	..
Nord-Amerika/Oseania	75	86	93	96	11	4	3	3
Afrika	67	84	94	94	10	7	2	1
Asia	60	76	86	93	8	5	4	3
Latin-Amerika og Karibia	56	72	87	93	7	7	5	1

Endring viser endring i prosentpoeng fra stortingsvalget 2021

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå,

Tabell 2.6 Valgdeltakelse etter arbeidsmarkedsstatus, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.

	Sysse- satte	Arbeids- ledige	Arb. Markeds- tiltak	Utda- nning	Uføre- trygd	Alders- pensjon	Andre
I alt	84	63	62	79	64	81	56
Norskfødt med to norskfødte foreldre	87	71	65	84	67	82	68
Innvandrere	63	47	51	54	47	58	36
Norden	85	73	67	74	67	80	64
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	85	66	68	67	65	78	53
Nye EU-land etter 2004	62	49	45	59	40	53	33
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	57	39	37	49	32	34	28
Nord-Amerika/Oseania	85	89		64	65	80	51
Afrika	58	47	52	52	49	48	34
Asia	59	44	52	51	49	49	37
Latin-Amerika og Karibia	69	53	49	61	51	56	35
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	66	45	45	61	40	84	33
Norden	85	..	..	75	68	83	46
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	85	..	..	77	50	83	51
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	75	59	48	62	52	90	34
Nye EU-land etter 2004	56	32	31	54	27	92	25
Nord-Amerika/Oseania	85	..	..	..	..	86	..
Afrika	68	43	41	59	32	..	33
Asia	66	46	48	61	41	..	33
Latin-Amerika og Karibia	68	47	61	65	46	..	34
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	83	60	60	71	58	86	36
Norden	86	59	72	77	62	86	55
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	86	69	67	76	56	85	37
Nye EU-land etter 2004	77	..	..	70	46	71	25
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	74	..	..	69	..	..	21
Nord-Amerika/Oseania	83	51	52	67	62	87	23
Afrika	80	..	..	61	70	89	35
Asia	73	55	47	68	49	87	33
Latin-Amerika og Karibia	74	66	55	66	44	87	36
Norskfødt, en norskfødt foreldre	84	66	59	79	60	87	54
Norden	86	70	65	84	64	86	65
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	87	72	67	85	63	87	57
Nye EU-land etter 2004	85	69	64	79	59	87	53
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	78	60	46	77	51	89	49
Nord-Amerika/Oseania	87	69	63	81	64	88	48
Afrika	80	58	53	75	50	91	47
Asia	76	57	48	70	48	95	46
Latin-Amerika og Karibia	80	60	52	76	50	87	50
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	85	67	63	82	63	88	60
Norden	87	67	64	79	66	85	74
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	93	..	82	84	70	87	69
Nye EU-land etter 2004	71	..	47	68	45	..	..
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	73	..	..	..	56	..	..
Nord-Amerika/Oseania	92	..	85	88	74	90	56
Afrika	90	47	74	87	66	91	67
Asia	83	67	62	83	62	89	55
Latin-Amerika og Karibia	77	60	61	79	53	90	56

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå,

2.6. Forskjellene vedvarer når vi kontrollerer for bakgrunnsvariabler

Valgdeltakelsen er lavere blant velgere med innvandrerbakgrunn, og det vil den sannsynligvis også være i de kommende valg. I faglitteraturen pekes det gjerne på at valgdeltakelse er knyttet til politiske ressurser. Personer med høy utdanning deltar i større grad i valgene enn personer med lav utdanning. Utdanningsnivået er samlet sett lavere blant personer med innvandrerbakgrunn sammenliknet med befolkningen for øvrig. Forskjellene i deltakelse mellom innvandrere fra Asia og Afrika den øvrige befolkning blir litt mindre når vi kontrollerer for bakgrunnsvariabler som alder, kjønn, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus i en regresjonsanalyse (tabell 2.7). I analysen kontrollerer vi for alder, kjønn, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus i aldersspennet mellom 20 og 80 år. Vi holder de under 20 år utenfor analysen siden de fleste av disse er under utdanning, det er svært få innvandrere over 80 år slik at sammenlikningsgrunnlaget blir skjevt hvis de inkluderes.

Regresjonsanalyse er en statistisk analysemetode for å beskrive sammenhengen mellom én eller flere uavhengige variabler og en avhengig variabel. Det gjøres ved å finne frem til en funksjon, en forenklet matematisk beskrivelse av den virkelige sammenhengen. Vi tilpasser modellen til data, og gitt modellen så finner vi en løsning som fanger opp mest mulig av variasjonen i data. Funksjonen gjør det mulig å predikere verdien av den avhengige variabelen y når man kjenner verdiene for de aktuelle uavhengige variablene x_1 , x_2 og så videre. Den mest vanlige formen for regresjonsanalyse er lineær regresjon, hvor sammenhengen mellom uavhengig og avhengig variabel beskrives ved hjelp av en rett linje, og den avhengige variabelen er kontinuerlig. Det er mulig å benytte lineær regresjon selv om den avhengige variabelen tar de binære verdiene (0,1, der stemt=1 og ikke stemt=0). Det er en risiko for å få predikerte verdier utenfor (0,1), men det er ikke nødvendigvis et problem for problemstillingen vi ønsker å teste. Ofte vil en heller benytte logistisk regresjon når en skal studere uavhengige variablers effekt på en binær avhengig variabel (stemt=1, ikke stemt=0). I vårt tilfelle er vi opptatt av effekten inntektsklasse har på den avhengige variabelen stemt/ikke stemt, når vi kontrollerer for flere uavhengige variabler. En fordel med å benytte lineær regresjon, på engelsk Ordinary Least Squares (OLS) – regresjon, er at det er enklere å tolke koeffisientene sammenliknet med den logistiske regresjonsmodellen. For nærmere beskrivelse av regresjonsanalyse på norsk, se Ringdal (2018).

Landgruppe er omgjort til et sett med gjensidig utelukkende dummyvariabler (0,1), 'øvrig norsk' er referansekategori. I modell 1 analyserer vi kun effekten av landgruppe. Konstanten i modell 1 angir den predikerte verdien for referansekategorien 'øvrig norsk'. Konstanten i modell 2 i tabell 3.7 angir den predikerte verdien for (ref. kategorien) 'øvrig norsk' når variabelen Mann=0, aldersgruppene=0 (50-69 er referansegruppe), lav og videregående utdanning=0 (universitetsutdanning er referansekategori) og Sysselsatt=0 (sysselsatt er referansekategori). I modell 2 analyserer vi effekten av landgruppe når andre kjennetegn ved de stemmeberettigede er like.

I tabell 3.7 studer vi kun de norskfødte med innvandrerforeldre på samme måte som beskrevet over

SE standardfeilen angir usikkerheten til koeffisienten. En beregnet koeffisient vil ha en usikkerhet, og standardfeilen angir denne. Standardfeilen blir lavere når utvalget økes.

P-verdien ($P > |t|$) er et tall mellom 0 og 1, og måler sannsynligheten for at 0-hypotesen (at det ikke er en sammenheng mellom variablene) er «sann». En lav *p*-verdi peker i retning av at 0-hypotesen kan forkastes. *P*-verdien blir alltid lav hvis populasjonen eller utvalget en studerer er stort, mens et mindre utvalg gir en større *p*-verdi. En *p*-verdi måler imidlertid ikke størrelsen på effekten eller sier noe om hvor viktig et resultat er. I metodelitteraturen advares det derfor mot å legge for mye vekt på *p*-verdier eller om noe er «statistisk signifikant» (se Wasserstein og Lazer 2016).

Selv om det blir en viss reduksjon så blir forskjellene blir på langt nær borte. Det er her store forskjeller med hensyn til landbakgrunn. Men ser vi på innvandrere fra Asia (som er den største gruppen blant innvandrerne) så reduseres forskjellen fra rundt 30 prosentpoeng til 24 prosentpoeng. For innvandrere fra Afrika så reduseres forskjellen fra 33 prosentpoeng til rundt 23 prosentpoeng lavere sammenliknet med befolkningen ellers. Ser vi landgruppen Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia (som inkluderer mange fra det tidlige Jugoslavia) så er det så reduseres forskjellen kun 1-2 prosentpoeng å si ingen reduksjon i forskjellen, rundt 33 prosent lavere deltakelse sammenliknet med befolkningen for øvrig (se tabell 2.7).

Tabell 2.7 Stemte i 2025. Innvandrere sammenliknet med norske og øvrige (mellom 20-80 år). Modell 1 innvandrere*landgruppe. Modell 2 innvandrere*landgruppe*kjønn*alder*utdanningsnivå*arbeidsmarkedsstatus. Ustandardiserte regresjonskoeffisienter multiplisert med 100 (OLS)

	Modell 1	SE	Modell2	SE
Konstant	83.7	0.0	99.7	0.0
Norske øvrige ref				
Innvandrere				
Norden	-2.3	0.3	-4.1	0.2
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	-3.0	0.3	-6.1	0.3
Nye EU-land etter 2004	-25.6	0.2	-26.3	0.2
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	-34.9	0.2	-33.1	0.2
Nord-Amerika/Oseania	-4.9	0.6	-8.2	0.5
Afrika	-33.0	0.1	-23.3	0.1
Asia	-30.1	0.1	-23.8	0.1
Latin-Amerika og Karibia	-21.8	0.3	-20.6	0.3
Mann (kvinne=ref.)			-2.4	0.0
Alder (50-69=ref)				
Under 35 år			-10.0	0.1
35-49			-7.8	0.1
Over 70 år			-0.6	0.1
Utdanningsnivå (Universitet/høyskole =ref)				
Kort utdanning			-22.1	0.1
Videregående			-9.3	0.0
Arbeidsmarked status (Sysselsatt=ref)				
Uføretrygdet/annet			-15.7	0.1
Alderspensjon			-2.7	0.1
Student/under utdanning			2.0	0.1
Arbeidsledig/på arbeidsmarkedstiltak			-9.3	0.2
R2	0.05		0.14	
Antall personer	3 579 021		3 579 021	

Koeffisientene kan tolkes som endring i valgdeltakelse i prosentpoeng når man går fra lav til høy verdi på den uavhengige variabelen

SE: Standardfeil i parentes, multiplisert med 100

Pr > |t| < .0001 for alle effekter

Norske øvrige (Født i Norge med to norskfødte foreldre, Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, Norskfødte med én utenlandsfødt forelder, Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre). Norskfødte med innvandrerforeldre er ikke med i modellene.

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

At valgdeltakelsen blant innvandrere er lavere enn blant befolkningen ellers er ikke i seg selv særlig oppsiktsvekkende. Men hva med barna til innvandrerne (norskfødte med innvandrerforeldre)? Fra før vet vi at valgdeltakelsen er lavere i denne gruppen sammenliknet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. I regresjonsanalysen i tabell 3.6 kontrollerer for kjønn, alder, utdanningsnivå og arbeidsmarkedsstatus for dem mellom 20 og 45 år. Valgdeltakelse er rundt 20 prosentpoeng lavere for dem som har foreldre fra Asia sammenliknet med befolkningen ellers (modell 1). Når vi kontrollerer for bakgrunnsvariabler (modell 2) synker forskjellen bare med rundt 1 prosentpoeng. Forskjellen er da rundt 19 prosentpoeng lavere. Blant dem med foreldre fra Afrika er synker forskjellen med omtrent 5 prosentpoeng. Blant dem mellom 20 og 45 år som har foreldre fra Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia (som inkluderer mange fra det tidlige Jugoslavia) synker forskjellen med rundt 2 prosentpoeng.

Tabell 2.8 Stemte i 2025. Norskfødte med innvandrereforeldre sammenliknet med norske og øvrige (mellom 20-45 år). Model 1 Norskfødte med innvandrereforeldre *landgruppe. Model 2 Norskfødte med innvandrereforeldre *landgruppe*kjønn*alder*utdanningsnivå*arbeidsmarkedsstatus. Ustandardiserte regresjonskoeffisienter multiplisert med 100 (OLS)

	Modell 1	SE	Modell2	SE
Konstant	79.61	0.04	92.8	0.1
Norske øvrige ref				
Innvandrere				
Norden	-5.4	1.3	-5.5	1.2
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	-4.2	1.3	-4.6	1.2
Nye EU-land etter 2004	-15.8	1.1	-14.9	1.0
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	-29.1	0.5	-26.8	0.5
Nord-Amerika/Oseania	-11.4	3.9	-10.3	3.7
Afrika	-23.0	0.4	-17.1	0.4
Asia	-20.3	0.2	-18.9	0.2
Latin-Amerika og Karibia	-18.2	1.0	-12.7	0.9
Mann (kvinne=ref.)			-2.8	0.1
Alder (34+=ref)				
20-21			6.8	0.1
22-25			1.1	0.1
26-29			-1.5	0.1
30-33			-1.3	0.1
Utdanningsnivå (Universitet/høyskole =ref)				
Kort utdanning			-28.8	0.1
Videregående			-12.9	0.1
Arbeidsmarked status (Sysselsatt=ref)				
Uføretrygdet/annet			-17.3	0.1
Student/under utdanning			0.5	0.1
Arbeidsledig/på arbeidsmarkedstiltak			-9.9	0.2
R2	0.01		0.12	
Antall personer	1 404 446		1 404 446	

Koeffisientene kan tolkes som endring i valgdeltakelse i prosentpoeng når man går fra lav til høy verdi på den uavhengige variabelen

SE: Standardfeil i parentes, multiplisert med 100

Pr > |t| < .0001 for alle effekter

Norske øvrige (Født i Norge med to norskfødte foreldre, Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, Norskfødte med én utenlandsfødt forelder, Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre). Innvandrere er ikke med i modellene.

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

2.7. Valgdeltakelse etter innvandringsgrunn og botid

Mange av innvandrerne som kommer til Norge, kommer for kortere perioder blant annet som arbeidsinnvandrere. Det er grunn til å tro at disse vil i mindre grad «slå rot» i Norge sammenliknet med dem som er kommet for å bli og skape seg en fremtid i Norge. En stor andel av de utenlandske statsborgerne med stemmerett i lokalvalgene er arbeidsinnvandrere og statistikken viser at de stemmer i mindre grad. Ved stortingsvalgene er det imidlertid en forutsetning at man er norsk borger for å få stemmerett. Det er derfor grunn til å tro at innvandringsgrunn vil ha mindre betydning for valgdeltakelsen i stortingsvalget sammenliknet med lokalvalget. I SSB benyttes flere kategoriseringer av innvandringsgrunn, vi benytter en 5-delt inndeling:

- Arbeidsinnvandrere
- Familieinnvandring
- Flyktning
- Utdanning
- Uoppgitt og annet

Registeret over innvandringsgrunn er langt fra fullstendig, innvandrere som kom før 1990 er i stor grad ikke med. Nordiske borgere trenger ikke registrere seg om de bosetter seg i Norge, og er ikke med i registeret. Alle innvandrere fra Norden har verdien 'Uoppgitt og annet'. Det er relativt få som har kommet som følge av utdanning, kun 4 prosent. Arbeid er rundt 25 prosent, men i realiteten er den høyere siden mange arbeidsinnvandrere som kom å 1970 og 1980 tallet samt nordiske borgere egentlig hører hjemme her. Om lag 23 prosent av alle innvandrerne havner i kategorien andre. Rundt 30 prosent har kommet som følge av familieinnvandring. Rundt 20 prosent er flyktninger (se Kleven og Bergseteren 2022). Innvandrere som kommer som flytninger har lavest valgdeltakelse. Personer som kommer på grunn av utdanning har høyest valgdeltakelse.

Tabell 2.9 Valgdeltakelse etter innvandringsgrunn, landgruppe og kjønn blant innvandrere. Stortingsvalget 2025. Prosent.

	Annet	Arbeid	Familie	Flukt	Utdanning	Ukjent
Innvandrere i alt	62	64	54	48	68	78
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	78	85	74	..	91	68
Nye EU-land etter 2004	66	57	57	41	71	68
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	54	56	53	41	68	46
Nord-Amerika/Oseania	75	80	76		85	52
Afrika	53	59	49	50	62	45
Asia	59	59	54	49	63	56
Latin-Amerika og Karibia	63	69	60	52	76	59
Menn	60	64	49	47	68	76
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	68	85	72	..	89	64
Nye EU-land etter 2004	70	56	52	38	72	63
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	56	57	46	39	66	33
Nord-Amerika/Oseania	65	79	75	..	89	46
Afrika	50	57	45	48	63	42
Asia	57	60	48	49	62	53
Latin-Amerika og Karibia	74	69	54	52	76	54
Kvinner	63	63	57	50	68	81
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	88	85	76	..	92	73
Nye EU-land etter 2004	64	59	60	44	71	71
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	53	54	56	42	69	57
Nord-Amerika/Oseania	82	82	77	..	83	57
Afrika	54	64	52	53	61	50
Asia	61	57	56	51	63	59
Latin-Amerika og Karibia	57	71	63	53	76	65

Norden utenom Norge holdt utenfor pga fri bevegelsesfrihet i Norden

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

Botid

Det tar tid å sette seg inn i det politiske systemet i et nytt land, og det tar tid å lære seg språket, normene og reglene i et nytt samfunn. En rimelig hypotese er derfor at de innvandrerne som har vært lenge i Norge, i større grad vil delta i valgene enn de som har vært her kort tid. Alternativt kan det være motsatt, at nyankomne innvandrere er mer entusiastiske og vil ta del i valgene, mens de som har vært lenge i landet, muligens kan miste litt av motivasjonen ettersom de blir eldre.

Tabell 2.10 Valgdeltakelse etter botid, landgruppe og aldersgruppe blant innvandrere. Stortingsvalget 2025. Prosent.

	Under 10 år	10-19 år	20-29 år	30+
Innvandrere	52	55	55	60
Norden	70	78	83	84
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	77	77	82	81
Nye EU-land etter 2004	57	57	56	63
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	53	51	45	48
Nord-Amerika/Oseania	72	75	76	83
Afrika	45	50	53	55
Asia	51	53	53	56
Latin-Amerika og Karibia	64	62	60	62
Under 25 år	42	53	52	
Norden	60	63	66	
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	58	62	60	
Nye EU-land etter 2004	53	58	50	
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	46	48	36	
Nord-Amerika/Oseania	34	51	38	
Afrika	37	49	57	
Asia	42	51	56	
Latin-Amerika og Karibia	48	55	57	
25-34	47	46	52	60
Norden	73	68	69	64
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	78	64	69	88
Nye EU-land etter 2004	56	55	59	72
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	51	44	45	59
Nord-Amerika/Oseania	78	61	53	
Afrika	39	43	52	54
Asia	46	45	50	58
Latin-Amerika og Karibia	69	50	52	
35-49	57	58	54	58
Norden	70	82	82	80
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	83	84	81	77
Nye EU-land etter 2004	59	58	60	69
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	55	54	48	56
Nord-Amerika/Oseania	78	79	78	73
Afrika	51	51	51	57
Asia	57	55	51	56
Latin-Amerika og Karibia	66	64	60	62
50-69	61	60	59	60
Norden	67	77	87	88
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	84	82	88	85
Nye EU-land etter 2004	63	56	55	64
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	61	53	47	46
Nord-Amerika/Oseania	66	79	82	86
Afrika	58	57	56	56
Asia	59	58	56	57
Latin-Amerika og Karibia	70	67	64	63

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

Videre er det innført ordninger med introduksjonsprogram som lærer innvandrere som er flyktninger om det norske samfunnet og det norske politiske systemet. En kan også tenke seg at nyankomne innvandrere i dag vil bli fortere integrert i det norske politiske systemet siden det nå er flere fra samme land i Norge som kan sette dem inn i det politiske liv.

I stortingsvalgene 1997–2009 har valgdeltakelsen blant innvandrere som har bodd i Norge i 30 år eller mer, generelt ligget 20-30 prosentpoeng høyere enn blant dem som har bodd i Norge under 10 år. Dette stemmer overens med hypotesen om at jo lenger man bor i et land, jo bedre tilpasser man seg landets politiske liv, og valgdeltakelsen stiger. Analysene av kommunevalget 2015 og stortingsvalget 2017 viste imidlertid at det er en ganske svak sammenheng mellom botid og valgdeltakelse.

Et forstyrrende element i analyser av botid er at alder og botid er korrelert, jo høyere botid jo høyere alder. Alder er som nevnt korrelert med valgdeltakelse, tidligere analyser kan derfor bære preg av at en ikke har klart å isolere alderseffekten fra botidseffekten. I den internasjonale litteraturen er det også blitt påpekt at det er vanskelig å isolere konteksteffekten (periodeeffekt) av den politiske situasjonen når innvanderne kommer til landet fra botiden (se White 2023).

Norsk statsborgerskap innvilges normalt ikke til personer som har bodd mindre enn åtte år i riket i løpet av de siste elleve årene. De fleste innvandrere har vært relativt kort i Norge. I tabell 2.10 har vi delt inn botid etter under 10 år, 10-19 år, 20-29 år og over 30 år. Den lengste kategorien er derfor satt til over 30 år siden det eller blir få i denne gruppen. En person som har innvandret og opphold seg 30 år i Norge vil ha opplevd 15 valgkamper eller mer (regnet med både stortingsvalg og kommunestyrevalg).

Sammenlikner vi dem som har vært i Norge i over 30 år med dem som har vært kortere er mønsteret at deltakelsen stiger med botid. Men økningen er svært beskjeden. For alle innvandrere er valgdeltakelsen 52 prosent for dem som har botid under 10 år, 55 prosent for dem som vært mellom 10 og 30 år, mens den er 60 prosent for dem som har vært i Norge i over 30 år. For dem fra Afrika er deltakelsen på 55 prosent blant dem som har opphold i 30 år eller mer, til sammenlikning er deltakelsen på 45 prosent blant dem med botid under 10 år. Men ser vi på samme landgruppe og blant dem som er i aldergruppen 50-69 år så ser vi at deltakelsen er høyet blant dem som har kortest botid. Det kan være relevant å trekke inn flere variabler i en statistisk modell for å forsøke å isolere effekten av botid. Men utfra tabell 3.8 kan vi slå fast at det ikke er en enkel sammenheng mellom botid og valgdeltakelse.

2.8. Valgdeltakelsen blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025

Tabellene tidligere i dette kapittelet viser kun gjennomsnittet etter landbakgrunn ved hvert valg. Den viser at det er en nedgang for de fleste innvandrere. Men valgdeltakelsen svinger over livsløpet, den er høyest midt i livet og synker mot slutten, den er i gjennomsnitt også lavere blant de yngste. Innvandrere fra Vest-Europa og Norden er i gjennomsnitt eldre enn den øvrige befolkningen, mens innvandrere fra Afrika, Asia etc. er i gjennomsnitt yngre. Denne alderssammensetningen kan derfor påvirke de gjennomsnittstallene vi ser i tabellene. Videre kommer det nye innvandrere inn blant de stemmeberettigede, ofte er valgdeltakelsen blant dem som har stemmerett ved første valg lavere sammenliknet med dem som har vært lengre landet. Det er ikke den samme populasjonen vi studerer fra valg til valg. Dermed kan tverrsnittsmålinger av valgdeltakelse ved to valg gjøre det vanskelig å avdekke om valgdeltakelsen går opp eller ned blant innvandrere. Fra 2021 og 2025 har vi fullstendig register over de valgdeltakelsen blant de stemmeberettigede ved to stortingsvalg. Vi kan derfor vise endringen i valgdeltakelsen blant de samme stemmeberettigede uten utvalgsusikkerhet. Tallene for disse endringene kan også vises for en rekke bakgrunnskjennetegn vi har tilgang til i registrene. I denne omgang ser vi imidlertid kun på innvandringskategori og landbakgrunn.

I tabell 2.11 og 2.12 viser vi andelen som har stemt i de to siste stortingsvalgene, for dem som hadde stemmerett i begge valgene. Dette gir fire utfall:

- Stemte hverken i 2021 eller i 2025
- stemte kun i 2021
- stemte kun i 2025
- stemte både i 2025 og 2025

Blant norskfødte med to norskfødte foreldre er det 75 prosent som har stemt i begge valg. For alle innvandrerne er andelen som har stemt i begge valg klart lavere, 40 prosent, altså 35 prosentpoeng lavere. Blant innvandrere fra Norden, Vest-Europa (EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden) og Nord-Amerika og Oseania er andelen mellom 66 og 71 prosent. For innvandrere fra andre deler av verden er andelen under 50 prosent. Lavest er den for Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia, kun 33 prosent stemte i begge valg. 42 prosent av disse stemte hverken i 2021 eller i 2025. Til sammenlikning var det kun 11 prosent av dem uten innvandrerbakgrunn som stemte hverken i 2021 eller 2025. 13 prosent blant innvandrere fra Norden stemte ikke i noen av valgene, tilsvarende tall for innvandrere fra Nor-Amerika/Oseania og EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden er 17 prosent. Ser vi på dem fra Afrika eller Asia er det rundt 35 prosent som ikke deltok i noen av valgene. For norskfødte med to innvandrerforeldre fra Afrika eller Asia, der er det 30-32 prosent som ikke deltok i noen av de to valgene. Tallene i tabell 3.11 bekrefter altså det vi har beskrevet tidligere i kapittelet.

Som tidligere nevnt er norskfødte med innvandrerforeldre en ung gruppe. I tabell 2.12 har vi derfor tatt ut kun dem som er mellom 22 og 29 år i 2025. Blant norske uten innvandrerbakgrunn i denne aldersgruppen er andel som stemte i begge valg 64 prosent, blant norskfødte med innvandrerforeldre er den 38 prosent. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det 32 prosent som stemte hverken i 2021 eller i 2025, blant norske uten innvandrerbakgrunn er andelen 13 prosent.

15 prosent av dem med innvandrerbakgrunn i Oslo stemte ikke i løpet av de siste syv valgene

For dem som bor i Oslo kan vi følge dem som hadde stemmerett i de siste syv valg, uavhengig av stortingsvalg og kommunestyrevalg fra 2013. Dette fremstilles i tabell 2.13. Andelen som ikke har stemt i noen av valgene er 5 prosent, blant dem med innvandrerbakgrunn (innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre) er andelen 15 prosent. Blant den øvrige befolkningen er andelen nede i 3 prosent som ikke har stemt minst en gang, men andelen som har stemt i samtlige valg er 65 prosent. Blant dem med innvandrerbakgrunn er andelen 20 prosent som har stemt i samtlige valg.

Tabell 2.11 Valgdeltakelse i stortingsvalgene i 2021 og 2025 blant dem som hadde stemmerett i begge valg. Etter innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalgene 2021 og 2025. Prosent.

	2021	2025	Stemte ikke 2021 eller 2025	Kun i 2021	Kun i 2025	Både i 2021 og 2025
I alt	78	81	13	6	9	72
Norskfødt med to norskfødte foreldre	81	83	11	6	8	75
Innvandrer	51	55	34	11	15	40
Norden	78	80	13	7	9	71
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	73	75	17	8	9	66
Nye EU-land etter 2004	54	58	32	10	14	44
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	43	48	42	10	15	33
Nord-Amerika/Oseania	75	76	17	7	8	67
Afrika	48	51	36	13	16	35
Asia	49	53	35	11	15	38
Latin-Amerika og Karibia	60	61	29	11	12	49
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	52	61	30	9	18	43
Norden	78	80	13	6	9	72
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	74	79	15	6	11	68
Nye EU-land etter 2004	61	69	25	6	13	56
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	43	52	38	10	19	34
Nord-Amerika/Oseania	83	84	11	6	7	77
Afrika	49	58	32	10	19	39
Asia	51	60	30	9	19	42
Latin-Amerika og Karibia	53	63	28	9	19	44
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	70	74	20	7	11	63
Norden	76	80	15	6	9	70
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	72	76	18	6	10	66
Nye EU-land etter 2004	60	66	24	11	16	50
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	61	66	22	12	17	49
Nord-Amerika/Oseania	65	68	26	6	10	58
Afrika	67	72	22	6	12	60
Asia	60	65	27	9	13	51
Latin-Amerika og Karibia	60	65	26	8	14	51
Norskfødt, en norskfødte foreldre	75	80	14	6	11	69
Norden	78	83	12	6	10	73
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	78	82	12	6	10	72
Nye EU-land etter 2004	74	80	14	6	12	68
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	66	73	18	9	16	57
Nord-Amerika/Oseania	79	82	12	6	9	73
Afrika	69	74	18	8	13	61
Asia	64	72	20	8	15	56
Latin-Amerika og Karibia	66	74	18	8	16	59
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	78	81	13	6	10	72
Norden	81	83	11	6	9	75
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	86	88	7	5	7	81
Nye EU-land etter 2004	52	61	30	9	18	43
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	59	68	24	8	17	51
Nord-Amerika/Oseania	84	88	9	4	7	81
Afrika	84	88	8	4	8	80
Asia	75	79	15	7	10	69
Latin-Amerika og Karibia	67	72	20	8	14	59

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.12 Valgdeltakelse i stortingsvalgene i 2021 og 2025 blant dem som hadde stemmerett i begge valg mellom 22-29 år. Etter innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalgene 2021 og 2025. Prosent.

	Stemte ikke 2021 eller 2025	Kun i 2021	Kun i 2025	Både i 2021 og 2025
I alt	16	8	17	60
Norskfødt med to norskfødte foreldre	13	7	17	64
Innvandrer	41	11	21	27
Norden	31	10	18	41
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	32	9	21	38
Nye EU-land etter 2004	30	8	25	37
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	47	10	19	24
Nord-Amerika/Oseania	48	9	17	26
Afrika	42	12	21	25
Asia	41	11	21	26
Latin-Amerika og Karibia	41	10	18	31
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	32	11	20	38
Norden	21	10	17	52
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	24	7	19	51
Nye EU-land etter 2004	32	8	20	40
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	40	10	19	31
Nord-Amerika/Oseania				
Afrika	32	11	21	36
Asia	30	11	20	39
Latin-Amerika og Karibia	31	11	22	36

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.13 Andel som stemte i de siste 7 valgene i Oslo (2013-2025). Blant dem som hadde stemmerett i alle syv valg, 30 år eller eldre. Etter innvandringskategori og landgruppe.. Prosent.

	Antall ganger stemt i de syv siste valg								
	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7
I alt	100	5	4	4	4	5	8	14	56
Ikke innvandrerbakgrunn	100	3	2	2	3	4	7	14	65
Innvandrerbakgrunn	100	16	11	10	10	10	11	12	20
Bydeler* med over 30 % med innvandrerbakgrunn med stemmerett									
Ikke innvandrerbakgrunn	100	4	3	3	3	5	7	14	61
Innvandrerbakgrunn i alt	100	15	11	10	10	11	11	13	18
Landbakgrunn									
Norden	100	8	6	5	4	6	8	13	50
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	100	14	6	5	8	8	8	12	39
Nye EU-land etter 2004	100	20	9	8	7	8	10	13	25
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	100	26	15	12	10	9	9	8	10
Nord-Amerika/Oseania	100	7	11	7	5	5	5	20	41
Afrika	100	15	11	11	11	11	12	13	17
Asia	100	14	11	10	11	11	12	13	19
Latin-Amerika og Karibia	100	14	9	8	9	10	11	13	26

*Bjerke, Grorud, Stovner, Alna, Østensjø, Søndre Nordstrand

Kilde: Valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå

3. Partivalg

I 2025 har vi et representativt utvalg på 10 750 velgere som har svart på spørsmål om stemmegivning i 2025. Svarandelen i bruttoutvalget, blant dem som stemte ved valget i 2025, er 52 prosent. I tillegg har vi et utvalg på 2 300 velgere med innvandrerbakgrunn. Svarutvalget er justert etter andelen i manntallet for variablene: andel førstegangselgere, kjønn, aldersgrupper og utdanningsnivå. Svarutvalget er også kalibrert etter partienes oppslutning i stortingsvalget. Opplysningene er ajourholdt mot valgdeltakelse i register. Undersøkelsen blant velgere med innvandrerbakgrunn er finansiert av Integreringsavdelingen i Arbeids og inkluderingsdepartementet gjennom Innvandringsstatistikk programmet (ISP).

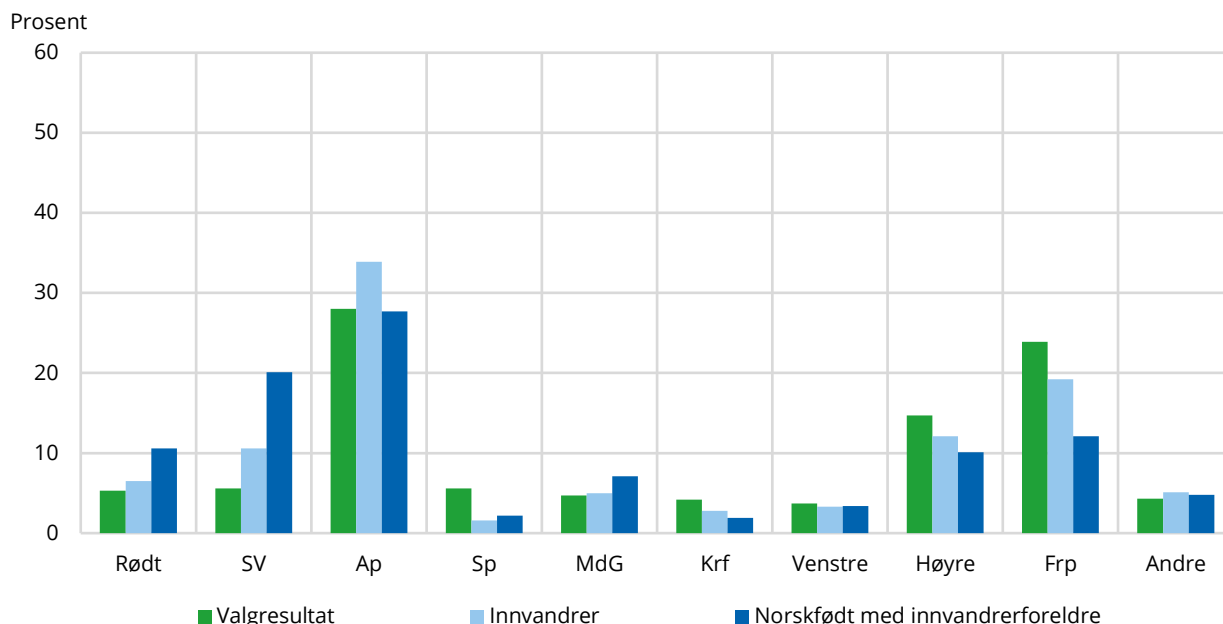
Estimatene (tallene) i dette kapittelet er basert på et utvalg av velgere. Det er dermed knyttet en viss statistisk usikkerhet til resultatene fra undersøkelsene. I tillegg til standardfeilen kan det være skjevheter i resultatene på grunn av frafall og målefeil som er svært komplisert å beregne. En bør derfor ikke legge vekt på små forskjeller i enkeltresultatene.

3.1. Frp frem blant innvandrere

Ved valget i 2025 ble Arbeiderpartiet det største partiet 28 prosent av samtlige velgere stemte på det. Frp ble det nest største med nær 24 prosent av stemmene, Høyre ble det tredje største partiet med nær 15 prosent. Så følger SV og Sp med 5,6 prosent også Rødt fikk litt over 5 prosent av stemmene. MDG 4,7, Krf 4,2 mens Venstre fikk 3,7 prosent.

Blant velgere med innvandrerbakgrunn er også Arbeiderpartiet det største partiet. Sammenlikner vi med valgresultatet i 2025 ser vi også at dem med innvandrerbakgrunn i større grad stemmer på venstresidens partier, samt MDG. Senterpartiet derimot gjør det langt bedre blant dem uten innvandrerbakgrunn. Det samme er altså tilfelle for Krf, Høyre og Frp.

Figur 3.1 Valgresultat og partivalg blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ved stortingsvalget 2025. Prosent.

Kilde: Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Ved de siste stortingsvalgene og kommunevalgene har vi sett at det er store endringer i velgeroppslutningene til partiene på nasjonalt nivå. Stortingsvalget i 2025 var intet unntak. De samlede endringene i partienes velgeroppslutninger var betydelig større sammenliknet med valgene i 2017 og 2021.

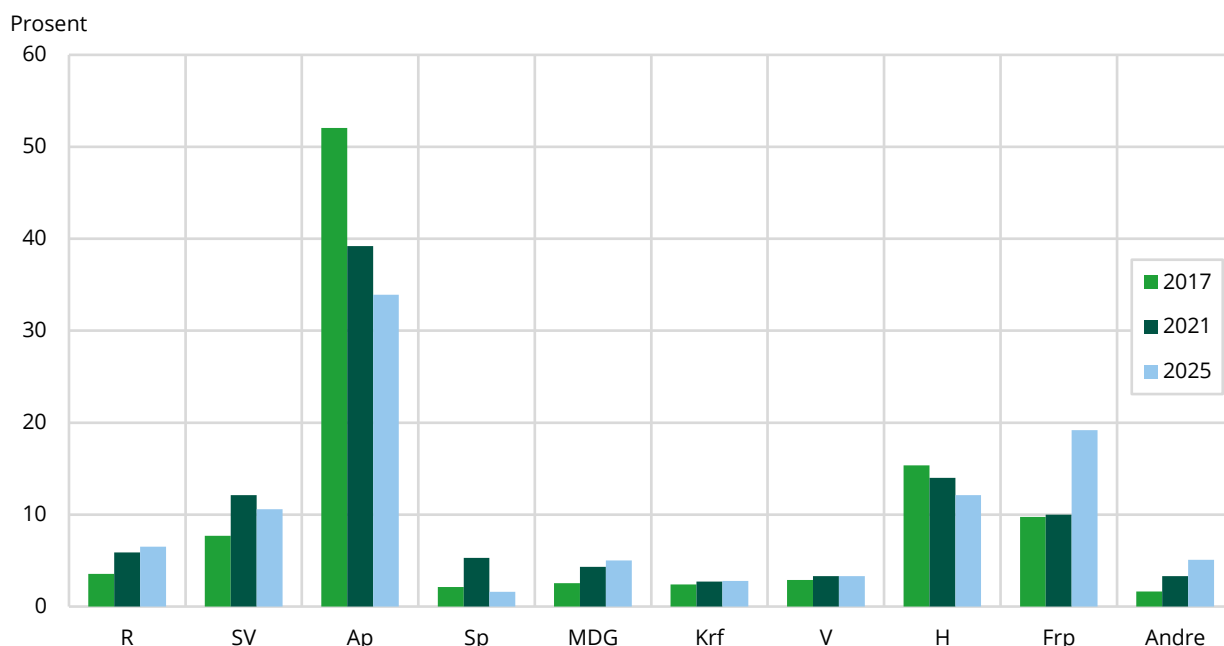
Tabell 3.1 Partienes oppslutning ved stortingsvalgene 2009-2025. Prosent.

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	Venstre	Høyre	Frp	Andre	Nettoendring fra forrige valg
2009	1,4	6,2	35,4	6,2	0,4	5,5	3,9	17,2	22,9	0,9	14,1
2013	1,1	4,1	30,8	5,5	2,8	5,6	5,2	26,8	16,4	1,7	28,4
2017	2,4	6,0	27,4	10,3	3,2	4,2	4,4	25,0	15,2	1,9	17,1
2021	4,7	7,6	26,3	13,5	3,9	3,8	4,6	20,4	11,6	3,6	19,5
2025	5,3	5,6	28,0	5,6	4,7	4,2	3,7	14,6	23,8	4,5	33,1

Kilde: Stortingsvalet, Statistisk sentralbyrå.

I valget i 2025 gikk Fremskrittspartiet (Frp) frem med 12,2 prosentpoeng, Arbeiderpartiet (Ap) gikk frem med 1,8 prosentpoeng. Miljøpartiet De Grønne (MDG) gikk frem 0,8 prosentpoeng, Rødt (R) gikk frem med 0,6 prosentpoeng og Kristelig Folkeparti (KrF) gikk frem med 0,4 prosentpoeng. Størst tilbakegang hadde Senterpartiet (Sp), med 7,9 prosentpoeng, Høyre (H) gikk tilbake 5,7 prosentpoeng, mens Sosialistisk Venstreparti (SV) gikk tilbake 2,0 prosentpoeng. Venstre (V) gikk tilbake 0,9 prosentpoeng og havnet under sperregrensen på 4,0 prosent.

Vi ser også betydelige endringer blant velgere med innvandrerbakgrunn. Blant innvandrerne ser vi imidlertid en litt annen trend enn den generelle. Riktignok går Frp kraftig frem, Frp går samlet sett frem med rundt 9 prosentpoeng blant innvandrerne. Arbeiderpartiet, derimot, går samlet sett tilbake med 5 prosentpoeng blant innvandrerne.

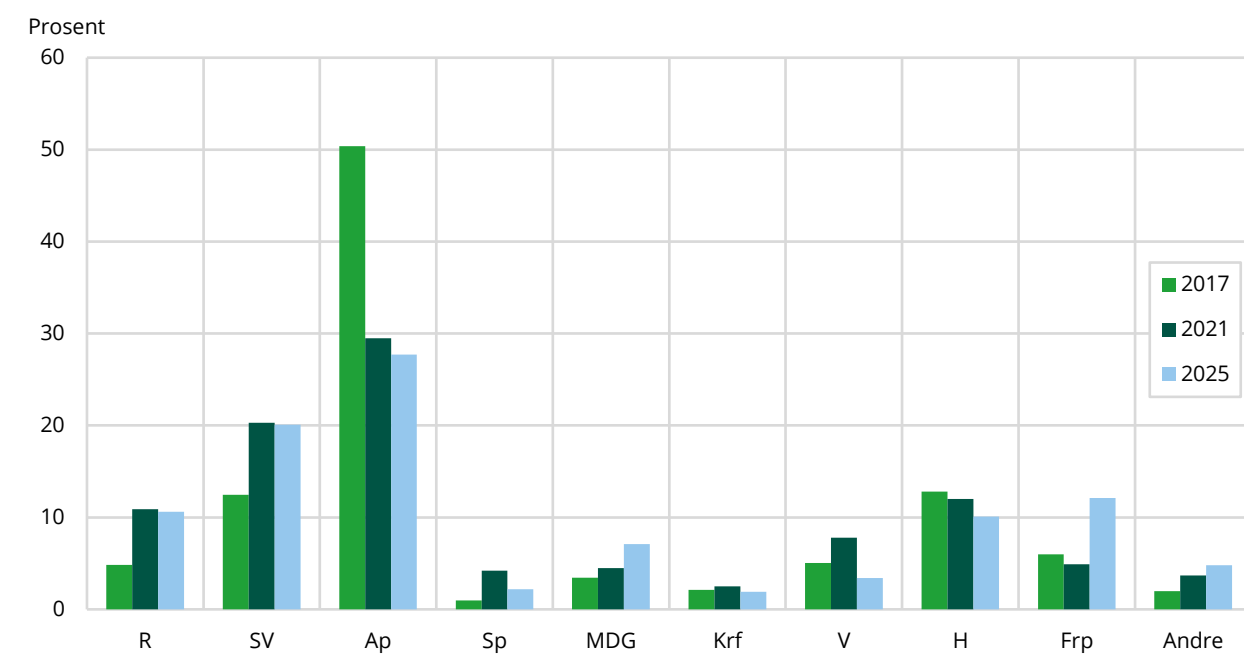
Figur 3.2 Partivalg blant innvandrerne ved stortingsvalgene 2017-2025. Prosent.

Kilde: Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

For noen av partiene er endringene i prosentpoeng relativt beskjedne, men endringene i prosent kan være relativt høye. Siden Ap i utgangspunktet hadde høy oppslutning kan endringene i prosentpoeng virke mer dramatiske, mens endringene for et parti som Frp som tidligere gjorde det klart dårligere blant innvandrerne er større i prosent.

Blant norskfødte med innvandrerforeldre går også Frp frem. De fleste norskfødte med innvandrerforeldre er relativt unge, medianalderen er 27 år i denne velgergruppen. Blant unge velgere hadde Frp en kraftig fremgang, i aldersgruppen under 35 år oppga hele 28 prosent at de stemte Frp i 2025 (Kleven og Bergh 2025). Blant norskfødte med innvandrerforeldre oppgir 12 prosent at de stemte Frp. I 2021 var det 5 prosent i samme velger gruppe som oppga at de stemte Frp. Blant de under 35 år er oppslutningen til SV høyere enn i befolkningen som helhet, 11 prosent mot 5,6 prosent i valget. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er oppslutningen om SV rundt 20 prosent, altså klart høyere enn blant unge norske velgere for øvrig.

Figur 3.3 Partivalg blant norskfødte innvandrerforeldre ved stortingsvalgene 2017-2025. Prosent.

Kilde: Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

3.2. Lavere oppslutning om Arbeiderpartiet blant innvandrere fra Asia

SSB har gjennomført velgerundersøkelser av innvandrere helt tilbake til 1987, men frem til 1999 var det kun utenlandske statsborgere med stemmerett i lokalvalgene som ble undersøkt. Først i 2013 ble også stortingsvalget undersøkt. I enkelte av valgene gjorde man også undersøkelsene utelukkende blant såkalte «Ikke-vestlige innvandrere». Fra stortingsvalget 2017 er utvalget økt betydelig og vi kan gi estimater etter samme inndeling som valgdeltakelse. I tabell 3.2 og 3.3 fremstiller vi partivalg etter innvandringskategori og 8-delt landbakgrunn. Blant utenlandsfødte med en norskfødt forelder eller utenlandsfødt med to norskfødte foreldre er det for få observasjoner til å fordel etter 8-delt landgruppe.

Ved tidligere valg har vi sett at oppslutningen om venstresidens partier og spesielt Arbeiderpartiet er klart høyere blant innvandrere sammenliknet med norske velgere for øvrig. Det er spesielt blant innvandrere fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Europa utenfor EU/EFTA, de såkalte R3 landene at oppslutningen om Arbeiderpartiet har vært spesiell høy (se tabell 3.4, Bergh og Kleven 2026). Samlet sett har denne høye oppslutningen om Arbeiderpartiet blant R3 landene gjort at oppslutningen om Ap blant innvandrerne totalt sett har vært høyere sammenliknet med norske velgere for øvrig.

Ved valget i 2025 er det en klar tilbakegang for Ap blant velgere fra Asia, Latin-Amerika og Europa utenfor EU/EFTA/Storbritannia. Blant velgere fra Asia er det en tilbakegang for Ap på 10 prosentpoeng, mens Frp går frem med 12 prosentpoeng. Videre går Rødt frem med 2 prosentpoeng, mens oppslutningen om SV er så å si uforandret (Tabell 3.2 og 3.3). Ser vi på

enkeltland er ikke trenden entydig. Blant innvandrere fra Pakistan er det en tilbakegang for Ap, mens samtidig en klar fremgang for SV og Rødt, men ingen fremgang for Frp (jmf Tabell 3.8 bak i kapittelet).

Arbeiderpartiet litt frem blant dem fra Afrika

Blant innvandrere fra Afrika har både Ap og Rødt en fremgang. Ap går frem med rundt 7 prosentpoeng, Rødt går frem med 2 prosentpoeng mens SV faktisk går tilbake med 5 prosentpoeng. Blant dem fra Afrika er det kun 3 prosent som oppgir at de stemte Frp.

Kraftig fremgang for Frp blant innvandrere fra Øst-Europa

Blant innvandrere nye EU-Land etter 2004 (østeuropeiske EU-land) og landene i Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia oppga henholdsvis 42 prosent og 31 prosent at det stemte Frp i 2025. Dette er en fremgang på henholdsvis 27 og 16 prosentpoeng siden valget i 2021.

Tabell 3.2 Partivalg etter innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalget 2025. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MdG	Krf	Venstre	Høyre	Frp	Andre	Antall
I alt	5,3	5,6	28,0	5,6	4,7	4,2	3,7	14,7	23,9	4,3	N
Norskfødt med to norskfødte foreldre	4,8	4,6	27,9	6,3	4,5	4,4	3,7	14,9	24,7	4,3	9 579
Innvandrer	6,5	10,6	33,9	1,6	5,0	2,8	3,3	12,1	19,2	5,1	1 630
Norden	4,0	7,1	24,8	3,2	10,2	2,4	6,5	17,1	19,7	5,1	219
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	5,1	4,6	26,7	0,6	14,9	9,5	5,6	17,7	10,8	4,6	136
Nye EU-land etter 2004	3,2	8,1	15,6	2,8	2,3	2,4	2,4	16,2	41,7	5,3	141
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	4,3	6,2	26,4	1,3	4,8	2,3	1,9	10,3	30,8	11,7	181
Nord-Amerika/Oseania	2,0	11,9	27,8	1,6	8,9	0,0	9,8	15,7	13,2	9,2	57
Afrika	7,2	15,9	58,4	0,8	4,1	1,9	1,7	5,7	3,2	1,3	222
Asia	9,1	12,0	35,8	1,4	2,6	2,5	1,9	11,8	18,7	4,1	601
Latin-Amerika og Karibia	4,8	14,3	26,8	1,0	3,1	2,0	9,8	9,1	19,8	9,4	73
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	10,6	20,1	27,7	2,2	7,1	1,9	3,4	10,1	12,1	4,8	1 238
Norden	6,3	3,7	20,4	7,6	6,6	7,5	4,5	18,8	21,5	3,2	85
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	10,0	14,1	26,4	3,6	11,9	0,0	6,3	10,0	15,9	1,9	75
Nye EU-land etter 2004	10,6	9,3	12,2	3,5	7,3	1,6	4,1	13,1	27,6	10,9	57
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	6,2	17,3	25,0	1,7	6,8	0,0	4,4	10,5	22,0	6,2	117
Nord-Amerika/Oseania	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14
Afrika	11,6	28,4	26,8	3,1	6,9	0,9	2,2	9,6	3,3	7,2	144
Asia	10,5	21,9	31,7	1,3	6,7	2,2	3,3	9,4	9,1	4,0	706
Latin-Amerika og Karibia	29,4	13,5	9,0	3,1	10,3	0,0	1,8	3,0	24,9	5,1	40
Norskfødt, en norskfødte foreldre	10,6	8,9	17,7	3,3	7,3	2,9	4,5	17,1	24,0	3,7	453
Norden	11,2	7,7	17,1	2,5	6,5	4,5	4,2	17,8	23,0	5,6	166
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	9,9	9,9	19,0	0,7	7,0	1,3	4,7	19,1	25,6	2,9	119
Nye EU-land etter 2004	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11
Nord-Amerika/Oseania	2,8	6,4	21,9	11,1	3,1	7,5	0,0	16,6	27,1	3,6	52
Afrika	13,4	14,8	15,5	0,0	4,7	0,0	6,7	19,0	19,1	6,9	32
Asia	16,2	7,8	17,8	10,5	10,0	0,0	12,5	11,4	13,8	0,0	39
Latin-Amerika og Karibia	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12
Utenlandsfødt, en norskfødt forelder	9,7	12,1	24,7	3,6	6,4	8,7	4,9	11,2	18,7	0,0	66
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	4,2	5,8	28,4	4,7	7,8	6,4	6,5	19,3	14,6	2,3	89

Vektet ved justeringsceller etter trekkssannsynlighet og svarsannsynlighet etter, kjønn, alder, stemt, utdanningsnivå, innvandringskategori og landgruppe samt kalibrert etter partienes oppslutning i valget.

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3 Partivalg etter innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalget 2021. Prosent

	I alt	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	Andre	n
Offisielt valgresultat	100	4,7	7,6	26,3	13,5	3,9	3,8	4,6	20,4	11,6	3,6	N
Norskfødt med to norskfødte foreldre	100	4,4	7,1	25,7	14,5	3,7	3,9	4,4	20,8	11,9	3,6	7 632
Innvandrere	100	5,9	12,1	39,2	5,3	4,3	2,7	3,3	14,0	10,0	3,3	1 541
Norden	100	4,0	11,2	21,0	7,7	8,6	1,8	4,5	18,9	17,7	4,7	140
Vest-Europa utenom Norden	100	3,9	7,3	24,1	2,1	7,7	2,4	5,2	22,2	19,4	5,9	117
EU-land i Øst-Europa	100	3,6	6,8	19,1	14,2	11,3	0,7	7,2	15,1	15,1	6,8	102
Øst-Europa utenfor EU	100	7,2	7,3	40,2	3,0	3,3	1,9	7,1	10,6	14,6	4,8	204
Nord-Amerika og Oseania	100	5,6	14,9	22,0	2,2	15,9	1,2	6,2	22,3	9,6	.	42
Afrika	100	5,2	21,0	51,7	4,1	2,5	3,0	0,8	9,2	0,6	1,9	253
Asia med Tyrkia	100	6,8	11,7	45,7	4,8	2,0	2,7	1,9	13,9	8,6	1,9	590
Sør og Mellom-Amerika	100	8,0	8,4	39,0	9,1	1,9	7,4	1,9	11,1	8,2	5,1	93
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	100	10,9	20,3	29,5	4,2	4,5	2,5	7,8	12,0	4,9	3,7	1 074
Norden	100	5,8	9,3	22,6	1,7	7,5	7,4	7,0	24,5	14,1	.	99
Vest-Europa utenom Norden	100	7,6	10,8	27,0	3,5	4,5	2,4	6,7	19,6	9,6	8,3	84
EU-land i Øst-Europa	100	3,4	5,4	16,5	5,7	4,4	7,3	10,6	24,7	20,6	1,4	70
Øst-Europa utenfor EU	100	13,3	25,0	27,1	6,9	2,6	0,9	12,7	9,2	1,2	1,2	77
Nord-Amerika og Oseania	100	3,2	12,3	28,1	10,2	3,7	10,8	9,2	22,6	.	.	23
Afrika	100	15,2	28,8	36,0	3,7	5,3	2,2	2,5	4,2	.	2,1	155
Asia med Tyrkia	100	11,1	22,2	32,1	3,8	3,9	1,0	8,7	9,5	2,6	5,1	530
Sør og Mellom-Amerika	100	23,9	29,4	17,4	8,5	5,2	.	4,3	5,6	5,6	.	36
Norskfødt, en norskfødt forelder og en utenlandsfødt forelder fra	100	7,6	11,5	23,8	6,3	7,5	2,5	9,3	16,9	11,6	3,1	351
Norden	100	10,6	10,9	20,3	8,0	5,9	4,0	5,9	14,9	14,6	5,0	126
Vest-Europa utenom Norden	100	6,2	13,6	24,1	5,1	6,2	0,8	11,7	20,9	11,3	.	94
EU-land i Øst-Europa	100	4,0	0	29,3	.	15,0	4,7	16,9	11,4	18,8	.	16
Øst-Europa utenfor EU	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4
Nord-Amerika og Oseania	100	6,5	10,6	15,5	7,2	13,9	1,6	9,0	24,3	7,9	3,7	48
Afrika	100	0	12,4	41,0	.	3,8	0	13,2	14,2	7,6	7,9	20
Asia med Tyrkia	100	7,9	6,8	26,2	12,2	8,5	0	8,6	17,0	10,3	2,6	31
Sør og Mellom-Amerika	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	12
Utenlandsfødt, en norskfødt forelder	100	10,2	5,7	22,0	12,1	1,4	1,6	9,8	29,4	4,4	3,5	52
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	100	6,1	8,1	25,1	.	9,2	4,9	4,4	26,7	6,5	9,0	53

Vektet ved justeringsceller etter trekkssannsynlighet og svarsannsynlighet etter, kjønn, alder, stemt, utdanningsnivå, innvandringskategori og landgruppe samt kalibrert etter partienes oppslutning i valget.

N : Antall personer i populasjonen (alle gyldige stemmer), n : antall personer som har svart i undersøkelsen.

Kilde: Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

De med innvandrerbakgrunn fra Norden likner på norske uten innvandrerbakgrunn

Innvandrere fra Norden har som tidligere et partivalg som likner på norske borgere uten innvandrerbakgrunn. Ved de to siste valgene er andelen som har fått stemmerett fra Norden økt, etter at det ble tillatt med dobbelt statsborgerskap i Norge. Denne gruppen likner på norske uten innvandrerbakgrunn med noen små unntak, andelen som oppgir at de stemte MDG er høyere enn i elektoratet for øvrig. Videre er det flere som oppgir at de stemte SV, litt færre Ap. Blant innvandrere fra Vest-Europa utenfor Norden er støtten til MDG enda tydeligere, rundt 15 prosent oppgir at de stemte MDG.

Blant norskfødte med foreldre fra Afrika er SV jevnstort med Ap

Som tidligere vist i figur 3.3 ser vi at SV og Rødt gjør det bedre blant norskfødte med innvandrerforeldre sammenliknet med velgerne for øvrig. Blant dem med foreldre fra Afrika er faktisk SV litt større enn Ap. SV får 28,4 prosent mens Ap får 26,8 prosent, denne forskjellen er ikke statistisk signifikant, men gir en pekepinn at SV gjør det godt i denne gruppen. Også i 2021 gjorde SV et godt valg blant disse. Ap ser derimot ut til å ha tapt velgere i denne gruppen. Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Asia er andelen som oppga at de stemte Ap 32 prosent, mens 22

prosent oppga SV. Både for dem med foreldre fra Afrika eller Asia er det litt over 10 prosent som oppga at de stemte Rødt. Blant dem med foreldre fra Europa utenfor EU/EFTA/UK er det 25 prosent som oppga at de stemte Ap, 17 prosent oppga SV, mens 6 prosent oppga Rødt. I denne gruppen er det 22 prosent som oppgir at de stemte Frp. Til sammenlikning er det kun 3 prosent blant dem med foreldre fra Afrika som oppgir at de stemte Frp, blant dem med foreldre fra Asia er det 9 prosent som oppgir det.

3.3. Velgeroverganger blant landgruppe R3 mellom 2021 og 2025

Som tidligere nevnt har SSB gjennomført velgerundersøkelser av innvandrere helt tilbake til 1987. Frem til 1999 var det kun utenlandske statsborgere med stemmerett i lokalvalgene som ble undersøkt. Først i 2013 ble også stortingsvalget undersøkt. I enkelte av valgene gjorde man også undersøkelsene utelukkende blant såkalte «ikke-vestlige innvandrere». Det tilsvarer i dag det vi betegner som innvandrere fra landgruppe R3. Tabell 3.4 gir en god illustrasjon av partipreferansene til denne velgergruppen over tid. Interesserte kan lese mer om dette i Bergh og Kleven 2026.

Tabell 3.4 Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn, landgruppe R3, i kommunestyrevalgene 1987-2023 og stortingsvalgene 2013-2025.

	År	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	Andre	Antall
Kommunestyrevalg	1987	6,0	10,6	46,5	1,2	.	1,8	5,0	24,4	3,2	1,3	602
Kommunestyrevalg	1991	4,7	31,7	43,7	2,0	0,0	2,3	0,7	12,2	1,1	1,7	924
Kommunestyrevalg	1995	7,9	18,4	48,2	2,9	.	7,9	2,5	9,2	1,0	4,8	787
Kommunestyrevalg	1999	4,7	16,6	56,6	1,4	0,0	6,4	1,5	9,5	2,5	1,3	730
Kommunestyrevalg	2007	4,0	20,0	54,0	1,0	0,0	3,0	3,0	10,0	2,0	3,0	311
Kommunestyrevalg	2011	2,0	6,0	64,0	0,0	0,0	4,0	5,0	13,0	4,0	2,0	508
Stortingsvalg	2013	2,5	6,2	55,3	0,4	1,3	2,8	2,7	25,3	3,4	0,2	469
Kommunestyrevalg	2015	4,1	5,8	59,5	0,7	3,1	3,0	4,4	12,7	4,5	2,1	1 096
Stortingsvalg	2017	3,9	8,9	58,5	1,4	2,0	1,9	2,7	12,6	6,6	1,6	2 325
Kommunestyrevalg	2019	7,3	11,2	44,2	4,5	6,7	2,4	3,9	8,7	3,9	7,2	803
Stortingsvalg	2021	7,6	14,7	43,4	4,6	2,6	2,7	3,3	11,5	6,7	2,9	1 939
Kommunestyrevalg	2023	6,8	11,5	33,1	3,5	4,0	3,6	4,7	23,3	5,6	3,8	1 160
Stortingsvalg	2025	8,2	13,9	37,0	1,3	4,0	2,2	2,5	9,9	16,0	5,0	2 084

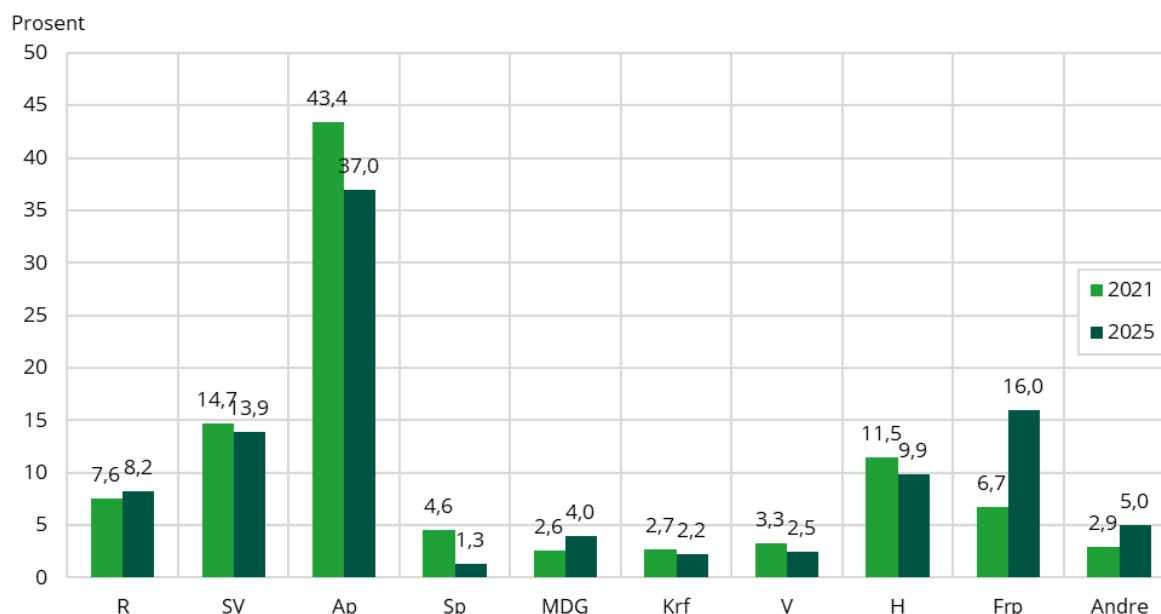
Landgruppe R3: Afrika, Asia, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia, Latin-Amerika og Karibia

1987-1999 bare utenlandske borgere. Stortingsvalgene 2013-2025 bare norske borgere. Ingen undersøkelse i 2003.

Kommunestyrevalget 2019: FNB 5,4.

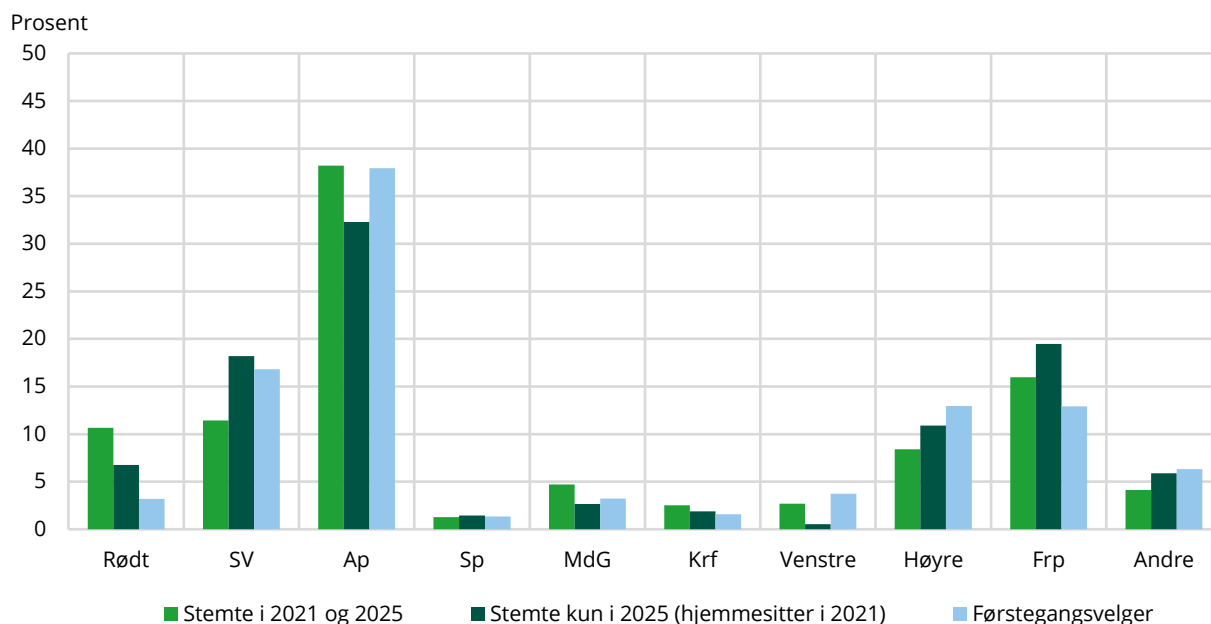
Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Analysen av velgerundersøkelsen viser at i landgruppe R3 gikk Frp mest frem, en fremgang på 9 prosentpoeng. MDG gikk frem med litt over 1 prosentpoeng. Rødt hadde også en liten fremgang. Ap var det partiet som gikk mest tilbake med 6 prosentpoeng. Sp gikk tilbake med 3 prosentpoeng. Høyre gikk tilbake med litt under 2 prosentpoeng. SV hadde også en liten tilbakegang (Figur 3.4, Tabell 3.4).

Figur 3.4 Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn, landgruppe R3, i stortingsvalgene 2021 og 2025. Prosent

Vektet ved justeringsceller etter treksannsynsynlighet og svarsannsynlighet etter, kjønn, alder, stemt, utdanningsnivå, innvandringskategori samt kalibrert etter partienes oppslutning i valget.

Kilde: Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.5 Oppslutningen om partiene blant dem som stemte både i 2021 og 2025 eller kun i 2025. Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn fra landgruppe R3. Stortingsvalget 2025. Prosent

Vektet ved justeringsceller etter treksannsynsynlighet og svarsannsynlighet etter, kjønn, alder, stemt, utdanningsnivå, innvandringskategori samt kalibrert etter partienes oppslutning i valget.

Kilde: Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Velgervandringene mellom de siste to stortingsvalgene var høy i en historisk kontekst. Blant dem som hadde stemmerett både i 2021 og 2025 var det 55 prosent som byttet parti eller gikk ut eller inn av hjemmesittergruppen. Ser vi kun på de velgerne som faktisk stemte i begge valgene var det 39 prosent som skiftet parti i 2025 (Kleven og Bergh 2025). Men hvordan er dette for dem med innvandrerbakgrunn? I denne analysen nedenfor begrenser vi oss til kun å se på dem fra

landgruppe R3. For å få robuste resultater slår vi i denne analysen sammen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Mer detaljerte analyser blir utført ved senere anledninger.

De endringene vi observerer i de offisielle valgresultatene fra et valg til et annet er nettoendringene (som i tabell 3.1), altså summen av endringene mellom oppslutningen til partiene blant dem som stemte i begge valgene, samt dem som av ulike grunner bare stemte i ett av valgene. Ved å se på disse nettoendringene får vi ikke fullstendig informasjon om hvordan velgerne vandrer mellom partiene og hvordan de som stemmer i kun et av valgene, fordeler seg på de ulike partiene. For å finne ut av det må vi undersøke de samme velgerne ved begge tidspunkter og analysere bruttoendringene. I analysene av bruttoendringene (de individuelle velgervandringene) mellom to valg benytter vi paneldata, der vi intervjuer de samme respondentene ved to valg. Dette motvirker en vanlig målefeil som man finner i de fleste politiske meningsmålinger, hvor man ikke intervjuer personer på to tidspunkter, men man ber respondentene huske hva man stemte ved det tidligere valget.

I analysene av velgervandringene mellom to valg benytter vi paneldata, der vi intervjuer de samme velgerne ved to valg. Dette motvirker en vanlig målefeil som man finner i de fleste politiske meningsmålinger hvor man ikke intervjuer personer på to tidspunkter, men man ber respondentene huske hva man stemte ved det tidligere valget. Mange husker ikke riktig hvilket parti de stemte på for fire år siden, og det typiske er at man «glemmer» at man skiftet parti. I slike målinger fremstår velgerne derfor som mer lojale til et parti enn det som er realiteten. Ved de siste valgene har panelutvalget økt sammenliknet med tidligere. For å studere velgervandringene mellom 2021 og 2025 har vi et utvalg på 994 velgere som svarte i 2021 og 2025.

Volatiliteten er høyere blant innvandrere

Blant dem med innvandrerbakgrunn (R3) var andelen som skiftet parti eller gikk ut eller inn av hjemmesittergruppen 72 prosent. Blant alle som hadde stemmerett var den 55 prosent. Ser vi kun på dem som faktisk stemte i begge valgene er andelen 47 prosent, for alle stemmeberettigede er andelen 39 prosent. Fra analysene fra valgdeltakelse vet vi at velgere med innvandrerbakgrunn i større grad «hopper over» et valg sammenliknet med befolkningen for øvrig. Blant norskfødte med to norskfødte foreldre var det 84 prosent som stemte både i 2021 og 2025 blant de som stemte i minst ett av valgene. Blant dem med innvandrerbakgrunn var det kun 60 prosent som stemte i begge valg, blant de som stemt minst en gang (jmf tabell 2.7). Det er derfor ikke særlig oppsiktsvekkende at andelen som går ut og inn av hjemmesittergruppen og bytter parti er høyere blant velgere med innvandrerbakgrunn. Men vi ser også at volatiliteten er høyere blant de velgerne med innvandrerbakgrunn som stemte i begge valg sammenliknet med norske velgere for øvrig (jmf tabell 2.11).

Relativ høy velgerlojalitet for Ap

Andelen lojale velgere angir hvor stor andel av velgerne som holdt fast på samme parti ved stortingsvalget i 2025 som for fire år siden. Analysen av 2025 viser at velgerlojaliteten varierer betydelig mellom partiene. Partier som går mye tilbake og som dermed mister velgere, vil naturlig ha lav velgerlojalitet. Når et parti går frem, skjer det typisk fordi de beholder mange av sine tidligere velgere, altså de har høy velgerlojalitet, i tillegg til at de vinner over noen nye velgere. Videre har partier som gjerne gjør det bra blant unge velgere, ofte lav velgerlojalitet. I tabell 3.5 og tabell 3.6 viser vi velgeroverganger for alle partiene som er representert på Stortinget, antall observasjoner for Krf og Sp er imidlertid få, under det vi vanligvis kommenterer i SSB, en må derfor være varsom med å trekke for vidtgående konklusjoner.

Analysen av velgerpanelet blant velgere med innvandrerbakgrunn viser at Frp og MDG er partiene med høyest velgerlojalitet, 62 prosent. Deretter følger Ap med 52 prosent. SV og Rødt har en lojalitet på 47 prosent. Selv om altså Ap gikk tilbake blant velgere i denne landgruppen med 6 prosentpoeng,

er lojaliteten relativt høy blant Ap velgerne fra 2021. Ap tar flere velgere fra SV og Rødt enn de mister. Ap mister en beskjeden andel av velgere til Frp. Men det er interessant at Frp tar velgere fra alle partiene på venstresiden. Frp tar imidlertid flest fra Høyre og Sp.

Tabell 3.5 Hvor gikk velgerne fra 2021? Overgangsmatrise blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Partivalg blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025. (n= 994 - uveid). Prosent

Parti 2025														
Parti i 2021	I alt	Stemte ikke	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	Andre	n	
Stemte ikke	100	.	11.6	17.6	33.6	1.8	4.1	1.8	1.0	9.8	15.5	3.1	387	
R	100	11.3	47.2	13.2	13.2	0.0	3.8	0.0	0.0	1.9	3.8	5.7	53	
SV	100	10.9	10.9	46.5	16.3	0.0	9.3	0.0	0.0	1.6	2.3	2.3	129	
Ap	100	12.4	8.5	6.8	52.1	1.3	4.3	1.7	3.0	4.7	3.4	1.7	234	
Sp	100	11.8	29.4	11.8	17.6	0.0	5.9	0.0	0.0	5.9	17.6	0.0	17	
MDG	100	3.4	3.4	6.9	13.8	0.0	62.1	0.0	10.3	0.0	0.0	0.0	29	
Krf	100	40.0	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.0	0.0	10.0	0.0	20.0	10	
V	100	3.1	6.3	12.5	28.1	0.0	9.4	0.0	21.9	9.4	6.3	3.1	32	
H	100	14.8	1.6	1.6	18.0	1.6	0.0	0.0	3.3	41.0	18.0	0.0	61	
Frp	100	13.8	3.4	0.0	6.9	3.4	0.0	0.0	0.0	10.3	62.1	0.0	29	
Andre	100	23.1	7.7	23.1	0.0	0.0	7.7	0.0	0.0	0.0	0.0	38.5	13	

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Frp mobiliserte mange hjemmesittere

Siden volatiliteten blant velgere med innvandrerbakgrunn er høy, er også andelen av mobiliserte hjemmesitter fra forrige valg høyere for velgere med innvandrerbakgrunn for de fleste partiene. Men vi ser at for Frp er det hele 56 prosent av partiets velgere som ikke stemte i 2021. Men også blant velgerne til SV, Ap og Høyre i 2025 var det mange som ikke stemte i 2021.

Tabell 3.6 Hvor kom velgerne i 2025 fra? Overgangsmatrise blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Partivalg blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025. (n= 994 - uveid). Prosent

Parti i 2021	Parti 2025										
	Stemte ikke	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	Andre
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Stemte ikke	.	38.8	41.7	42.1	58.3	25.4	53.8	17.4	44.7	56.1	40.0
R	8.2	21.6	4.3	2.3	0.0	3.2	0.0	0.0	1.2	1.9	10.0
SV	19.2	12.1	36.8	6.8	0.0	19.0	0.0	0.0	2.4	2.8	10.0
Ap	39.7	17.2	9.8	39.5	25.0	15.9	30.8	30.4	12.9	7.5	13.3
Sp	2.7	4.3	1.2	1.0	0.0	1.6	0.0	0.0	1.2	2.8	0.0
MDG	1.4	0.9	1.2	1.3	0.0	28.6	0.0	13.0	0.0	0.0	0.0
Krf	5.5	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	15.4	0.0	1.2	0.0	6.7
V	1.4	1.7	2.5	2.9	0.0	4.8	0.0	30.4	3.5	1.9	3.3
H	12.3	0.9	0.6	3.6	8.3	0.0	0.0	8.7	29.4	10.3	0.0
Frp	5.5	0.9	0.0	0.6	8.3	0.0	0.0	0.0	3.5	16.8	0.0
Andre	4.1	0.9	1.8	0.0	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7
Antall personer	73	116	163	309	12	63	13	23	85	107	30

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7 Partivalg etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalget 2025. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MdG	Krf	Venstre	Høyre	Frp	Andre	Antall
Menn - i alt	4,2	3,6	24,4	5,2	3,9	3,8	3,8	16,2	30,6	4,3	
Norskfødt med to norskfødte foreldre	3,8	2,9	23,6	5,9	3,7	3,9	3,9	16,3	31,7	4,3	4936
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	9,0	0,0	17,6	0,0	1,6	5,9	10,5	21,7	33,6	0,0	31
Norskfødt, en norskfødt foreldre	9,4	6,9	13,4	2,6	7,2	2,4	4,4	17,7	32,4	3,5	230
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	1,3	2,1	32,6	3,1	5,0	9,1	0,0	24,6	20,0	2,3	41
Innvandrere	7,3	8,3	39,2	1,1	4,6	2,0	2,6	11,4	19,2	4,3	760
Norden	2,5	5,6	23,9	1,0	8,7	2,7	4,8	17,6	30,8	2,5	91
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	4,3	2,6	32,3	0,0	11,3	5,8	5,8	16,3	14,8	7,0	72
Nye EU-land etter 2004	3,3	4,9	10,3	4,0	4,6	0,0	0,0	16,4	49,5	7,1	50
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	4,2	7,2	33,3	2,7	1,8	2,4	1,9	9,8	31,1	5,7	65
Nord-Amerika/Oseania	4,4	12,3	32,3	0,0	8,6	0,0	0,0	8,7	22,9	10,8	29
Afrika	10,0	8,3	63,0	0,7	4,4	1,5	3,0	5,4	3,3	0,5	131
Asia	9,6	11,4	43,6	0,8	2,2	1,9	0,9	10,7	14,7	4,3	298
Latin-Amerika og Karibia	8,4	2,9	17,6	0,0	6,9	0,0	13,9	15,0	26,0	9,5	25
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	9,6	15,9	26,7	2,0	5,9	1,3	3,6	12,0	16,3	6,7	557
Norden	5,0	3,2	22,5	12,0	8,1	2,3	4,8	15,3	23,8	3,0	41
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	10,6	13,8	31,6	4,2	11,2	0,0	3,8	13,1	11,8	0,0	32
Nye EU-land etter 2004	13,1	5,5	4,0	0,0	12,9	0,0	8,6	9,7	35,1	11,3	27
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	7,5	8,9	25,9	0,0	3,3	0,0	2,9	14,1	30,5	7,0	57
Nord-Amerika/Oseania											4
Afrika	8,1	23,2	25,3	5,4	5,3	0,0	3,3	12,1	4,8	12,5	68
Asia	10,4	18,4	29,5	0,6	4,9	2,0	3,5	11,7	13,6	5,5	317
Latin-Amerika og Karibia											11
Kvinner - i alt	6,5	7,6	31,6	6,0	5,6	4,6	3,6	13,1	17,1	4,4	
Norskfødt med to norskfødte foreldre	5,9	6,2	32,4	6,7	5,4	4,9	3,4	13,4	17,5	4,3	4643
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	10,4	22,6	30,9	6,8	10,5	11,1	0,0	2,1	5,7	0,0	35
Norskfødt, en norskfødt foreldre	12,0	11,1	22,5	4,0	7,3	3,5	4,6	16,5	14,7	3,8	223
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	6,6	9,0	24,9	6,0	10,2	4,1	12,0	14,9	10,1	2,2	48
Innvandrere	5,8	12,6	29,2	2,0	5,4	3,4	3,9	12,7	19,2	5,8	870
Norden	5,2	8,2	25,5	5,0	11,4	2,1	7,9	16,8	10,9	7,1	128
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	6,1	7,1	19,5	1,4	19,5	14,3	5,4	19,5	5,8	1,4	64
Nye EU-land etter 2004	3,1	10,4	19,3	2,0	0,6	4,2	4,1	16,1	36,1	4,1	91
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	4,4	5,6	22,6	0,6	6,5	2,3	1,8	10,6	30,7	14,9	116
Nord-Amerika/Oseania	0,0	11,6	23,9	2,9	9,1	0,0	18,0	21,7	5,0	7,8	28
Afrika	3,7	25,1	52,8	0,9	3,7	2,3	0,0	6,0	3,1	2,3	91
Asia	8,6	12,5	28,6	2,1	3,0	3,1	2,8	12,8	22,4	4,0	303
Latin-Amerika og Karibia	2,9	20,5	31,8	1,5	1,1	3,0	7,6	5,9	16,5	9,3	49
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	11,7	24,7	28,9	2,3	8,5	2,6	3,2	7,9	7,4	2,7	681
Norden	7,9	4,4	17,7	2,2	4,8	14,1	4,1	23,0	18,5	3,4	44
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	9,5	14,3	21,8	3,2	12,5	0,0	8,4	7,2	19,7	3,5	43
Nye EU-land etter 2004	8,4	12,8	19,6	6,7	2,3	3,0	0,0	16,1	20,7	10,5	30
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	4,6	28,1	23,8	3,8	11,3	0,0	6,3	6,0	11,1	5,1	60
Nord-Amerika/Oseania											10
Afrika	16,4	35,3	28,8	0,0	9,2	2,2	0,7	6,2	1,3	0,0	76
Asia	10,6	25,8	34,0	2,0	8,6	2,4	3,0	6,9	4,3	2,3	389
Latin-Amerika og Karibia	39,3	22,3	8,1	5,1	6,8	0,0	3,0	2,5	13,0	0,0	29

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8 Partivalg blant utvalgt enkeltland blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (foreldres landbakgrunn). Stortingsvalget 2025. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MdG	Krf	Venstre	Høyre	Frp	Andre	Total
Afghanistan	25.6	27.9	27.9	0.0	7.0	0.0	2.3	4.7	4.7	0.0	43
Bosnia-Hercegovina	9.2	17.2	39.1	1.2	5.8	1.2	2.3	5.8	12.6	5.8	87
Chile	23.9	19.6	21.7	0.0	8.7	0.0	2.2	6.5	13.0	4.4	46
Danmark	8.1	5.8	24.4	3.5	16.3	1.2	7.0	19.8	10.5	3.5	86
Eritrea	4.7	14.1	57.8	1.6	6.3	3.1	3.1	9.4	0.0	0.0	64
Etiopia	2.5	15.0	62.5	0.0	7.5	2.5	0.0	5.0	2.5	2.5	40
Filippinene	5.0	7.5	33.8	1.3	3.8	5.0	3.8	11.3	26.3	2.5	80
Finland	2.6	10.3	33.3	0.0	10.3	0.0	12.8	10.3	15.4	5.1	39
India	5.6	5.6	45.8	0.0	5.6	0.0	5.6	15.3	15.3	1.4	72
Irak	13.1	22.1	41.0	0.0	4.1	1.6	0.8	7.4	9.8	0.0	122
Iran	17.9	14.2	34.3	0.0	4.5	3.0	5.2	6.7	10.5	3.7	134
Island	12.9	12.9	32.3	0.0	6.5	3.2	9.7	9.7	6.5	6.5	31
Kina	2.2	13.0	19.6	0.0	13.0	0.0	4.4	23.9	21.7	2.2	46
Kosovo	6.9	12.1	31.0	3.5	5.2	0.0	8.6	10.3	17.2	5.2	58
Marokko	18.8	29.2	27.1	2.1	4.2	0.0	4.2	6.3	4.2	4.2	48
Nederland	7.7	7.7	34.6	0.0	15.4	11.5	0.0	7.7	15.4	0.0	26
Pakistan	20.0	32.6	29.0	1.2	5.1	0.0	1.6	3.1	1.6	5.9	255
Polen	6.7	7.9	14.6	2.3	3.4	2.3	3.4	13.5	38.2	7.9	89
Russland	5.8	7.3	18.8	2.9	8.7	0.0	2.9	15.9	29.0	8.7	69
Serbia	3.9	7.7	34.6	0.0	3.9	3.9	0.0	15.4	23.1	7.7	26
Somalia	15.9	31.7	39.0	1.2	8.5	0.0	1.2	1.2	1.2	0.0	82
Sri Lanka	12.2	18.4	40.8	2.0	8.2	1.0	2.0	7.1	8.2	0.0	98
Storbritannia	3.8	7.6	34.0	0.0	18.9	3.8	7.6	20.8	0.0	3.8	53
Sverige	6.4	4.3	25.0	2.9	12.1	5.0	8.6	19.3	15.7	0.7	140
Syria	14.3	19.1	45.2	2.4	2.4	0.0	2.4	7.1	7.1	0.0	42
Thailand	4.1	0.0	16.3	4.1	4.1	6.1	4.1	18.4	42.9	0.0	49
Tyrkia	5.7	25.5	38.7	1.9	0.9	2.8	0.9	12.3	5.7	5.7	106
Tyskland	10.6	8.2	20.0	3.5	22.4	3.5	12.9	8.2	8.2	2.4	85
USA	6.4	8.5	29.8	2.1	12.8	0.0	10.6	12.8	8.5	8.5	47
Vietnam	3.4	8.7	38.3	2.0	13.4	1.3	2.7	16.1	13.4	0.7	149

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9 Partivalg blant utvalgt enkeltland blant innvandrere. Stortingsvalget 2025. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MdG	Krf	Venstre	Høyre	Frp	Andre	Total
Afghanistan	29,6	18,5	40,7	0,0	0,0	0,0	3,7	7,4	0,0	0,0	27
Bosnia-Hercegovina	14,0	7,0	51,2	2,3	0,0	2,3	0,0	2,3	14,0	7,0	43
Danmark	9,1	9,1	23,6	1,8	18,2	1,8	7,3	16,4	9,1	3,6	55
Eritrea	3,9	7,8	64,7	2,0	3,9	3,9	3,9	9,8	0,0	0,0	51
Etiopia	3,5	10,3	69,0	0,0	6,9	3,5	0,0	3,5	3,5	0,0	29
Filippinene	4,6	6,2	32,3	1,5	3,1	4,6	1,5	13,9	30,8	1,5	65
Finland	0,0	11,1	33,3	0,0	11,1	0,0	14,8	3,7	18,5	7,4	27
India	3,0	3,0	48,5	0,0	6,1	0,0	3,0	12,1	21,2	3,0	33
Irak	12,1	15,5	50,0	0,0	3,5	0,0	1,7	8,6	8,6	0,0	58
Iran	15,2	15,2	38,0	0,0	1,3	2,5	2,5	8,9	11,4	5,1	79
Pakistan	20,9	25,4	38,8	0,0	1,5	0,0	0,0	4,5	1,5	7,5	67
Polen	6,2	9,2	15,4	3,1	1,5	1,5	3,1	13,9	40,0	6,2	65
Russland	5,4	1,8	17,9	1,8	8,9	0,0	3,6	19,6	30,4	10,7	56
Somalia	9,3	32,6	46,5	0,0	4,7	0,0	2,3	2,3	2,3	0,0	43
Sri Lanka	18,2	9,1	45,5	3,0	12,1	0,0	0,0	6,1	6,1	0,0	33
Storbritannia	2,5	5,0	32,5	0,0	20,0	5,0	7,5	22,5	0,0	5,0	40
Sverige	6,4	4,6	26,6	2,8	12,8	2,8	7,3	20,2	16,5	0,0	109
Syria	11,1	19,4	47,2	2,8	0,0	0,0	2,8	8,3	8,3	0,0	36
Thailand	4,4	0,0	17,8	2,2	4,4	6,7	4,4	15,6	44,4	0,0	45
Tyrkia	6,3	28,1	31,3	0,0	0,0	0,0	0,0	18,8	9,4	6,3	32
Tyskland	5,9	9,8	21,6	2,0	25,5	5,9	11,8	7,8	5,9	3,9	51
USA	2,9	5,9	35,3	2,9	11,8	0,0	11,8	14,7	5,9	8,8	34
Vietnam	2,9	0,0	45,7	0,0	2,9	5,7	2,9	22,9	17,1	0,0	35

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.10 Partivalg blant utvalgt enkeltland blant norskfødte med innvanderforeldre (foreldres landbakgrunn). Stortingsvalget 2025. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MdG	Krf	Venstre	Høyre	Frp	Andre	Total
Bosnia-Hercegovina	4,6	27,3	27,3	0	11,4	0	4,6	9,1	11,4	4,6	44
Chile	28,6	17,9	14,3	0	10,7	0	3,6	3,6	17,9	3,6	28
Danmark	6,5	0	25,8	6,5	12,9	0	6,5	25,8	12,9	3,2	31
India	7,7	7,7	43,6	0	5,1	0	7,7	18	10,3	0	39
Irak	14,1	28,1	32,8	0	4,7	3,1	0	6,3	10,9	0	64
Iran	21,8	12,7	29,1	0	9,1	3,6	9,1	3,6	9,1	1,8	55
Kina	0	15,4	26,9	0	15,4	0	7,7	23,1	11,5	0	26
Kosovo	8,8	8,8	23,5	2,9	5,9	0	11,8	11,8	20,6	5,9	34
Marokko	12,8	33,3	23,1	2,6	5,1	0	5,1	7,7	5,1	5,1	39
Pakistan	19,7	35,1	25,5	1,6	6,4	0	2,1	2,7	1,6	5,3	188
Somalia	23,1	30,8	30,8	2,6	12,8	0	0	0	0	0	39
Sri Lanka	9,2	23,1	38,5	1,5	6,2	1,5	3,1	7,7	9,2	0	65
Sverige	6,5	3,2	19,4	3,2	9,7	12,9	12,9	16,1	12,9	3,2	31
Tyrkia	5,4	24,3	41,9	2,7	1,4	4,1	1,4	9,5	4,1	5,4	74
Tyskland	17,7	5,9	17,7	5,9	17,7	0	14,7	8,8	11,8	0	34
Vietnam	3,5	11,4	36	2,6	16,7	0	2,6	14	12,3	0,9	114

Kilde: Velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11 Overgangsmatrise blant velgere med innvanderbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Partivalg blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025. (n= - uveid). Prosent

Parti 2021	Parti 2025											
	Stemte ikke	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	Andre	I alt
Stemte ikke	0.0	4.5	6.8	13.1	0.7	1.6	0.7	0.4	3.8	6.0	1.2	38.9
R	0.6	2.5	0.7	0.7	0.0	0.2	0.0	0.0	0.1	0.2	0.3	5.3
SV	1.4	1.4	6.0	2.1	0.0	1.2	0.0	0.0	0.2	0.3	0.3	13.0
Ap	2.9	2.0	1.6	12.3	0.3	1.0	0.4	0.7	1.1	0.8	0.4	23.5
Sp	0.2	0.5	0.2	0.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.3	0.0	1.7
MDG	0.1	0.1	0.2	0.4	0.0	1.8	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	2.9
Krf	0.4	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	1.0
V	0.1	0.2	0.4	0.9	0.0	0.3	0.0	0.7	0.3	0.2	0.1	3.2
H	0.9	0.1	0.1	1.1	0.1	0.0	0.0	0.2	2.5	1.1	0.0	6.1
Frp	0.4	0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	1.8	0.0	2.9
Andre	0.3	0.1	0.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	1.3
I alt	7.3	11.7	16.4	31.1	1.2	6.3	1.3	2.3	8.6	10.8	3.0	100.0

4. Stortingsrepresentanter og kandidater

En sentral oppgave i valgstatistikken har helt fra starten vært å produsere statistikk over representantenes bakgrunnskjennetegn. Det er rimelig å hevde at legitimiteten til et representativt demokrati forutsetter at folkevalgte organer ikke utelukkende består av visse sosiale sjikt i samfunnet (som f.eks. hvite menn mellom 45 og 70 år med universitetsutdannelse). Men hverken Grunnloven eller Valgloven stiller noen krav til «demografisk representasjon» på Stortinget. Primært stemmer vi i vårt representative demokrati på meninger og velger representanter etter geografiske inndelinger (valgdistrikter). SSB rapporter jevnlig til FN og andre overnasjonale organer om kjønnsbalanse og andre fordelinger blant representantene i våre folkevalgte organer. I FNs tusenårsmål er det for eksempel formuleringer om at minoriteter skal være representert fysisk i styrende organer. I noen stater er det muligens enkelt å definere hva en mener med minoriteter og dermed også måle hvor godt denne minoriteten er representert. I Norge er ikke dette like enkelt siden det er urfolk og flere minoriteter i Norge. Samene har status som urfolk i Norge. Jøder, kvener/norskfinner, romanifolk /tatere, skogfinner og romer har status som nasjonale minoriteter. Personer med innvandrerbakgrunn kan også være minoriteter, men de består av folk med bakgrunn fra mange forskjellige land, folkegrupper og klaner. Det er derfor ikke så enkelt å hevde at minoritetene er representert selv om det er en representant med minoritetsbakgrunn i en forsamling. En kan hevde at innvandrere vil alltid ha noe til felles ved at de har kommet utenfra, må sette seg inn i et nytt språk en ny kultur osv., kan ha felles opplevelse av utenforskap og etnisk diskriminering, og det kan være en verdi at de folkevalgte organer oppviser en forskjellighet. I valgstatistikken undersøker vi ikke om folkevalgte organer samsvarer nøyaktig proporsjonalt med enhver kombinasjon av bakgrunnskjennetegn, men vi er opptatt av å undersøke hvorvidt de folkevalgte organer kan vise en forskjellighet etter noen utvalgte bakgrunns kjennetegn.

I faglitteraturen skilles det mellom ulike former for representasjon (Pitkin 1967). Det proporsjonalistiske perspektivet innebærer at en forsamling av representanter ligner på dem de representerer med hensyn til sosiodemografiske kjennetegn som kjønn, alder, yrke, etnisk bakgrunn. Talspersoner for dette perspektivet vil hevde at et politisk organ ikke er representativ for dem de skal representere hvis det er store forskjeller mellom de som representerer og de som blir representert. For eksempel hvis det kun er menn som er folkevalgte vil de hevde at disse ikke kan representere kvinner. Det er ikke gitt at «proporsjonalistisk» eller «demografisk» representasjon er et mål i seg selv. Å legge vekt på representantenes bakgrunnskjennetegn vil ha sine fordeler og ulemper. En vanlig innvending er at vi bør velge de beste i blant oss, og at de mest talentfulle kan bli vraket som følge av hensynet til en proporsjonal fordeling. Videre er det vanskelig å finne frem til en proporsjonal fordeling jo flere bakgrunnskjennetegn vi vektlegger. Er vi opptatt av forskjeller i representasjon mellom kvinner og menn, er dette ganske enkelt, siden omtrent halvparten av velgerne er kvinner, så er det tilforlatelig å hevde at da bør også halvparten av representantene være kvinner. Men hvis vi skal kombinere dette med andre kjennetegn, som yrkesbakgrunn, alder, sivil status, utdanning, inntekt, etnisk eller kulturell bakgrunn, går regnestykket simpelthen ikke opp i en forsamling på 169 medlemmer. Det vil dermed alltid være noen som kan hevde at de ikke er rett representert i en folkevalgt forsamling. En perfekt matematisk gjenspeiling av de stemmeberettigede med hensyn til en rekke individuelle kjennetegn er umulig å oppnå i folkevalgte organer uten å måtte innføre eksplisitte stratifiseringer. Det er som tidligere nevnt ingen krav om deskriptiv representasjon ved et valg i Norge.

«Liberal representasjonsteori» på den annen side innebærer at representanten skal være uavhengig av bindinger til dem vedkommende representerer, og ha kommunens eller nasjonens interesse i tankene. I liberal representasjonsteori vil derfor ikke den sosiodemografiske bakgrunnen til representantene eller sammensetningen med hensyn til sosiodemografisk bakgrunn tillegges noe særlig vekt (se Pitkin 1967). I praksis er de listene partiene setter opp et kompromiss mellom det «proporsjonalistiske» og det «liberale» perspektivet. Partiene setter opp sine lister slik at folk med

ulike demografiske kjennetegn til en viss grad «kan kjenne igjen sine egne» blant noen på listen. Vi legger ikke an et «proporsjonalistisk» perspektiv, men fremstiller tabeller som viser stortingsrepresentantene med hensyn til innvandrerkategori, parti og kjønnsfordeling, uten at vi tar stilling til den normative diskusjonen om representasjon. Med hensyn til representanter ser vi kun på dem som er valgt inn. På Stortinget vil det ofte møte en del medlemmer som er vararepresentanter. Det er ikke nødvendigvis 100 prosent samsvar mellom fordelingen etter innvandrerkategori til dem som er valgt inn og dem som til enhver tid møter i Stortinget.

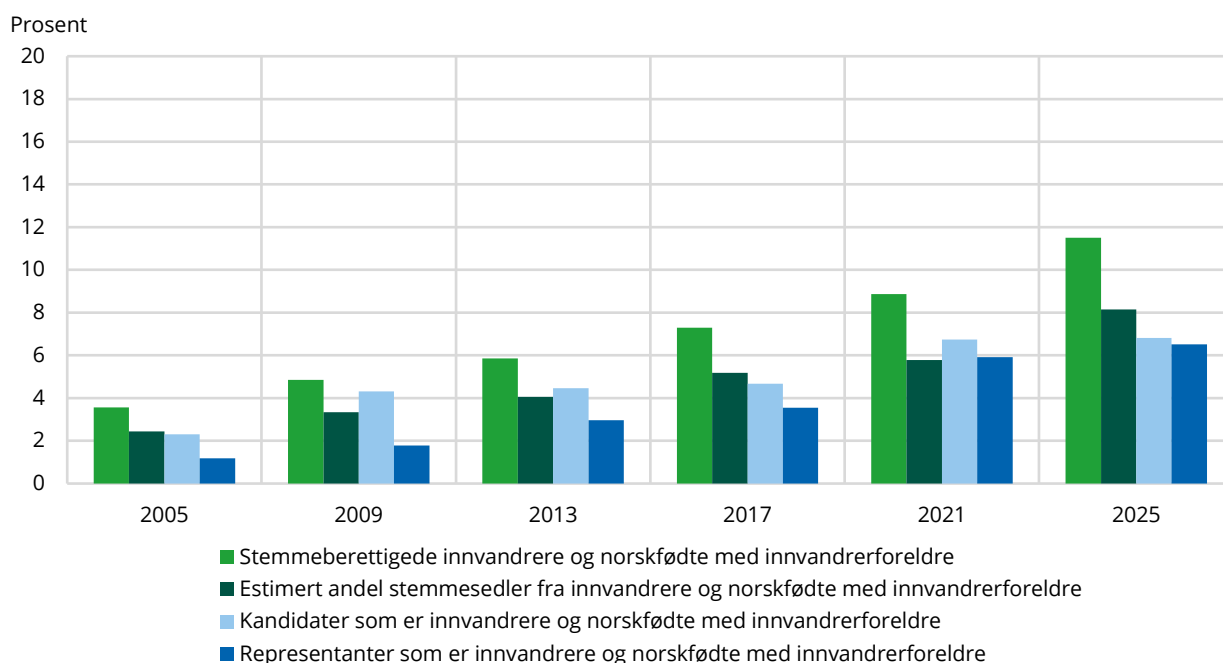
4.1. Datakilder om stortingsrepresentanter og kandidater

SSB mottar administrative data om kandidatene fra det elektroniske valgadministrasjonssystemet (EVA) fra Valgdirektoratet før valget. SSB ajourfører dette mot folkeregisteret og foretar enkelte manuelle rettinger der tilstrekkelig informasjon mangler. SSB publiserer statistikk over kandidatene som stiller til valg ved stortingsvalgene i slutten av juni i valgåret. Registeret ajourføres mot resultat av stortingsvalget for å lage statistikk over representantene.

4.2. 11 av 169 av stortingsrepresentanter er innvandrer eller etterkommere av innvandrere

Vi ser først på stortingsrepresentantene etter innvandringskategori uten å ta hensyn til landgruppe. I 2005 var 160 av 169 representanter norskfødt med to norskfødte foreldre, 7 var norskfødt med en norskfødt forelder, men det var 1 innvandrer og 1 representant med to innvandrerforeldre. I 2021 er 150 av 169 representanter norskfødt med to norskfødte foreldre, 7 representanter er norskfødt med en norskfødt forelder, mens 6 er innvandrere og 5 er norskfødt med to innvandrerforeldre. Det betyr at 7 prosent av stortingsrepresentantene er innvandrer eller barn av innvandrere.

Figur 4.1 Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter stemmeberettigede. Estimert andel stemmesedler, kandidater og representanter. Stortingsvalgene 2005-2025. Prosent.

Kilde Stortingsvalget, personer med stemmerett, valgdeltakelse og listekandidater. Statistisk sentralbyrå.

Fra 2021 til 2025 er det en økning fra 4 til 5 representanter som er norskfødte med innvandrerforeldre, antallet innvandrere er det samme 6. Historisk har det altså aldri vært så mange representanter med innvandrerbakgrunn. Men ser vi på andelen med innvandrerbakgrunn blant de

stemmeberettigede så øker den relativt mer en andelen representanter med innvandrerbakgrunn.

I 2021 hvor det var en relativt stor økning i antall representanter med innvandrerbakgrunn, var det omtrent samsvar på nivået for opptalte stemmesedler fra dem med innvandrerbakgrunn og andelen representanter. I 2025 har imidlertid denne forskjellen økt til omtrent samme nivå som i 2017.

Tabell 4.1 Stortingsrepresentanter etter innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalgene 2005-2025.
Antall

	2005	2009	2013	2017	2021	2025
I alt	169	169	169	169	169	169
Norskfødt med to norskfødte foreldre	160	159	157	157	152	150
Innvandrere	1	2	2	2	6	6
Norden	1	2	2	1	0	0
Afrika	0	0	0	0	1	1
Asia med Tyrkia	0	0	0	1	5	5
Norskfødte med innvandrerforeldre	1	1	3	4	4	5
Afrika	0	0	0	0	0	1
Asia med Tyrkia	1	1	3	4	4	4
Utenlandsfødt, en norskfødt forelder	0	1	1	0	0	1
Norden	0	1	1	0	0	1
Norskfødt, en norskfødt forelder	7	6	5	5	7	7
Norden	1	2	3	3	3	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	3	1	0	1	0	2
Nye EU-land etter 2004	0	0	0	1	1	0
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	0	0	0	0	1	1
Nord-Amerika og Oseania	1	1	1	0	0	0
Afrika	2	2	1	0	1	0
Asia med Tyrkia	0	0	0	0	1	1
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	0	0	1	1	0	0
Nord-Amerika og Oseania	0	0	1	1	0	0

Kilde Stortingsvalget, listekandidater. Statistisk sentralbyrå.

4.3. Fra 10 til 11 representanter med bakgrunn fra Asia eller Afrika

Tradisjonelt har en vært mest opptatt av dem som har bakgrunn av fra Afrika og Asia med tanke på politisk representasjon. Det som gjerne kalles det globale sør. Videre har en gjerne vært mest opptatt av innvandrerne og de som er etterkommere etter to innvandrerforeldre. Det er 11 representanter med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika etc. på Stortinget i inneværende periode. Dette er en økning på 1 representant. De representerer seks forskjellige valgdistrikter og seks forskjellige partier. Fem av de 11 er fra regjeringspartiet (Ap). Første gang en stortingsrepresentant med innvandrerbakgrunn fra Afrika eller Asia ble valgt inn på Stortinget var i 2001. Representanten ble valgt inn fra Oslo på Høyres liste. I periodene 2005-2009 og 2009-2013 ble det også innvalgt en representant, da også fra Oslo, på Arbeiderpartiets liste. I perioden 2013-2017 økte antallet til tre representanter, to fra Oslo, en fra Akershus, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Venstres lister. I perioden 2017 -2021 var det fem representanter, som er valgt inn fra Akershus, Buskerud, Oslo Telemark og Rogaland, og kommer fra Arbeiderpartiet, Rødt, SV, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstres lister (Tabell 5.4). Det har vært flere vararepresentanter med innvandrerbakgrunn fra Asia eller Afrika som har møtt på Stortinget (tabell 4.2 viser kun innvalgte), det skjedde første gang i 1994.

Tabell 4.2 Stortingsrepresentanter, innvandre og barn av innvandrere med bakgrunn fra Asia eller Afrika 2001-2025.

Periode	Antall i alt	Parti	Valgdistrikt
2001-2005	1	H (1)	Oslo
2005-2009	1	Ap (1)	Oslo
2009-2013	1	Ap (1)	Oslo
2013-2017	3	Ap (1), V (1), Frp (1)	Akershus, Oslo (2),
2017-2021	5	Ap (2), V (1), H (1), Frp (1)	Akershus (2), Buskerud, Oslo, Rogaland
2021-2025	10	R (1), SV (1), Ap (4), V (1), H (2), Frp (1)	Akershus (3), Oslo (4), Buskerud, Telemark, Rogaland
2025-2029	11	R (1), SV (1), Ap (5), V (1), H (2), Frp (1)	Akershus (3), Oslo (4), Buskerud, Telemark, Hordaland, Østfold

Kilde Stortingsvalget, listekandidater. Statistisk sentralbyrå.

4.4. Moderat økning i antall kandidater med innvandrerbakgrunn

Det stilte til sammen 4 912 forskjellige kandidater til Stortingsvalget 2025. Av disse var 335 innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. I 2021 stilte det 299 kandidater som var innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, i 2017 var det 216 kandidater som var innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Det fleste med innvandrerbakgrunn som stilte på listene hadde bakgrunn fra Asia, Afrika fulgte så. De aller fleste av kandidatene har bakgrunn fra Afrika eller Asia eller er barn av innvandrere fra disse landene. Hvis vi ser på kandidater med denne landbakgrunnen, har vi opplysninger tilbake til 1989 for de partiene som har vært representert på Stortinget i denne perioden (se Kleven 2019). I 1989 var det 6 kandidater, i 2005 var det 41 kandidater, i 2017 87 kandidater og i 2021 var det 118 kandidater. For nær sagt alle partiene som er representert på Stortinget i 2017 og 2021 var det en liten økning i antallet med innvandrerbakgrunn på listene, mens det er samme antall i 2025 som i 2021.

Tabell 4.3 Kandidater, innvandre og barn av to innvandrere etter parti og 8-delt landbakgrunn. Stortingsvalget 2017-2025. Antall.

	I alt	R	SV	Ap	SP	MDG	KrF	V	H	FrP	Andre
2017 i alt	216	20	28	22	6	16	9	12	18	6	79
Norden	22	0	1	0	1	3	0	0	3	1	13
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	12	0	2	0	1	4	0	1	1	0	3
Nye EU-land etter 2004	10	0	0	1	1	2	0	1	1	0	4
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	30	1	1	1	1	1	2	2	2	2	17
Nord-Amerika/Oseania	3	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Afrika	49	6	8	4	1	3	5	2	2	0	18
Asia	73	8	13	15	1	1	1	6	8	3	17
Latin-Amerika og Karibia	17	5	3	1	0	1	0	0	1	0	6
2021 i alt	299	29	35	25	5	20	16	14	18	4	133
Norden	28	1	2	0	1	3	5	1	2	1	12
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	23	2	3	0	0	2	0	4	0	0	12
Nye EU-land etter 2004	10	0	0	2	0	2	1	0	0	0	5
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	30	1	0	2	0	0	1	1	2	1	22
Nord-Amerika/Oseania	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Afrika	64	10	9	6	2	4	7	1	6	0	19
Asia	122	11	20	15	2	7	2	6	8	2	49
Latin-Amerika og Karibia	19	3	1	0	0	2	0	1	0	0	12
2025 i alt	335	32	27	27	4	19	9	18	19	11	169
Norden	26	1	1	1	0	5	2	0	3	1	12
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	33	2	1	0	1	5	0	2	1	0	21
Nye EU-land etter 2004	28	2	0	2	1	2	2	3	2	5	9
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	26	0	0	2	0	2	1	3	1	1	16
Nord-Amerika/Oseania	10	0	0	0	0	0	0	0	1	0	9
Afrika	47	5	6	7	2	1	3	3	1	0	19
Asia	138	17	18	15	0	2	1	5	9	4	67
Latin-Amerika og Karibia	27	5	1	0	0	2	0	2	1	0	16

Kilde Stortingsvalget, listekandidater. Statistisk sentralbyrå.

En rekke partier og lister stiller til valg uten å bli valgt inn. Ser vi på partiene som er på Stortinget, er det samlet sett en liten nedgang i kandidater med bakgrunn fra Afrika og Asia på stortingspartienes lister fra 2021 til 2025. I 2017 var det 87 kandidater fra disse kontinentene, i 2021, 118 kandidater, mens det i 2025 var 99 kandidater.

Fortsatt flest på venstresidens lister

Alle stortingspartiene har innvandrere på listene sine. Alle har noen fra Asia mens for eksempel Frp ikke har noen fra Afrika på sine lister. Men det er som tidligere partiene på venstresiden som har klart flest kandidater på listene sine (tabell 4.3).

Tabell 4.4 Kandidater til stortinget, etter innvandringskategori, landgruppe og kjønn. Stortingsvalget 2025. Antall.

	I alt	Menn	Kvinner
I alt	4912	2817	2095
Norskfødt med to norskfødte foreldre	4268	2460	1808
Innvandrer	272	144	128
Norden	22	14	8
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	27	18	9
Nye EU-land etter 2004	24	10	14
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	25	7	18
Nord-Amerika/Oseania	10	7	3
Afrika	42	28	14
Asia	99	48	51
Latin-Amerika og Karibia	23	12	11
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	63	48	15
Norden	4	1	3
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	6	6	0
Nye EU-land etter 2004	4	3	1
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	1	0	1
Nord-Amerika/Oseania	0	0	0
Afrika	5	4	1
Asia	39	31	8
Latin-Amerika og Karibia	4	3	1
Utenlandsfødt, en norskfødt foreldre	32	13	19
Norden	12	4	8
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	14	6	8
Nye EU-land etter 2004	0	0	0
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	0	0	0
Nord-Amerika/Oseania	2	2	0
Afrika	1	0	1
Asia	2	1	1
Latin-Amerika og Karibia	1	0	1
Norskfødt, en norskfødt foreldre	238	130	108
Norden	88	60	28
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	63	34	29
Nye EU-land etter 2004	8	4	4
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	10	3	7
Nord-Amerika/Oseania	20	11	9
Afrika	9	2	7
Asia	31	12	19
Latin-Amerika og Karibia	9	4	5
Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	39	22	17
Norden	12	8	4
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	4	1	3
Nye EU-land etter 2004	0	0	0
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	0	0	0
Nord-Amerika/Oseania	5	2	3
Afrika	3	2	1
Asia	9	5	4
Latin-Amerika og Karibia	6	4	2

Kilde Stortingsvalget, listekandidater. Statistisk sentralbyrå.

Referanser

- Bergh J, Kleven Ø (2026) [Social conservatism and changing party preferences among immigrants in Norway. *Politics*. <https://doi.org/10.1177/02633957251405201>](https://doi.org/10.1177/02633957251405201)
- Brochmann, G. og K. Kjeldstadli (2014) Innvandringen til Norge; 900-2010. Oslo: Pax
- Dahl, R. A. (1963) Modern Political Analysis. New Jersey: Prentice-Hall
- Campbell, A. (1960). Surge and Decline: A Study of Electoral Change. *The Public Opinion Quarterly*, 24(3), 397–418. <http://www.jstor.org/stable/2746724>
- Cohen, C. (1984) «Demokratiets former» i Hagtvedt og Lafferty (red) Demokrati og demokratisering. Oslo: Aschehoug
- Elster, J. (1998): Deliberative Democracy. Cambridge: Cambridge University Press
- Faye, A (1995) «Valgadferden preges av hjemlandet» i Samfunnspeilet 2/95.
- Habermas, J. (1996) Between Facts and Norms. Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy. Cambridge, Massachusetts. The MIT Press
- Kleven, Ø (2019) Innvandrere og stortingsvalget 2017. Valgatferd blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sammenliknet med øvrig befolkning. Rapporten 2019/17 Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Kleven, Ø (2021) Valgdeltakelse og alder – mulige effekter av endrede aldersgrenser. [Rapporter 2021/22 Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå \(pdf\)](#).
- Kleven, Ø og J. Bergh (2025) 4 av 10 byttet parti. Stortingsvalget, velgerundersøkelsen. <https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/statistikk/stortingsvalget-elgerundersokelsen/artikler/4-av-10-byttet-parti>
- Kleven, Ø og T. Bergseteren (2022) Innvandrere og kommunestyrevalget 2019. Stemmeberettigede, valgatferd og representasjon. Rapporten 2022/44. Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Kleven, Ø., Bergseteren, T. Risberg, & Corneliussen, H. (2022). Innvandrere og stortingsvalget 2021 Stemmeberettigede, valgdeltakelse, partivalg og representanter. Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå. Rapporten / Reports 2022/51.
- Kleven, Ø og T.M. Normann (2024) Har inntektsforskjellene fått større betydning for valgdeltakelsen? SSB analyse. Statistisk sentralbyrå.
- Kleven, Ø og T. Risberg (2025) Hver fjerde mann med kort utdanning under 45 år bruker ikke stemmeretten. Artikler om valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå.
- Lafferty, W.M. (1983) «Deltakelse og demokrati. Momenter i en uendelig dialog» i T.Bergh (red.) Deltakerdemokratiet. Oslo: Universitetsforlaget
- Lazarsfeld, P.F., B. Berelson og H. Gaudet (1948) The People's Choice. How the voters make up his mind in a presidential campaign. New York: Colombia University Press
- Lipset, S. M. (1960/1968) Det politiske menneske. Politikens sosiale grunnlag. Oslo: Gyldendal
- Lipset, S. M. (1981) Political Man. The Social Bases of Politics. Expanded and updated edition. Baltimore: The Johns Hopkins University Press
- [Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre \(valgloven\)](#)
- Næss, A. (1968) Demokratisk styreform en presisering-meny. Oslo: Universitetsforlaget

- Offerdal, A. (2003) «Politisk deltakelse – er den så nøye da?» i Norsk statsvitenskapelig tidsskrift 03/2003
- Pateman, C. (1970): Participation and Democratic Theory. Cambridge: Cambridge University Press
- Pettersen, P.A. (1988) «Hjemmesitterne: Hvor – Hvem og Hvorfor» Norsk statsvitenskapelig tidsskrift 4 (4), 291-316.
- Rasch, B. E. (2000) Demokrati – ideer og organisering. Bergen: Fagbokforlaget
- Rawls, J. (2005) Political Liberalism. New York: Columbia University Press.
- Ringdal, K (2018) Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode. 4. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.
- Rogstad, J. (2007) Demokratisk fellesskap. Politisk inkludering og etnisk mobilisering. Oslo: Universitetsforlaget
- Saglie, J. (2015) «Høyere deltakelse for enhver pris?» i Kommunal Rapport. 13.10.2015.
- Schumpeter, J. A. (1942) Capitalism, Socialism and Democracy. New York:Harper
- Sigman, R. og S.I. Lindberg (2019) "Democracy for All: Conceptualizing and Measuring Egalitarian Democracy" I Political Science Research and Methods Vol 7. No.3 595-612 July 2019.
- Soltvedt, K. (2004) "Folkeregistre og personnummersystemer i Norge fra 1905 til 2001" I K. Soltvedt (red) Folketellinger gjennom 200 år. SØS 109. Statistisk sentralbyrå.
- Pitkin, H. F. (1967) The Concept of representation. California: University of California Press
- Tingsten, H. (1937) Political behavior. Studies in election statistics. P.S King. London
- Valen, H. (1999) «EU-saken post festum?» i Bernt Aardal (Red.) Velgere i 90-årene. NKS-Forlag: Oslo.
- Vassenden, K. (2020) Fra utenlandsk til norsk statsborgerskap gjennom mer enn førti år. Med forløpsdata og -analyse. Rapporter 2020/31. Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Wasserstein, R.L. og N.A. Lazar (2016) «The ASA's Statement on p-Values: Context, Process, and Purpose" in The American Statistician, Vol. 70 No. 2 (MAY 2016), pp 129-133.
- White. S.E (2023) "Immigrant voter turnout and time: Does period of arrival matter more than length of stay?" International Migration 2023;61:118-132.

Figurregister

Figur 1.1	Innvilgelse av norsk statsborgerskap og netto innflytting av utenlandske statsborgere per år. 1965-2025 ¹ . Antall	10
Figur 1.2	Andel stemmeberettigede etter 3-delt innvandringskategori. Stortingsvalgene 1981-2025.	11
Figur 1.3	Antall stemmeberettigede innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter enkeltland. Stortingvalget 2025.	15
Figur 2.1	Valgdeltakelse etter 3-delt innvandringskategori. Stortingsvalgene 1997-2025. Prosent.	24
Figur 2.2	Valgdeltakelse etter de største enkeltland blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Stortingsvalget 2025. Prosent.	27
Figur 3.1	Valgresultat og partivalg blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ved stortingsvalget 2025. Prosent.	43
Figur 3.2	Partivalg blant innvandrere ved stortingsvalgene 2017-2025. Prosent.	44
Figur 3.3	Partivalg blant norskfødte innvandrerforeldre ved stortingsvalgene 2017-2025. Prosent.	45
Figur 3.4	Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn, landgruppe R3, i stortingsvalgene 2021 og 2025. Prosent.	49
Figur 3.5	Oppslutningen om partiene blant dem som stemte både i 2021 og 2025 eller kun i 2025. Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn fra landgruppe R3. Stortingsvalget 2025. Prosent	49
Figur 4.1	Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter stemmeberettigede. Estimert andel stemmesedler, kandidater og representanter. Stortingsvalgene 2005-2025. Prosent.	56

Tabellregister

Tabell 1.1	Antall stemmeberettigede i alt, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Stortingsvalgene 1981-2025. Avrundede tall.	9
Tabell 1.2	Stemmeberettigede i stortingsvalgene 2009-2025 etter innvandringskategori. Antall og prosent.	12
Tabell 1.3	Stemmeberettigede i stortingsvalget 2025 etter innvandringskategori og landgruppe. Antall, medianalder, kvinneandel, andel med grunnskole og høyskole/universitet, andel sysselsatte/studenter (21-67 år), andel som har fullført minimum videregående opplæring.	14
Tabell 1.4	Stemmeberettigede innvandrere fra land med flere enn 1 000 stemmeberettigede i 2025. Stortingsvalgene 2013-2025. Antall. Sortert etter antall i 2025.	16
Tabell 1.5	Stemmeberettigede norskfødte med innvandrerforeldre. Etter foreldres opprinnelsesland. Land med flere enn 500 stemmeberettigede i 2025. Stortingsvalgene 2013-2025. Antall. Sortert etter antall i 2025.	17
Tabell 1.6	Stemmeberettigede etter innvandringskategori og valgdistrikt. Stortingsvalget 2025. Prosent.	18
Tabell 2.1	Demokratiperspektiver og valgdeltakelse	20
Tabell 2.2	Valgdeltakelse etter 3-delt innvandringskategori og 8-delt landgruppe. Stortingsvalgene 1997-2025. Prosent.	25
Tabell 2.3	Valgdeltakelse etter kjønn, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.	30
Tabell 2.4	Valgdeltakelse etter aldersgruppe, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.	31
Tabell 2.5	Valgdeltakelse etter utdanningsnivå, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.	32
Tabell 2.6	Valgdeltakelse etter arbeidsmarkedsstatus, innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalget 2025. Prosent.	33
Tabell 2.7	Stemte i 2025. Innvandrere sammenliknet med norske og øvrige (mellom 20-80 år). Model 1 innvandrere*landgruppe. Model 2 innvandrere*landgruppe*kjønn*alder*utdanningsnivå*arbeidsmarkedsstatus. Ustandardiserte regresjonskoeffisienter multiplisert med 100 (OLS).....	35
Tabell 2.8	Stemte i 2025. Norskfødte med innvandrerforeldre sammenliknet med norske og øvrige (mellom 20-45 år). Model 1 Norskfødte med innvandrerforeldre *landgruppe. Model 2 Norskfødte med innvandrerforeldre *landgruppe*kjønn*alder*utdanningsnivå*arbeidsmarkedsstatus. Ustandardiserte regresjonskoeffisienter multiplisert med 100 (OLS)	36
Tabell 2.9	Valgdeltakelse etter innvandringsgrunn, landgruppe og kjønn blant innvandrere. Stortingsvalget 2025. Prosent.	37
Tabell 2.10	Valgdeltakelse etter botid, landgruppe og aldersgruppe blant innvandrere. Stortingsvalget 2025. Prosent.	38
Tabell 2.11	Valgdeltakelse i stortingsvalgene i 2021 og 2025 blant dem som hadde stemmerett i begge valg. Etter innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalgene 2021 og 2025. Prosent.....	41
Tabell 2.12	Valgdeltakelse i stortingsvalgene i 2021 og 2025 blant dem som hadde stemmerett i begge valg mellom 22-29 år. Etter innvandringskategori og landgruppe. Stortingsvalgene 2021 og 2025. Prosent.	42
Tabell 2.13	Andel som stemte i de siste 7 valgene i Oslo (2013-2025). Blant dem som hadde stemmerett i alle syv valg, 30 år eller eldre. Etter innvandringskategori og landgruppe.. Prosent.	42
Tabell 3.1	Partienes oppslutning ved stortingsvalgene 2009-2025. Prosent.....	44
Tabell 3.2	Partivalg etter innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalget 2025. Prosent ..	46

Tabell 3.3	Partivalg etter innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalget 2021. Prosent ..	47
Tabell 3.4	Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn, landgruppe R3, i kommunestyrevalgene 1987-2023 og stortingsvalgene 2013-2025.	48
Tabell 3.5	Hvor gikk velgerne fra 2021? Overgangsmatrise blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Partivalg blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025. (n= 994 - uveid). Prosent.....	51
Tabell 3.6	Hvor kom velgerne i 2025 fra? Overgangsmatrise blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Partivalg blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025. (n= 994 - uveid). Prosent.....	51
Tabell 3.7	Partivalg etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalget 2025. Prosent	52
Tabell 3.8	Partivalg blant utvalgt enkeltland blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (foreldres landbakgrunn). Stortingsvalget 2025. Prosent.....	53
Tabell 3.9	Partivalg blant utvalgt enkeltland blant innvandrere. Stortingsvalget 2025. Prosent.....	53
Tabell 3.10	Partivalg blant utvalgt enkeltland blant norskfødte med innvandrerforeldre (foreldres landbakgrunn). Stortingsvalget 2025. Prosent	54
Tabell 3.11	Overgangsmatrise blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Partivalg blant dem som hadde stemmerett i 2021 og 2025. (n= - uveid). Prosent	54
Tabell 4.1	Stortingsrepresentanter etter innvandringskategori og landbakgrunn. Stortingsvalgene 2005-2025. Antall	57
Tabell 4.2	Stortingsrepresentanter, innvandre og barn av innvandrere med bakgrunn fra Asia eller Afrika 2001-2025.	58
Tabell 4.3	Kandidater, innvandre og barn av to innvandrere etter parti og 8-delt landbakgrunn. Stortingsvalget 2017-2025. Antall.	58
Tabell 4.4	Kandidater til stortinget, etter innvandringskategori, landgruppe og kjønn. Stortingsvalget 2025. Antall.	59